

Adenographia curiosa et uteri foeminei anatome nova. Cum epistola ad amicum de inventis novis / Authore Antonio Nuck.

Contributors

Nuck, Anton, 1650-1692

Publication/Creation

Lugduni Batavorum : Apud Jordanum Luchtmans, 1692.

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/d36sb74k>

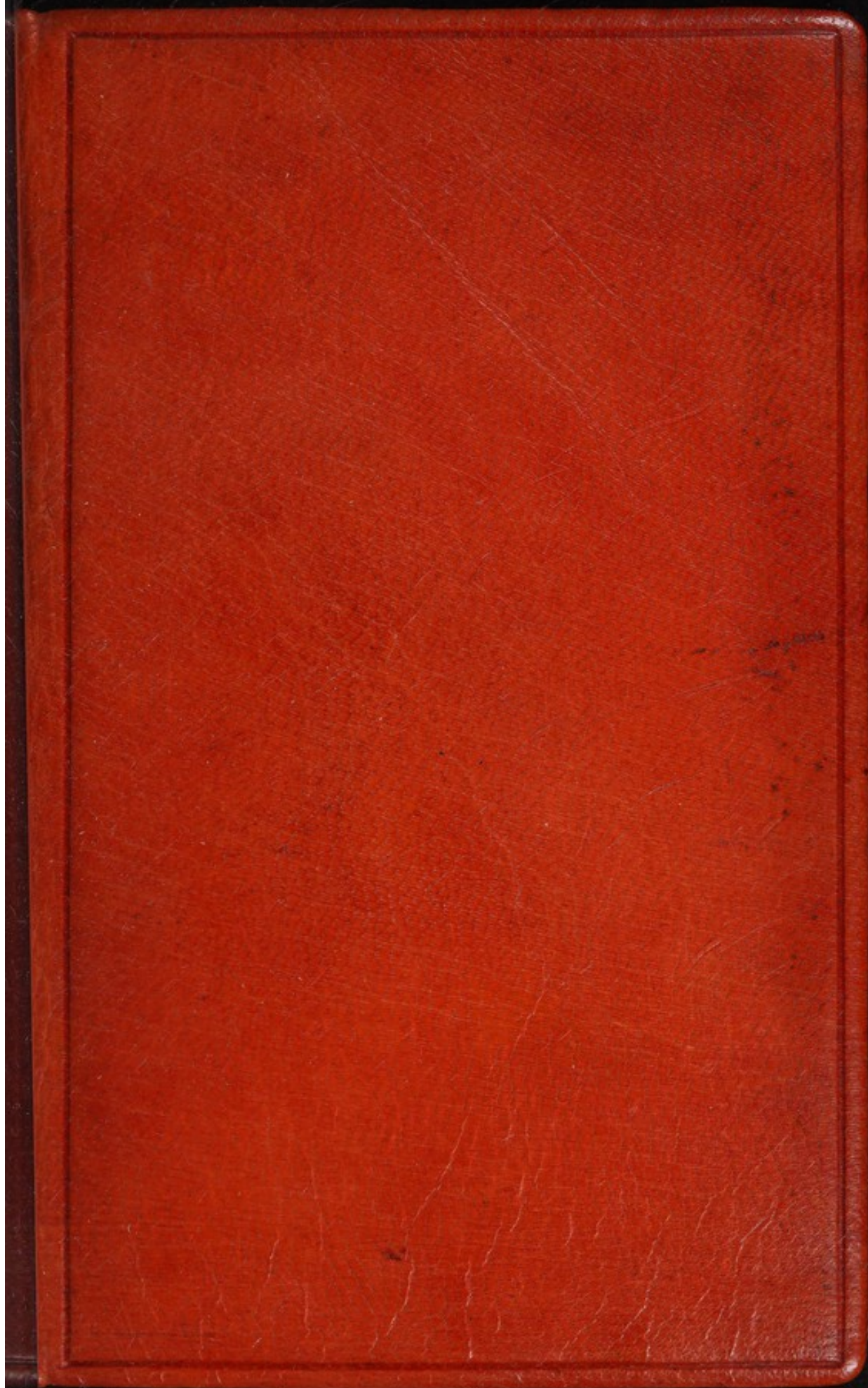
License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

NUCK A.
ADENO-
GRAPHIA

1692

656271A

The Library of the
Wellcome Institute for
the History of Medicine

**MEDICAL SOCIETY
OF LONDON**

Accession Number

Press Mark

NUCK, A

~~fig xxxiii wanting~~

IX5

Tx 5. ADENOGRAPHIA *2-3*
CURIOSA
ET
UTERI FOEMINEI
ANATOME NOVA.

Cum
EPISTOLA AD AMICUM,
DE
INVENTIS NOVIS.

Authore
ANTONIO NUCK, Med. Doct.

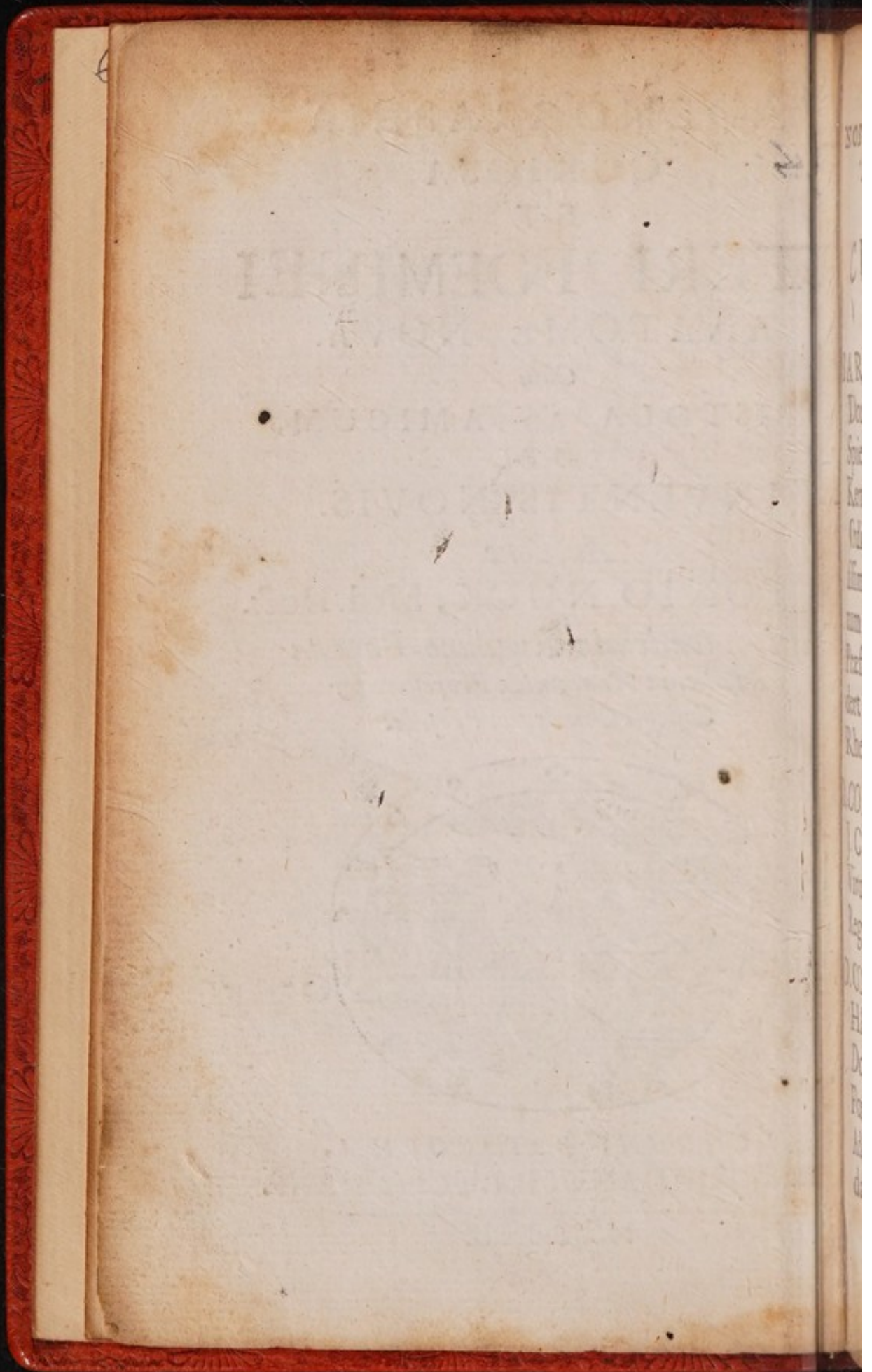
In Academia Lugduno-Batava
Medicinae Anatomicae Professore, &
Collegii Chirurgici Praeside.

LUGDUNI BATAVORUM,
Apud JORDANUM LUCHTMANS.

M. DC. XCII.

ILLUSTRISSIMIS,
NOBILISSIMIS, AMPLISSIMISQUE
ACADEMIÆ LUGDUNO-
BATAVÆ

CURATORIBUS,

D. JACOBO,

BARONI DE WASSENAER,
Domino de Obdam, Hensbroek,
Spierdijk, Wochmeer, Zuydwijk,
Kernhem, &c. Equestris Hollandiæ
Ordinis nomine ad Confessum Cel-
sissimorum in Fœderati Belgii Ordini-
um Deputato; Militiæ Equestris
Præfecto; Urbis Willemstadii, Clun-
dert, &c. Governatori, Aggerum
Rhenolandia Adfessori.

D. CONRADO VAN BEUNINGEN,
J. C. Reipublicæ Amstelodamensis
Viro Consulari, apud Potentissimos
Reges Fœderati Belgii Exlegato.

D. CORNELIO TERESTEYN VAN
HALEWYN, J. C. Senatori Urbis
Dordracenæ, ejusque vicem Supremi
Fœderatarum Civitatum Concilii
Adfessori. Curia Hollandiæ quon-
dam Senatori.

*Eorumque Collegis Magnificis
Reipublicæ Leidensis*

CONSULIBUS,

D. JOANNI VAN BANCHEI,
Præfidi.

D. DANIELI VAN ALPHEN. JJC.

D. JACOBO VROMAN.

D. CORNELIO WITTENS. JJC.

NEC-NON

Consultissimo Prudentissimoque

VIRO,

D. JOANNI VANDEN BERG, JJC.

I. I. D. D. Curatoribus à Secretiis

*Salutem & Felicitatem
precatur*

ANTONIUS NUCK

D-

DEDICATIO.

Summa solet Viatoribus & Geographis esse voluptas, si Terras novas, Maria & Flumina Macrocosmi incognita aperire, & aperta delineare valeant; ad quæ Mercator impiger, ut sibi opes quærat, anhelans, excurreret: sed, quâvis adhibitâ diligentîâ, semper superfuerunt Terræ & Maria Incognita.

Idem in Microcosmo locum habere, multiplici experienciâ edocti affirmare auderemus. Quæ & quales in eodem non superfunt Terræ! quas laboriosus, & indefessus Indagator detegere hæctenus non potuit: qui Fluvii & Aquarum Tractus in eodem non latitant Microcosmo! quæ subtilissimis invenire, & maximè lynceis videre non licuit: ita ut hâc ratione Hospites adhuc videamur in propria Patria.

DEDICATIO.

Dat tamen hora, quæ hora negat, & quæ labore improbo sæpe perfici nequeunt, auspiciatò subinde, & viâ faciliiori perscrutanti patent.

Illud ipsum nobis, *Mecænales Optimi*, nuperis contigit annis: sæpe viribus penè exhaustis Microcosmi interiora perlustrare cupientes, passim vias, quas patulas sperabamus, occlusas non tantùm, sed tot spinis obfessas invenimus, ut inquirentibus vix possibile videretur ulterius progredi. Tandem, bonis avibus eò usque, sed novis & iteratis aggressio- nibus, pervenimus; ut Terras non tantùm Incognitas, sed varias Aquarum Scaturigines, & Flumina amplissima velis quasi expansis, pernavigare liceat.

Quas autem inde nobis comparavimus opes, non mercatoriam sapiunt lucri cupiditatem, sed longè utiliores; quippe ad Sanitatem promovendam, quâ nihil proficuum magis esse potest, unicè conducunt, & utriusque valetudinis, tam secundæ quàm adversæ, fundamenta illustrant, ut remedia, partibus affectis ad- mota, eventu agant certiori.

Quum

DEDICATIO.

Quum jam naturæ legibus sit sancitum; Macrocosmi Scaturigines, quotquot sunt Aquarum omnes, ad suum centrum, Oceanum scilicet, moveri: quid mirum, *Viri Illustres*, & hanc laborum nostrorum messem, ad *Vos* quam citissimè avolare? ad *Vos*, quos jure merito, tanquam beneficum suum Solem & centrum unicum veneratur Scriptor. Tam alta enim in nobis beneficiorum Vestrorum impressa profitemur vestigia, ut eadem, deleri nescia, grati animi nostri, & debitæ observantiæ, perpetuum præbere debeant testimonium.

Hanc ut in Vestrum, *Viri Benefici*, patrocinium recipiatis, nosque porro solito Vestro favore complectamini, unice obtestamur. Deum Omnipotentem supplices oramus, ut *Vos* diutissimè prospitet, certi cum Vestra incolumitate Academiæ non tantum, sed & Ecclesiæ, imo Reipublicæ felicitatem conjunctam esse. Scripsi Lugd. Batav. Tertio Non. August. A. C. CIO IOC XCI.

PRÆFATIO.

Ne cramben, non tantum bis, sed pluries recoctam apponere videar, & aliis jam diu traditis, repetitione molestâ, Lectorum animos fatigem; satius esse duxi, varia hinc proferre, quæ Anatomicis nec visa nec demonstrata fuerunt, & propter molestissimam eorum indagationem, hætenus aut omissa aut neglecta.

Multum interea nos debere fatemur Viris illis Clarissimis, qui Vasa quædam Lymphatica, primùm detecta, publicis scriptis evulgârunt: inter quos laudem sanè egregiam merentur Th. Bartholinus Danus, Olaus Rudbeckius Suecus, & Jolivius Anglus. Verùm quotquot fuerunt, ex brutis animantibus tantum eadem eruere conati sunt; parum solliciti de Cadaveribus humanis, in quibus tamen, quanto inventionis major est necessitas, tanto etiam ea detegendi major est difficultas.

• Non

PRÆFATIO.

Non desit tamen Cl: Bartholinus labore improbo eadem prosequi; sed opus arduum esse hisce conqueritur verbis (cap. 2. Hist. Vas. Lymph.) Quum publicè privatimque complura hominum cadavera, anatomico cultro dividerem, quamquam anxia de Vasis Lymphaticis cura volveretur, non potui tamen, nescio quo oculorum fascino, ulla accuratius distinguere. Tandem fibrillas aliquot notavit, ab hepate productas: nec non vas unum aut alterum lymphaticum circa ramum mesentericum & splenicum, non sine animi sui lætitia, observavit. Verùm Lymphaticorum Historiam hæcenus distinctè non fuisse propositam, sequentibus indicat. Quid plura? nobis in præsentem ad animi curiosi requiem satis visum, orbi Literato significare, eadem Vasa Lymphatica in humano circulo & claudi & detegi posse. Alii, quibus aut pinguius otium, aut majus frequentiusque cum natura commercium, nostris in homine inventis, ultimam imponant manum, nulli laudem auctam invidemus, nullos ex gaudii hujus possessione

PRÆFATIO.

excludemus, sit palma in medio relicta, modò nobis prima inventi gratia, ex merito, ut confidimus, relinquatur.

Nobis tamen, (quod absque arrogantia dictum velim) adeo felices esse contigit; ut non tantùm in vivisectionibus brutorum animantium, eorumque cadaveribus, sed & in omnibus ferè, quotquot nobis offeruntur, cadaveribus humanis, eadem sine notabili detegere valeamus difficultate.

Rei hujus veritas, ex sequentibus pagellis constabit; quæ, præmissâ Adenographiâ Novâ, Vasorumque Lymphaticorum Ortu atque Structura; Uteri Ovaria, Arteriæ Magnæ & Venæ Cavæ portiones, nec non Vasa, Emulgentia vulgo dicta, unâ cum Renibus representabunt, ex Subjecto Humano extracta. Quas partes, Lymphographiæ nostræ constituentes partem, simul exhibere necessarium judicavi, quòd propter mutuam Vasorum Lymphaticorum contactum, talis sit consensus atque connexio, ut fabrica eorum separatim pertractari ferè nequeat.

Uteri

PRÆFATIO.

Uteri autem, partiumque annexarum faciem posticam exhibere placuit; ut Vasorum Lymphaticorum Ortus & Progressus, quod aliàs fieri vix potest, clariùs conspiciatur. Quomodo autem viscera dicta suis exornentur Vasculis Lymphaticis, ex circumferentia ad Saccum Chyliferum, tanquam ad suum centrum sint tendentia digito quasi notatum videbis.

Onus hocce, humeris fortè meis impar, & perscrutanti tædiosum molestumque, lubens tamen eâ suscepi spe; ut animi quâdam alacritate, devoratis tot tædiis, & superatis tot laboribus, Reipublicæ Anatomicæ & Medicæ sim profuturus: ut hisce nostris inventis, morborum variorum facilius daretur indagatio, medicamentorumque, pro restituenda Sanitate, certior applicatio.

Lymphographiæ, quod offertur, specimen, ubi Lectori non ingratum percepero, ad alias transiturus sum partes, non minus quàm hæc, Lymphaticis Ductibus superbientes. Et ne quispiam dubitet partium hîc oblatarum, aut in posterum offerendarum, fabricam talem revera existe-

PRÆFATIO.

existere, illi structuram illarum, non uno modo præparatarum, in ædibus meis dabo conspiciendam.

Unicum, mi Lector, adhuc monendum habeo: me hoc in opello, ubi Anatomicum ago, singularem Latinitatis curam non adhibuisse. Materia enim ipsa, nec temporis angustia talia permisere. Nihil curo maledicorum quorundam mores, qui, ut linguam venenatam acuant, ea etiam carpunt, quæ non capiunt. Tu verò Benevole, pro solito tuo candore, judica; si erratum alibi, & nonnulla, præ festinatione nimia, aut absentia culpâ, minus prudenter hinc inde occurrant inspersa; Hominem me esse cogita; Vale.

IN
ADENOGRAPHIAM
CURIOSAM,
ET
UTERI FOEMINEI
ANATOMEN NOVAM.

CLARISSIMI VIRI

ANTONII NUCK,

*Medicinæ Anatomicae Professoris
ordinarii in alma Academia,
Lugduno-Batava.*

STate viri, Medica quibus Artis gloria cordi est,
In tenebris vobis emicat alma dies.
Nuccius ignotos Microcosmi detegit Orbes,
Fluminaque & fontes, vivaque prata notat:
Glandiferas toto dispersas corpore sylvas,
Et quo quæque modo, quodque revolvat opus;
Pinea quas falso sibi dotes arroget arbor,
Quæ Mentis vacua est, & ratione caret:
Quas puri latices irrorent undique terras,
Et quæ contineant interiore sinu:
Fœmineos Uteri saltus, mirabile mundi,
Et sacram, ut Tempe Thessala, delictum,
Pandit,

Pandit, & obscuros antiquis Patribus agros,
Quorum ex fœcundo flamula fonte micat,
Quæ valido incensas mentes rapit impete, & unde
Progenies hominum continuata fluit:
Hæc blandam Venerem ridentes inter Amores
Luco in odorifero Myrtea ferta tegunt.
Inde mamillarum duo pulvinaria monstrat,
Interiùs miris conglomerata modis:
Harum non Prisco, nostro non hæctenus ævo,
Quam Natura dedit, fabrica nota fuit.
Desine, Tiphii, tuos posthac memorare labores,
Cum nova pars terra, te præeunte, patet.
Plurima adhuc restant, oculis incognita nostris,
Quæ nec longa dies, nec tua cura dedit.
Nuccius æterna subjectum nobile Mentis
Rimatus, totum perspatiatur opus;
Et nihil intactum manibusque oculisque relinquit;
Vestigans minimas undique particulas.
Quantùm Mens agilis pigro sublimior Orbe est,
Tantùm anteit meritis noster Apollo tuis.

D. LIEBERGHENI

ADE-

ADENOGRAPHIÆ

CAPUT PRIMUM.

D E

Glandulis in Genere.

INter tot admiranda,
machinam humanam
componentia, corpu-
scula occurrunt, variæ
magnitudinis, globosæ
ferè aut ovalis, & ut plurimum de-
pressæ figuræ, quæ Græcis *A'dévois*,
Latinis *Glandulæ* vocantur, qua-
rum primitiva vox Glans vide-
tur, significans fruges quercinas,
faginas & arboreas omnes, pu-
tamine tam duriori quàm tenuiori
investitas, has Anatomici hodierni
vocant *Glandulas Conglobatas*.

Glan-
dulæ
quid
sint?

Occurrunt præterea & alia cor-
pora, planiformia magis, inæqua-
lia, figurâ irregularia, ex minoribus
glandulis conglomeratis firmiter

Earum
diffe-
rentia.

A

inter,

2 ADENOGRAPHIA

inter se cohærentia, & communem membranâ tectâ, *Glandularum*, seu *Conglomeratarum* nomine ordinariivenerientia. De quibus infrâ.

Glandulis hifce, prout in variis Microcosmi partibus conspicuntur, varia Rerum Anatomicarum cultores impofuere nomina; alia quippe Pineales, quædam Pituitariæ, Maxillares, Amygdalæ, Parotides, Salivales, &c. vocatæ fuere quarum Historiam, rem licet arduam, fed maximè necessariam, eâ quâ potero brevitate, exponam non enim idem cum Clarissimo Lindano sentio, ubi inquit; *Glandularum Historiam post Hippocratem meditari velle, tantundem esse ac Iliada post Homerum.* Qui enim ex veterum scriptis, five Arabes fuerint, five Græci, Glandularum fabricam usumque eruere conantur, vehementer quidem, meo iudicio errant; verùm incognita hæc veteribus, aut nullius usûs fuisse habita, expressis verbis Magnus Ferrius nelius

Et structura veteribus fuit incognita.

nelius profitetur; qui postquam
duum generum proposuerat Glandu-
las, Densiores scilicet & Mollio-
res, statim concludit hisce verbis;
*Quas singulatim recensere, fastidio-
sum magis, quam utile putavi; sic
neque figuram earum aut magnitu-
dinem prosequi commodum est.*

Restitutionis suæ primordia, Qui
primi
glandu-
las exa-
minare
coepe-
runt.
glandulæ tam Conglobatæ, quam
Conglomeratæ, Clarissimis viris,
Wirtzungo pariter ac *Warthono*,
nec non acutissimo *Stenoni*, debent;
qui glandularum non tantum Fi-
guram & Magnitudinem, verum
etiam vasorum egressum ingressum-
que demonstrarunt; & glandula-
rum ima quamvis non perlustrave-
rint, usumque verum ipsis (loquor
de Conglobatis) non adscripserint,
non possumus tamen, quin eorum
in perscrutando diligentiam maxi-
moperè extollamus.

Clarissimus *Malpighius* structu-
ram Glandularum Conglobatarum
curiosè quidem proposuit, sed, ut

4 ADENOGRAPHIA

pace tanti viri hoc dicam, longè aliter earum fabrica nobis fuit oblata. Sive enim vasorum lymphaticorum introitum exitumve examinemus, sive glandulæ interiora perscrutemur, passim quædam occurrent quæ Anatomicorum Filii nondum viderunt, aut saltem scriptis suis necdum communicârunt.

Glandularum totius corporis series.

Præterea in eo deficiunt, quot quot fuerunt Anatomici, quod glandularum seriem, in machina humana, necessariò tamen servandam, nemo rectè tradiderit. *Warrthonus* plurimas quidem proposuit, sed multas intactas reliquit, uti sequens Catalogus, præter jam cognitæ, etiam quæ nostræ inventionis sunt (à supremo vertice ad infimum usque pedem) notans varias demonstratum dabit.

Gland

*Glandularum tam Conglobatarum
quàm Conglomeratarum
Catalogus.*

1. Glandula Pinealis.
2. Glandulæ Plexûs Choroidæi.
3. Glandulæ cerebri substantiam
Corticalem constituentes.
4. Glandula Pituitaria.
5. Glandosa membrana Canthi
majoris & oculo^o externè
adsita.
6. Glandula Innominata.
7. Glandulæ Aurium sive meatûs
auditorii.
8. Glandula Subpalpebralis.
9. Glandula Parotis.
10. Glandulæ Labiales supernæ &
infernæ.
11. Glandulæ Maxillares internæ
& externæ.
12. Glandulæ Amygdalæ dictæ, si-
ve Tonsillæ.
13. Glandulæ Hypoglottidis.
14. Glandulæ Uvulares.
15. Glandulæ Linguales.

6 ADENOGRAPHIA

16. Glandulæ Palatinæ.
17. Glandulæ Occipitales.
18. Glandulæ Cervicales.
19. Glandulæ Laryngis five Thyroidis.
20. Glandulæ Æsophagææ.
21. Glandulæ Supra-scapulares.
22. Glandulæ Sterni.
23. Glandula Thymus.
24. Glandulæ ad bifurcationem Venarum Subclaviarum locatæ.
25. Glandulæ Axillares.
26. Glandulæ Mammarum.
27. Glandulæ Submammillares.
28. Glandulæ Pulmonum.
29. Glandulæ Diaphragmatis.
30. Glandulæ Jecoris.
31. Glandula Cystica.
32. Glandulæ Venæ Portæ ad cornu cava hepatis locatæ.
33. Glandulæ Lienis.
34. Glandula Pancreas.
35. Glandulæ Ventriculi supernæ & infernæ.
36. Glandulæ Renes Succenturiatæ dictæ.

37. Glandulæ Intestinorum.
38. Glandulæ Mesentericæ.
39. Glandulæ Mesocoli.
40. Glandulæ Lumbares.
41. Glandulæ Omentales.
42. Glandulæ Renum.
43. Glandulæ Iliacæ.
44. Glandulæ Sacræ.
45. Glandulæ Inguinales sive Cru-
rales.
46. Glandulæ Testium.
47. Glandulæ Prostatae.
48. Glandulæ Uteri.
49. Glandula Musculi Sartorii.
50. Glandulæ circa Flexuras Cu-
biti & Genu.
51. Glandulæ Manuum.
52. Glandulæ Pedum.
53. Glandulæ Subcutaneæ.

Quum jam enumeratæ hæ glandulæ, figurâ suâ, & magnitudine multum discreparent, seculi hujus Anatomici eas in *Conglomeratas* & *Conglobatas* distinxerunt, nec de-

Nova
glandu-
larum
divisio.

8 ADENOGRAPHIA

globatisque addiderunt *Conglutinatas* & *Congregatas*. Accuratiores verò eas dividunt in *Vesiculares* & *Vasculosas*, per hasce Conglomeratas & illas Conglobatas intelligendo. Verùm Conglobatas, de quibus speciatim mihi agendi erit animus, pro Vesicularibus non esse habendas, ex sequentibus fiet manifestum; ubi priùs, sed breviter, proposuero Glandularum quarundam Conglomeratarum fabricam.

CAPUT SECUNDUM.

*De Glandulis Conglomeratis
vulgò dictis.*

Glandulæ
Conglomeratæ
quid
sint?

Glandulæ, pro Conglomeratis vulgò habitæ, sunt ex, quæ glandularum minorum congeriem componentes, communi involvuntur tunicâ, & singulæ earum vasculum emittunt excretorium, quæque iterum canalem componunt, per quem liquor fluit in notabilem
ali-

C U R I O S A .

9

aliquam cavitationem aut extra corpus. Quales sunt *Glandulae Innominatae, Parotides, Pancreas, Mammarum, &c.* quæ, & omnes ejus naturæ, nihil aliud sunt, quàm textura minutissimorum vasorum, ex tenuissimis arteriis conflatorum, sanguinem, variis particulis gravidum, vehentium, in duo desinentium vascula, quarum alia venosa sunt, sanguinem admittentia venosum, alia excretoria, modò proposita.

Hæcce, ut magis manifesta reddantur, experimentis aliquot erunt elucidanda: ablatâ membranâ, quâ quævis glandula Conglomerata vestitur, & immisso, tum per ductum excretorium, tum per dictarum glandularum arterias, liquore aliquo, ope cujusvis syringæ; observamus Glandulas Conglomeratas à se invicem recedere, vascula earum tenella, glandulas componentia, liquore injecto repleri, turgida magis reddi, singulasque glandulas in altum elevari.

Experimenta glandularum conglomeratarum structuram detegentia.

A 5

Ut

Et spe-
ciatim
mam-
marum
mulie-
rum.

Ut reliqua præteream, glandulæ Mammarum mulierum Conglomeratæ etiam pro exemplo esse possunt. Non quidem nostrum propositum est, mammarum mulierum hîc proponere Anatomem, nec earum Magnitudinem, Figuram & Numerum, ut Anatomici solent, describere, neque etiam necessum judicavi Situm illarum proposuisse. Ubi enim mammæ sitæ, nemo nescit. Utinam, inquit Vir quidam Literatus, nescirent multi! sanè non tam immaturi raperentur in militiam Veneris, quæ sicuti adolescentium corpora solvit, ita & celerrimè fenescere & creberrimè ægrotare facit. Apage ergo tales, quæ istis corruptelarum illecebris in propatulo habitis adolescentulos illiciunt atque irretiunt. Rarò namque non ex illectu lectus.

Sed ad rem. Certò credimus glandulas hæc Mammarum Conglomeratas, vasculorum minimorum esse compagem, ductusque earum

earum arteriosos, cum excretoriis, canaliculos componere continuos. Notum, glandulas jam propositas originem suam debere arteriis duplicibus, tam externis, ab arteriis axillaribus oriundis, per mammas infinitis ramificationibus diffeminatis: quàm internis, à ramo subclavio natis, intra cavitatem thoracis porrectis; quæ dum ad medietatem ipsius perveniunt, musculos inter unam & alteram costam perforant, & in mammis pluribus intorcionibus nodos Glandularum Conglomeratarum componunt. Eadem istæ arteriæ, quemadmodum & venæ, alias constituunt ramificationes, partim variis in locis ipsum Os sternum perforantes, & cum vasis oppositi lateris aliquot anastomoses componentes, uti ex aëre infuso constat: partim descendunt, & in musculis rectis, cum epigastricis ascendentibus, non rarò multiplici anastomosi uniuntur. Ex hisce jam arteriis illæ, quæ glandosam

12 ADEONOGRAPHIA

sam mammarum substantiam sub-
ingrediuntur, & glandularum ima
constituunt, omnem ferè fugiunt
oculorum aciem, nemoque illarum
terminum facilè inventurus est ;
nisi tincturam quandam, paucif-
simis inter Anatomicos, cognitam,
in vas injiciat arteriosum, cujus par-
ticulæ eò usque propelli possunt ;
ut Vasorum Galactiferorum, sive
Tubulorum Lactiferorum, subeant
canaliculos, ad oculum conspicuos.

Ut itaque totum hocce nego-
tium felici cum successu absolve-
rem, aliud experimentum, non mi-
nus jucundum, quàm utile institue-
re placuit. Papillam videns, variis
foraminibus, totidem ductibus ex-
cretoriis perviam, eandem cum an-
nexa mamma omnem liquorem la-
cteum comprimendo expuli, ex iis-
demque unum ex magis patenti-
bus mihi selegi, in quem Mercu-
rium nostrum, eâ quâ potui dexteri-
tate, injeci; & statim, jucundo planè
spectaculo, observavi, non tantum

Du-
ctum
gala-
ctofe-
rorum
consti-
tutio.

. Ductu s

Ductus Galactoferos sive lacteos, ramorum arborum in modum expansos, distinctè repleti, sed unum atque alterum ex hisce ductibus minoribus eò usque Mercurium nostrum admisisse, ut in vascula arteriosa, dictis lacteis continua, transferit.

Idem hocce experimentum satis comprobat, Ductus hosce Lactiferos valvulis esse destitutos, meraque figmenta esse eorum, qui credunt eosdem variis in locis valvulis donatos esse, sic enim liquorem Mercuriumque injectum facilè excluderent, cùm ferè semper liber ipsis concedatur transitus. Hoc verò observavi peculiare, vasculorum dictorum quædam, variis in locis angustata & arctiora, liquori injecto quodammodo obstare; quod tamen à valvulis non dependet, sed substantiæ mammarum adiposæ duriusculæ, quâ Tubuli Galactoferi nimium aliquando comprimuntur, adscribendum. Imò in tantum, ut
secre-

14 ADEONOGRAPHIA

secretum lac, si crassiusculum, ob
vias angustatas, diutiùs sæpe in ipsis
ductibus hærens, longiore morâ vi-
tium capiat, mammaeque variis
modis malè afficiat.

Quum nemo Anatomicorum,
Tubulorum Lactiferorum veram
dederit descriptionem, aut delinea-
tionem, non ingratum nos facturos
speramus, si multiplici experienciâ
observata hîc communicemus. Sta-
tim ac, dum ex quavis glandula va-
sculum excretorium egreditur, tria,
quatuor vel quinque coëuntia com-
ponunt truncum minorem; ex toti-
dem glandulis lateralibus, & qui-
dem diversis in locis, similes cana-
liculi exeunt, qui simul juncti, tan-
dem vas constituunt excretorium,
notabilis magnitudinis, haud absi-
mile ductui pancreatico, non qui-
dem ita longè extensum, sed am-
plum satis: ubi accedit ad papillam,
quam antequam subingrediatur,
iterum angustatur, & ubi per ean-
dem cursum suum absolvit, adeo
angu-

angustum redditur, ut vix minoris formæ setam admittat. Quodque summopere necessarium erat, ne lac, in ipsis glandulis secretum, & vase excretorio exceptum, involuntariè continuò exiret, sed propter loci hujus angustiam tam diu aservari posset, donec ab infante, ubera materna premente, facili negotio egeratur. Ductûs lacte repleti delineationem vide *Figur. I.*

Demonstratis primis ductuum excretoriorum, sed minorum, unâ cum vase excretorio majori, principiis, haud difficilè conceptu erit, præter delineatum, quamlibet mammam, septem, octo, novem (nam certus numerus non occurrit) similes habere ductus excretorios, tantam lactis vehentes copiam, ut sufficiens, etiam gemellis, præbeant alimentum. Qualis horum Ductuum sit series; *Figura II.* demonstrabit: quæ non quidem omnes delineatos proponit, sed tantùm eorum tres, in tertia mammæ parte
(de

16 ADEONOGRAPHIA

(de reliquis idem esto iudicium))
distinctè delineat.

In quibus præterea venit obser-
vandum ; Ductus hosce, antequam
papillam attingant, anastomosibus
inter se junctos esse, ut lac in mam-
mis secretum, & in tubulis hærens
(obstructo fortè poro papillari uno
aut altero) per vias laterales in alios
papillæ Ductus, & adhuc patentes,
transire & excerni posset.

Spiri-
tuum-
neces-
sitas in
lactis
secre-
tione.

Ductus autem hi Lactiferi solii
non sufficiunt ad lac secernendum,
sed simul necessarium fuit, per ner-
vos numerosissimos, ex nervis tho-
racicis oriundos, copiam spirituum
affluere, lactis secretionem promo-
ventium. Constat enim, obstructis
compressive nervis, humorum se-
cretionem, aliis in partibus, aut
lentò procedere, aut planè cessare.
Idem etiam hîc locum habere ne-
cesse erit, ubi enim eadem causa,
idem effectus esse potest. Spiriti-
bus hisce ductuum poruli reddun-
tur patentiores, lactis copiosior &
cele

celerior secretio promovetur, ejus acrimonia, si fortè adfuerit, iisdem temperatur, & cum lacte misti, gratum ipsi conciliant saporem. Quod reliquum erat spirituum (copiosissimi enim affluunt) partim in venosa, partim in vasa redit lymphatica: sive enim spiritus immediatè sanguini venoso, sive primo humori lymphatico admisceantur, res eodem ferè recidit, namque ipsa vasa lymphatica, variis in corporis partibus, lympham suam in vasa venosa eructant.

Non deërunt hïc Antagonistæ, credentes, Ductus hosce Lactiferos, à sanguine & spiritibus, tantam lactis copiam accipere non posse, quin simul alii ductus in consensum trahendi, aliunde venientes, hosque deducunt, vel à ventriculo, vel à ductu thoracico. Duo sunt, ut reliqua minoris momenti præteream, quæ pro ventriculo militare videntur. *Primò* dicunt, purgantium vim statim ad mammas, post aliquot horas,

Lac se-
cernitur
à san-
guine
Chylo
gravi-
do.

B

rapi.

rapi. *Secundò*; si de tinctura croci sumat nutrix, intra semi-horæ spatium lac è mammis fundi, odorem, saporem & colorem croceum referens. Verùm hæc, nostro iudicio, nihil planè probant; namque si alimentorum partes mobiliiores & volatiliores, in ipso ventriculo, facilè à reliquis sequestrantur, & per vias ordinarias in sanguinem delatæ, per insensibilem transpirationem partim exeant, odoremque assumptorum quodammodo spirant. Quid quæso obstaret? cur non & medicamentorum particulæ volatiliores, eodem modo, imò celeriori cursu moverentur, odorem, saporemque lacti imprimerent. Colorem verò proprium ordinariò deponunt, & si aliqualis observatur, quemadmodum illud haud impossibile, ut rarum contingens erit habendum. Si cui præterea subitaneum medicamentorum motum, transitumque eorum in massam sanguineam, examinare volupe fuerit, atten-

attendat modò, quid Balnea, tam humida, quàm sicca, Fomentationes, Cataplasmata, quid Epicarpia, Illitiones mercuriales, quid Apophlegmatizantia, & quæ hujus naturæ alia sunt, valeant.

Neque etiam majori cum fundamento, ex ipso Ductu Thoracico, quamvis via illa foret brevissima, immediatè lac eliciunt. Nemo enim unquam ejusmodi ductus demonstravit, quorum tamen inventio admodum facilis esse deberet. A simili hîc argumentari liceat: si tenelli vasorum lacteorum ductus, per mesenterium dispersi, chylumque ducentes admodum mobilem & volatilem, facili negotio inveniantur; quid quæso obstaret, cur viæ tales, tantam lactis copiam, & crassiusculam adhuc vehentes, conspectui sese non darent? Verùm nullo experimento, dexterrimè licet instituto, hoc unquam detectum. Imò Mercurius noster, qui aliàs in ejusmodi rarò fallere solet, injectâ

Ductus
Thora-
cicus,
an cum
mam-
mis ha-
beat
com-
mer-
cium?

priùs convenienti loco & tempore
ligaturâ, vias hæc, quas obscuras
vocant & cœcas, invenire non po-
tuit. Vidi quidem sæpiùs, vasculâ
quædam Ductui Thoracico latera-
liter inserta, particulas quasdam
Mercurii nostri admittentia; verùm
illa non Lactea, sed Lymphatica
erant, uti renitentes Valvulæ, par-
tesque glandosæ, à quibus illo-
rum origo, ad oculum monstra-
bant.

Ex hætenus allatis haud diffici-
lè concludimus, lac ab ipso san-
guine separari, copiosissimisque
spiritibus irrorari. Ipsam verò se-
cretionem eo in loco fieri, ubi arte-
riarum extrema, Glandulas Mam-
marum subeuntia, Ductuum Galat-
toferorum principia constituunt,
tantumque admittunt partes lac-
teas à sanguine sequestrandass.
Hæc autem contingunt, ubi omnia
rectè disposita, sanguis legitimè mi-
stus, & tenella ista Ductuum Vascul-
la, nec aperta minùs, nec constricta
nimiss.

nimis. Aliàs enim Lactis loco, lympha, serum, aqua falsa, aut alii vitiosi humores egrediuntur: vel motus sanguinis, si concitator fuerit, vel Papillarum ab infante pressio vehementior, sanguinem per Mammillas effluxisse, & in aliis, fluxus menstrui tempore, menstrua per easdem vias evacuata fuisse, observatum.

Si intemperies adfuerit sanguinis acida, facile Mammæ, à Lacte coagulato, Tubulos Lacteos obstruente eosque distendente, intumescunt; quodque acidum tractu temporis corrosivum redditum, non rarò tumores cancriferos, ulceraque Mammarum depascentia producit. Si verò prævaleant particule terrestres, tumores generantur, quos scirros vocant. Quid autem aer ad hæc valeat frigidus humidusque, victus itidem acidus austerusve, vitæ intemperantia ingluviesque, otium, vita sedentaria & melancholia, Præfici passim observant.

Sanguinis vitiosa constitutio malè afficit mammæ.

De Mammarum Papillis.

Papilla-
rum A-
natome
nova.

Occasione Mammarum, incidit,, & illam Mammæ partem, quam *Papillam* vocant, oculo anatomico hætenus nondum benè fuisse perlustratam, ideoque perquam necessarium fore, eandem paulo accuratius examinare, texturamque ejus inspicere. Longè enim inter se differunt Mamillarum Papillarumque structura. Mamillarum jam exposuimus, Papillarum verò exponendam habemus.

Illarum
fabrica
exte-
rior.

Præter Vasa sanguinea & nervosa, ab iisdem ramificationibus, quibus mammæ exornantur, oriunda,, & tegumenta, communia vulgò dicta, cutim, in antica Papillæ parte, variis foraminibus perviam notamus, cujus pori patentiores constituunt extrema ora Tubulorum Lacteorum. Osculorum horum numerus incertus plerumque occurrit, modò enim quinque, sex,, septem-

septemve, in aliis iterum novem, decem, undecimve numerantur, eaque iterum eundem in exitu ordinem non observant; aliquando enim hæc ostiola circulum componunt minorem, in ambitu suo, sex septemve ostiolis pertusum, nullumque foramen, præter dicta, in ejus centro conspicitur. Subindè circulus occurrit major, sed figuræ ovalis, similiter, ut prior, sed decem undecimve ostiis pervius. Non rarò ostium majus in centro conspicitur, minoraque alia in circumferentia videntur. Uti *Figuræ* III. IV. & v. demonstrabunt.

Interior Papillarum substantia, non vasculosa est, qualis Mammillarum, jam proposita; neque etiam vesicularis, uti aliqui fortè crederent; sed fibrosa, cum structura Glandularum Conglobatarum, inferiùs recensenda, ferè conveniens. Hocce ut exactiùs examinarem, expresso priùs omni sanguine Lacteque, hinc illinc in ipsis tubulis hæ-

Papillarum
substantia
interior.

rente, Papillam flatu turgidam reddidi, inflatamque aëri libero tam diu exposui, ut siccatam oculo, non ita quidem nudo, sed speciatim microscopio armato, ad lubitum examinare licuerit. Mox duplex fibrarum series mihi oblata, altera ex fibris majoribus retiformibus composita, altera itidem fibrosa, sed delicatissima, exiguis admodum, & variæ formæ foraminibus pervia, ubique fibris majoribus firmissimè annexa. Harum structuram, ob regularem quem fibræ minores observabant ordinem, planè stupendam reperi, nec memini me unquam in aliqua microcosmi parte similem detexisse. Fibras autem tam majores, quàm minores, undiquaque Papillarum integumento firmiter annexas vidi, & si alibi dictarum Fibrarum origo quærenda, nullibi rectiùs, quàm ab hoc involucro deducenda foret. Texturam hanc fibrosam notabunt *Fig. VI. VII. & VIII.*

Dete-

Detectâ itaque hoc modo fibrosâ Unde flaccescant & iterum erigantur Papillæ in Lactantibus.
 Papillarum substantiâ, facilè concipimus, unde flaccescant eadem, & ex contactu infantumve suctione iterum erigantur. Præter enim copiam spirituum, continuo affluentium, uti ex exquisito illo sensu apparet, Arteriolæ Papillares (dum suctione peragitur) sanguinem, per modum extravasationis, copiosius evomunt, & fibrarum interstitia distendendo in tantum replent, ut Papillæ, duplo triplove naturali, majores appareant; ad quod non parum facit, continua frequensve Papillarum humectatio, quâ, ope salivæ infantis irrorantur, hinc fibræ partes cutaneas constituentes, relaxantur, & relaxatæ faciliùs cedunt. Tumidæ manent, quamdiu venarum ostia, à sanguine inter fibras hærente, notabiliter premuntur, verùm suctione cessante, & in ablactatione spiritus parciùs influentes, venarum apertionem, ostiolorumque refectionem, pro-

pter minorem renitentiam, causare debent, hinc sanguis ille, venas hæc subiens, Papillam iterum detumescere facit. Colorque intensè rubicundus, ob minorem sanguinis pressionem, pallidiusculus redditur.

Papillarum mala, unde?

Sanguis hicce, diutius in Papillis hærens, acrimoniam concipit, porosque cutaneos perfringens, ejus particulæ acriores impetum faciunt in partes cutaneas, easque fissuris dolorificis deformes reddunt, hocque incommodum facilius introducitur, si ipsum lac fuerit acidius, lactantisque infantis sanguis intemperie laboret salinâ, aut acidâ. Cujus saliva vitiata sese insinuans in poros, partes cutaneas profundius disjungit, malumque notabiliter augetur; si denudatas mammæ aër ambiat frigidior acriorve, cujus injuriis particulæ aëreæ altius penetrantes, molestissimam matri inducunt sensationem.

DE GLANDULIS,
CONGLOBATIS,
VULGO DICTIS.

CAPUT PRIMUM.

De Glandularum Membranis.

Ad Glandularum Anatomem, necessaria erat Membrarum, Glandulæ substantiam ambientium, cognitio, quæ Glandulæ aliquam conciliarent firmitudinem, earumque substantiam, intra certos quosdam terminos, coereret.

Membrarum, Glandulas Conglobatas ambientium, inspectio Anatomica.

Membræ tales duplices nobis occurrunt, altera exterior, interior altera. Exterior tenuior, totam includens Glandulam, in plerisque subjectæ membranæ, firmiter adeo adhæret, ut sæpe, non sine dilaceratione, à subjacente Membrana possit separari, in aliis verò laxior ejus est adhæsiō, & separatio facilior. Fibris potissi-

potissimum constat circularibus, principio & fine carentibus, excepto vasorum circa ingressum, quod fibrarum illa series turbari solet. Vasa habet quadruplicia, duo adducentia, & totidem abducentia, de quibus infra, ubi de Glandulæ interiori substantia, cui hæc vasa etiam competunt.

Unde autem Membrana hæc originem trahat, difficillimè explicatur; an ab expansa peritonæi portione, ut aliqui fortè crederent, mihi verisimile non videtur, quia in variis corporis nostri partibus, Glandulæ conspicuæ, in quibus tamen peritonæum (quod solummodo viscera abdominis includit) non occurrit. Imò in ipsis artubus Glandulæ occurrentes, simili teguntur Membranâ, quali eas tectas invenimus in abdomine. Probabile magis videtur, Membranam hanc texturam esse vasculorum minimorum lateralium, tam egredientium quàm ingredientium.

• Sepa-

Separatâ exteriori Membranâ, quod difficulter in nonnullis peragitur, occurrit altera crassior compactiorque, Glandulæ substantiam immediatè ambiens, vasis tam inferentibus, quàm efferentibus præprimis perforata. Cæteroquin adeo angusti ejus pori occurrunt, ut aër, vi licet per vasa infusus, per poros tamen Membranæ ordinariò non exeat, cui rei haud parum confert Membrana exterior, modò proposita. Variis donata est fibris, longitudinalibus, circularibus & obliquis semet infinitis locis, sed ordine planè irregulari, tangentibus. Vasa itidem obtinet tam inferentia quàm efferentia, ab iisdem ramificationibus, quibus exterior Membrana, oriunda.

Memoratæ hæ Membranæ, licet ordinariò albicantes, æquales & læves conspiciantur, non rarò tamen ab humoribus, intus stagnantibus, coagulatis & induratis, superficiem acquirunt tuberosam & inæ-

Membrana-
rum
varietas
unde?

inæqualem, gratusque aliàs Glandulæ color, faciem assumit, præ nimia flavedine, rubore aut nigredine, notabiliter deformem. Et speciatim Glandulæ Laryngis Pulmonumque, tali nigrore, in Tabacifugis tinguntur, uti multiplici experientiâ nobis constat.

CAPUT SECUNDUM.

De Glandularum Textura interna.

Glandularum
structura
interna, ut
nova,
detegitur.

Ne, dum nucleum quærimus, in cortice hæreamus, Glandularum interiora perlustrare juvabit. Diu, fateor, in illa fui opinione; Glandulas hæc nonnisi vasorum minimorum complicatorum esse acervum, regulari tamen modo ita dispositum, ut variæ ramificationes arteriolarum implicatarum, præter venas, tandem in duo, tria, vel plura abirent vascula pellucida, lymphatica vulgò dicta, eaque Glandularum quasi excretoria esse. Sed res longè

longè aliter nobis visa, idque occasione subjecti humani, ante biennium violentâ morte extincti, cujus Historiam paucis enarrabo.

Vir quidam, triginta circiter annorum, Baccho, sed potissimum Cerere, delectari solitus, post prandium cum quodam alio rixas movet, & verba statim in verbera mutat. Sed irritatus Antagonista, sclopeto, globulo plumbeo onusto, rixarum motoris, alterius lateris, abdominis musculum rectum ita trajicit, ut intestini ilei pars ilico per vulnus exiret, extra abdomen pendula conspiceretur, & fauciatus hoc modo graviter patiens, vitam cum morte eâdem horâ commutare fuerit cöactus.

Inspecto abdomine, vasa lactea, centum fortè in locis, chylo adhuc turgida (quod rarissimum in subjecto humano videre contingit) conspeximus, mesenterique Glandulas, succo quodam tumentes, perlustravimus. Sciendi cupidi, quale

Glan-
dula-
rum
mesen-
terii
examen
novum.

quale inter lactea & Glandulas di-
ctas esset commercium, vasculum
aliquod, ab intestino exiens, plurimi-
mis valvulis intro foras spectantibus
conspicuum, per tubulum alligatum,
nostrum injecimus Mercurium; præter
omnem expectationem, jucundissimo
tamen spectaculo, vidimus, ab injecto
mercuriali lacteum vas non tantum
repleri, sed Glandulam, in quam recta
via tendebat, aliam figuram & super-
ficiem aliam inde acquirere; ex
planiformi quippe in magis globoso-
sam, ex superficie æquali & lævi
in asperam & plurimis tuberosis ca-
pitulis rotundis donatam abire, de
quibus consule *Figur. IX.*

Hocce tanquam insoliti quidam
considerans, ludentem potius ac
miratus sum naturam, & injectio-
nis vi, Glandulæ stamina fibrasque
intermedias læsas fuisse, facilius
credidi, quàm ut revera cavernula
quædam, quas meus formârat Mer-
curius, intus in ipsa Glandula la-

tita

titarent. Sed iterato experimento, in alia intestini mesenteriique parte, eundem videns successum & fabricam eandem; aliis etiam in subjectis, Glandularum mesenterii fabricam, altiori examine perlustrandam necessarium duxi.

Hinc Equina, Bovina, Canina & varia ejus naturæ alia, Theatri nostri fuere subjecta, atque ubivis Mercurius noster eundem in currendo observavit ordinem, & viam eandem; Glandulæque passim, uti de subjecto humano dictum, figuram mutabant & superficiem. A quo tempore certissimis ratiociniis conclusi, Glandulas mesenterii non constituere vasorum complicatorum nexum, sed substantiam earum potiùs fibrosam esse muscosamque.

Inde à simili argumentari ita cœpi; si Glandulæ mesenterii globosæ ex substantia fibrosa muscosaque conflatae; quidni & aliarum partium Glandulæ, non quidem chylo, sed succo lymphatico irrorari soli-

Glandularum Conglobatarum examen in brutis institutum.

Ex diversis corporis partibus Glandulæ examinatae.

tæ, eandem haberent fabricam. Ideoque Mercurius noster in auxilium iterum venit; qui Glandulas quidem subintravit, sed, renitentibus haud parum valvulis, nusquam tam perfectè & regulariter Glandularum texturam ob oculos posuit. Ac proinde aliâ methodo partes hæc aggrediendas esse putavi: videns itaque, in nonnullis subjecti partibus, Glandulas quasdam duûm generum habere vasa lymphatica, alia scilicet egredientia, alia ingredientia; hæc potissimùm eligendas esse succurrit, quòd valvularum structura hîc nullo modo obesse posset. Et qui in promptu erat Mercurius, celeri cursu iter suum absolvit, Glandularumque illarum cavernulas & cavitates ita replet, ut vix locus superesset, qui Mercurii nostri partem non admitteret, & præcisè cum mesenterii Glandulis non conveniret, licet quoad formam externam (quemadmodum omnes Glandulæ solent) quodammodo

modo differre viderentur. Uti *Figurae* X. XI. & XII. notabunt.

Non tamen in hisce acquiescendum, sed alio experimentandi modo Glandularum structura perscrutanda erat. Ideoque expulso & expresso omni Glandulæ liquore, vasique lymphatico ex Glandula procedenti ligatura injecta, per oppositi lateris vas lymphaticum, Glandulam subintrans, flatum immisi, & ligato etiam hoc vase, Glandulam flatu distentam reddidi, aëri calidiori expositam siccavi, siccataque inspexi; animo examinandi, utrum talis inde exurgeret fabrica, qualis Mercurio præparata Glandula fuit visa.

Aliud
Glandulas
examinandi
experimentum.

Re itaque propiùs inspectâ, & quatenus oculo nudo examinari potuit, hanc illarum fabricam inveni. Præter membranam ambientem, statim fibrosam earum detexturam, diversas fibrillarum, inter se cohærentium, formantem species & formas. Exteriores, im-

mediatè sub tunica investiente locata (cui & firmiter fibræ annectebantur) tot extremitatibus, quassitotidem capitulis, eandem membranam regulari ordine tangebant, ut spatia intermedia, succo lymphatico ordinariò repleta, inæqualem redderent tunicam, plurimis hemisphæriis tuberosam. Quæ immediatè subsequebantur fibræ, Glandulæ interiora respicientes, varios componebant angulos, aliæ enim hexagonæ, aliæ pentagonæ, aliæ aliûs formæ, prout cum reliqua textura fibrosa maximè convenirent. Reliquæ fibræ, ad centrum usque, diversas series non componebant, sed eundem irregularem servabant ordinem, aliæ enim erant majores, aliæ minores; nonnullæ longiores, quædam breviores, ubi vis tamen firmissimè inter se coherentes, muscumque arboreum ferè repræsentantes. Ita ut Glandulæ (aliàs Conglomeratæ dictæ) non malè *Vasculosæ*, & *Conglobatæ*,
Mu-

Muscosæ vocari possent. Muscosarum delineationem vide *Fig. XIII.*

An verò singulæ fibræ, muscosam Glandulæ substantiam componentes, cavæ sint, interdum dubitavi; verùm post exactum examen institutum, nunquam potui detegere fibras hæcè canaliculis esse pervias; sed omnes, quotquot aderant (exceptis vasis sanguineis) cavitatibus esse destitutas. Imò oculus, microscopio licet armatus, nullo modo easdem adinvenire potuit, quamquam vitri ope, implicata hæc fibrarum textura, distinctè alioquin fuerit proposita, uti *Fig. XIV.* indicabit.

Qualis
fibro-
sa sit
Glan-
dula-
rum
structu-
ra.

Sed notandum hoc loco venit, Glandularum hanc compagem, non ubivis eodem modo sese habere, verùm in nonnullis laxiorem, in aliis strictiorem observari; prout majori minorive lymphæ copiâ Glandulæ fuerint distentæ. Colore insuper multum Glandulæ variare solent; quædam enim grysei

Texturæ
fibræ
diversæ
consti-
tatio.

(uti ordinariò) aliæ flavescens, nonnullæ nigricans, nec deficiunt, quæ coloris apparent variegati: quæque colorum diversitas à varia humoris, naturalis vel vitiosi constitutione, diversimodè Glandulas hæc tingente, unicè dependet.

Glandularum Conglobatarum morbi.

Eædem hæ Glandulæ liquore quidem naturaliter turgent diaphano limpidoque, sed non rarò immixtum succum viscosum eundem mutatum vidimus, Glandularumque interstitia materiâ tartareâ sabulosâque repleta & obstructa conspeximus. Totidem aliquando extraximus arenulas, quot cavernulæ inter fibras occurrerent notabiles, & subinde totam calculosam vidimus Glandulam, dum succi vitiosi copiosiore affluxu arenularum latera continuâ pressione propiùs ad se accedentes, unum quasi corpus formare incipiunt. Harum præterea superficiem inæqualem asperamque semper observavi, Glandularum peripheriam tuberosam ad unguem

æmu-

æmulantem: malum autem hoc frequentius invadit Glandulas æsophagæas, nec non ad asperæ arteriæ bifurcationem locatas, quibus difficilis non rarò inducitur respiratio; uti notabili etiam Historiâ confirmat *Clariss. Kerckringius Spicileg. pag. m. 64.* & quas nos, nuperrimè adhuc, ex subjecto humano extraximus Glandulas calculosas *Fig. xv. xvi. & xvii.* indicabunt. In brutis autem animantibus, tali modo malè affectas Glandulas, observare necdum licuit.

CAPUT TERTIUM.

De Glandularum Conglobatarum Vasis.

Præter huc usque detectas fibras, varias adhuc vidi alias, ab una ad oppositam Glandulæ partem exporrectas, quarum nonnullæ rectilinéæ ferè, aliæ ab eadem deflectentes, angulos componebant obli-

Quænam vasa Glandulæ habent?

quos. Incertus conjicio fibras dictas, vasa esse aut sanguinea aut nervosa. Sed quia sæpius jam observâram, quamvis Glandulam ad minimum simplicem, frequenter duplicem, & non rarò triplicem quadruplicemve, accipere ramificationem arteriosam, à vicinis arteriis oriundam; ex iisdem unam mihi selegi, Mercurio nostro replendam, quique etiam facilem statim inveniens viam, arteriolam hanc, variis ramificationibus per Glandulæ texturam conspicuam argenteamve reddidit; neque etiam focia defuerunt venæ, in totidem furculos minores scissæ; quorum tamen vasorum sanguineorum numerum superant nervuli numerosissimi, latera dictorum vasorum associantes. Quales autem arteriolarum sint divaricationes, Glandulæ interiora perreptantes, ex *Figura XVIII.* colligi potest.

Lymphaticorum examen.

Sed aliud vasorum genus, quo quævis Glandula Conglobata super-

perbit, *Lymphaticum* intelligo, examini erat subjiciendum. Pro recepta penè habetur Anatomicorum opinione; Vasa Lymphatica ductus esse admodum tenues, pellucidos, simplici tunicâ donatos, & plurimis nodulis, qui totidem valvulæ sunt, conspicuos. Verùm non ubi-vis tali modo constituta sunt illa vasa, neque eadem omnium est subtilitas: quò enim Lymphatica sunt majora, eò tunicæ eorum sunt constantiores; quoque propiùs accedunt ad Saccum Chyliferum, Ductum Thoracicum vel venam subclaviam axillaremve, eò plus roboris eorum membranæ habent.

Membrana, Vasculum Lymphaticum componens, externo oculo examinata, pellucida est & tenuis, nihilque peculiare (quoad structuram) ob partium tenuitatem sensibus externis offert. Verùm microscopio examinata, texturam præbet infinitorum globulorum, majorum minorumque, contactu

mutuo inter se cohærentium; quorum nonnulli ductulos aliquot, sed irregulares, arearum in modum, componere videbantur, variis anastomosibus inter se junctos; hi autem tractus, an vascula fuerint, necne, pro certo affirmare non ausim. De quibus vide *Fig. XIX.*

Ductus
Thora-
cicus
ope
Micro-
scopii
exami-
natur,

Oculo eodem modo armato, & Ductus Thoracici Membranam examinavi, quam ejusdem ferè naturæ cum præcedente reperi, exceptò, quòd illius globuli paulò majores, racematim pluribus in locis inter se cohærentes, distinctius apparuerint. Et aspectus fuit gratior, ubi Membranam hanc, in duplicem tunicam aut laminam divisam, summâ diligentiam inspicerem. Exterior enim manifestissimè corpusculorum, tam orbicularium, quàm ovalium, racematim hinc inde connexorum, præbebant texturam. Interior verò, ejusdem ferè fabricæ, eadem, sed minora & obscuriora magis offerebat. Unam & alte-

alteram *Figura* XX. & XXI. delineatam offert.

Quum itaque vasorum Lymphaticorum, Lacteorumque structura sit eadem, commodissimè hoc tempore inquirere potui, utrum loco intermedio, inter Membranam scilicet unam & alteram, modò propositam, Muscus ille occurrat, quem *Nobilissimus Bilsius* se ibidem invenisse gloriatur. Verùm nusquam mihi tale quid oblatum; sed membranas arctè adeo inter se unitas fuisse observavi, ut nec Musco, nec simili quid ibidem daretur locus. Hinc pro certo concludere auderem, talem Muscum in rerum natura non dari, sed planè imaginarium esse.

Valvulas Vasa Lymphatica continent Semilunares, & in quovis loco, ubi valvulæ conspiciuntur, numerum non excedentia binarium; triplicatas enim & quintuplicatas, quales in venis non rarò conspiciuntur, hætenus notare non licuit.

An Bilsii Muscus inter Lymphaticorum tunicas invenitur?

Quales sint Lymphaticorum Valvulæ?

Neque etiam necessarium esse judicarem; quia angustiora hæc & tenuiora vascula duplici Valvulâ haud difficilè clauduntur.

Valvularum harum substantia, nudo oculo inspecta, cum vasis lymphaticis, ejusdem naturæ videtur, verùm microscopio examinata, notabilem præbet differentiam. In tenuissima enim valvulæ Membrana fibræ innumeræ conspiciuntur, ab una in oppositam partem exporrectæ, quæ quasi totidem surculos & fibras motrices repræsentare videntur, ut iisdem contrahi & relaxari hæc valvulæ possent. Corpuscula insuper orbicularia, hinc inde fibris dictis annexa notavimus, uti *Fig. xxii. & xxiii.* indicat.

Valvulæ quid agant?

Dilatationi pariter ac constrictioni destinatas esse Valvulas, haud obscure conjicere licuit, ex Valvula Ductûs Thoracici nuper inspecta; hæc enim, præter fibras modò propositas, in extrema valvulæ ora, aliûs naturæ fibrillas obtine-

Fig. XXXIV. f. 76.

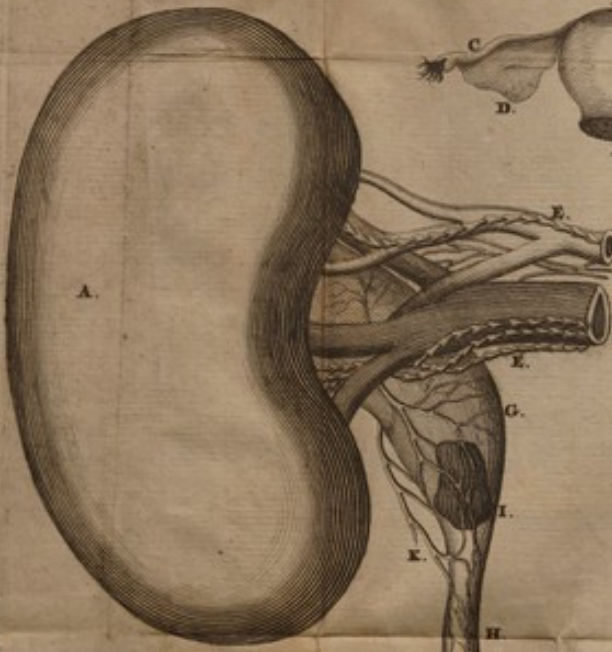

Fig. XXVIII. f. 85.

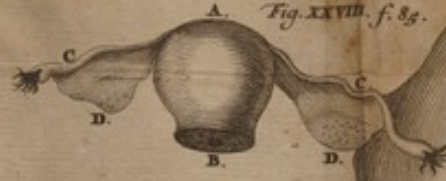

Fig. XXI. f. 143.

Fig. XXXV. f. 76.

Fig. XXXIX. f. 143.

Fig. XXXVI. f. 79.

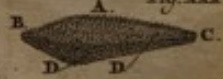
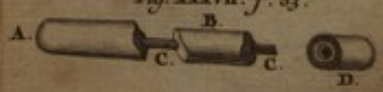

Fig. XL. f. 145.

Fig. XXXVII. f. 83.

1013

tine-

tine
fili
di
cu
fr.
(cod
vult
m
tine
qu
m
m
m
p
ram
f
u
l
t
s
d
r
U
m
r

tinebat, partim cruciariâ figurâ in sese incumbentes, partim secundum longitudinem extensas, & vicinis valvulæ partibus annexas. Hæ, quasi totidem exigui muscoli (eodem ferè modo, quo fibræ valvularum tricuspidae & mitralium) majori vi ductûs thoracici viam potuere & dilatare, & angustare, idque propter usus summè necessarios. Valvulæ hujus ductûs thoracici delineatio offertur *Figurâ* XXIV. & XXV.

Quæritur hîc; *Utrum Vasa Lym-* Vasa
Lym-
phari-
ca an
Glan-
dula-
rum
sint ex-
creto-
ria?
phatica Glandularum Conglobatarum sint Excretoria. Rei hujus difficultatem *Clarissimus Malpighius* indicat, in nuper edito de Glandulis tractatu; dum inquit: *An præter exposita sanguinea vasa & nervos, aliud vasorum genus, à glandulis promatur, quod vicem excretorii vasis habeat, indagandum venit.* Ut autem in re tam difficili, in qua nec cultri opus, nec separatio haberi potest, ob substantiæ friabilitatem,

tem, & partium exiguitatem, facilius incedamus, datis quibusdam sensatis observationibus conjecturando procedemus.

Quid tamen nos hac in re præstiterimus, enarrabimus lubenter. Videns Glandulas Mesenterii, lactea obtinere & inferentia & efferentia, & pari modo aliarum partium Glandulas lymphatica habere & adducentia & abducentia, cogitavi, lymphatica illa Glandularum excretoria esse non posse, quòd aliunde originem ducant, & Glandulæ dictis lymphaticis nonnisi transitum concedant, uti ex *Fig. xxvi.* patebit.

Lymphæ
transitus per
Glandulas
cur necessarius?

Non tamen frustraneus censendus est lymphæ, per Glandulas hæscæ, transitus; sed credendum potius, lympham eò, duplici modo, subtiliorem reddi. *Primò*; quatenus particulæ ejus, arctius adhuc unitæ, in muscosa illa Glandularum substantia disuniantur, & in plures particulas minores abeant. *Secundò*; à

do; à spiritibus, copiosius per ner-
 vos in Glandulas affluentibus, fan-
 guini reâffundendis. Frequentes
 autem hîc accedere spiritus, vel ex
 eo manifestum, quòd numerosos
 insertos videamus nervos, imò mul-
 tò plures, quàm qui Glandularum
 sensui inserviunt. Idem etiam pa-
 tet, in subjecti vivi vase lymphati-
 co læso, lymphamque stillante, no-
 tabiliter inde emaciari corpora, ut
 taceam quid periculi subfit, si, in
 Paracenthesi instituta, major extra-
 hatur lymphæ copia, licet jam ex-
 travasata, quàm par est. Hæc au-
 tem lymphæ & spirituum miscella,
 adeo erat necessaria, ut hi sine lym-
 phæ accessione (pro spirituum ve-
 hiculo inserviente) & illa sine spi-
 rituum adminiculo (motum lym-
 phæ promovente) in sanguinem re-
 dire non posset.

Interim non diffiteor, Glandulas
 propositas vasorum lymphatico-
 rum scaturigines esse non posse; e-
 tenim plus quàm semel observavi,

An
 nun-
 quam
 Lym-
 phaticæ
 origi-
 nem exo

tam

Glan-
dulis
habe-
ant;

tam arctum inter lymphatica & arterias esse connexum, ut inflatâ arteriolâ, simul lymphaticum Glandulæ alicujus flatu fuerit distentum, ejusque lymphæ sæpe sanguinea, & loturæ carnis adinstar tinta, nobis sit visa.

Summopere tamen necessariam esse illam vasorum lymphaticorum in Glandulas insertionem, exinde concluderem; quòd vas lymphaticum furculos subinde emittat laterales, dum principalior ejus ramus Glandi tantum incumbat, ramulos exeuntes iterum excepturus: uti ex *Fig. xxvii.* videre est.

Verùm ut eò rectiùs omnis lymphæ, Glandulam pertransitura, spiritibus irroretur, providus nostris Conditor ubivis ferè lymphaticam sub ingressum in plures abire ramificationes, & plurimis itidem exire ramulis voluit: uti satis distinctè *Figura xxviii.* explicat.

Glan-
dula-
rum

Imò Glandularum utilitas tantum videtur, ut nullum Lymphaticum

currat

cursum suum absolvere possit, quin utilitas
singu-
laris.
Glandulas in transitu salutare sem-
per necesse habeat, uti potissimum
apparet illis in locis, ubi nusquam
Glandulæ apparent, lymphatica ta-
men conspiciuntur; quæ per vias,
Anatomicis nondum notatas, & ut
ita dicam, cæcas, Glandulam ali-
quam (quam tamen ut propriam
non obtinent) quærant, eructent-
que in eandem, lympham, cum alia
lymphæ aliunde prodeunte, com-
miscendam, & communi vase effe-
rente, versus cisternam chyli, alium-
ve locum propellendam. Uti *Fi-
gurâ* xxix. videre est.

Nonnunquam Glandulæ, ad Vas
lym-
phati-
cum
notabi-
le ad
hepa-
tis con-
cava.
concava hepatis, portæ adsitæ, un-
dequaque, & anticè & posticè, plu-
rimis lymphaticorum ramificatio-
nibus exornantur, Glandulasque
ingressæ, tantam iisdem tradunt
lymphæ copiam, ut inde canali sa-
tis amplo Glandulâ egrediatur,
lymphamque suam in aliam Gland-
ulam, sibi vicinam, eructet; quam-

D

vis

vis hæc posterior Glandula, præter
 vas hocce amplum, aliis adhuc ir-
 roretur vasculis lymphaticis, aliun-
 de lympham accipientibus: potiss-
 simum illud in subjecto bovinco
 conspicuum, ex quo glandularum
 harum, lymphaticorumque natura-
 lis magnitudo delineata exhibetur
Fig. xxx.

Hiscæ ita positæ, certò constare
 videtur, vasa lymphatica Glandu-
 larum, ut vocant, Conglobatarum,
 excretoria non esse; sed omnes
 quotquot sunt ejusmodi Glandu-
 læ, ab aliis partibus, aut vicinis
 aut remotioribus, tanquam à pri-
 mis fontibus, suos habere canali-
 culos.

CAPUT QUARTUM.

De prima Vasorum Lymphatico- rum Origine.

Quisnam primus Vasorum Lym-
 phaticorum sit exortus nemo
 hæctenus detexit; sed Anatomico-
 rum

Lym-
 phati-
 corum
 Origo.

rum etiam dexterrimorum fatiga-
vit animos; idque non sine ratione:
prima enim illorum principia adeò
sunt subtilia, ut cultro non tantùm
tractari nequeant, visumque penè
fugiant; verùm injectiones subtilio-
res (cujuscunque etiam fuerint na-
turæ) imò Mercurium nostrum,
aëremque infusum, propter valvu-
las obstantes vix admittant.

Interim variè hîc sentiunt Ana-
tomici. Quidam nervos constituunt
Vasorum Lymphaticorum princi-
pia; alii glandulas minores: alii
membranas: nec deficiunt, qui à
tendinosa musculorum parte ea-
dem deducunt. Sed missis aliorum
sententiis, dicam modò; varia me
hanc circa speculationem molitum
fuisse, variis experimentis (irrito
licet ordinariò conatu) varia ten-
tâsse, casuque tandem nonnulla
detexisse, quæ lucem hîc adferre
possunt.

Ante triennium mundando lie-
ni Vitulino intentus, omnique
D 2 fan-

Anato-
mico-
rum
senten-
tiæ, de
Origine
Lym-
phati-
corum.

Experi-
menta
quibus

dete-
gitur
Lym-
phati-
corum
Origo.

sanguine, aquæ tepidæ ope, jam
eloto, copiosum in arteriam spleen-
nicam infudi aërem, & spiritum
fortius adactò, non tantum plurimas
exiguas in superficie lienis
vidi elevari vesiculas, sed ex iis
dem vesiculis vasa prodire Lym-
phatica, flatu etiam turgida, & lie-
nem perreptantia vidi, & quò diu-
tius arteria fuit inflata, eò majorem
notavi vasorum numerum, ita ut
hâc arte, per inflatum Vasis Lym-
phaticis vulnus aër immissus, mem-
brana lienalis ferè tota lymphaticis
ductibus obsessa fuerit visa.

Ab eo tempore conjicere cœpi
Vasorum Lymphaticorum principia
ab arteriarum furculis emanare
idque aliquandò intermediâ Vesicu-
culâ, aliquandò deficiente Vesicula
immediatè ab ipsa arteria, venavoc
uti sequenti Experimento manifest-
stum redditur. Pulmonis humani
(jam antè eloti) Vasa arteriosa copio-
sioso aëre distendens observavi, ex
externa pulmonis superficie Vascula

la prodire lymphatica, varias anatomofes cum vicinis lymphaticis componentia, de quibus aliàs, Deo volente, pluribus.

Tertium observare licuit in testiculo virili, ex cujus tunica vaginali (inflatis prius venis, spermaticis dictis) vas unum aut alterum lymphaticum egredi notavi; idque toties cum successu institutum, quoties flatus diligentius fuerit immissus. Eundem tamen successum, hoc in loco, ab arteria spermatica inflata non habuimus; quòd arteriola illa exigua admodum sit, & aër infusus eò usque penetrare non possit, ut primam Vasis Lymphatici originem subeat.

Sed si arctè adeò dicta vasa inter se cohæreant, quid obstat, *cur sanguis sub forma sanguinis non subintret vasa lymphatica?* Resp. Hoc necessariò non sequi; sic enim nulla in toto Microcosmo fieret secretio; omnes enim humores, (excepto chylo) ab arteriis, tanquam à

Cur
fangui-
nem
non
admit-
tant
Lym-
phati-
ca?

primo fonte, dependent. Insuper demonstratu haud difficile, angustissimos arteriarum canaliculos excludere ob pororum formam omnes particulas hæterogeneas & transitum præbere liquori lymphatico. Simile iudicium esto de spiritibus in cerebro, salivâ in Glandulis salivalibus, lacte in mammis, bile in hepate, urina in renibus, &c. Mercurius noster, licet admodum mobilis, in arteriarum splenicam injectus, nullo modo lymphatica, lienem perreptantia subingreditur, quum tamen infusus aër haud difficulter eas distendat: contrà; variis aliis in partibus nihil planè valet aër, in quibus tamen Mercurius noster facilem viam invenit.

Lym-
pha
fan-
guinea
nuda?

Interim non diffiteor, vasa illa lymphatica lympham subindè vere here rubicundo colore tinctam loturæ carnis ad instar se habentem. Hoc autem nunquam contingit in statu naturali, verùm post nimium

& i r e

& irregularem sanguinis motum. Vel in quibus humidum (ob defectum alimenti) deficit; quâ occasione plerique humores vitiantur, & colore præternaturali tinguntur. Quid mirum itaque hisce in casibus & lympham reddi sanguineam?

CAPUT QUINTUM.

Veterum & Neotericorum circa usum Glandularum Conglobatarum Lymphaticorumque sententia rejicitur.

Hactenus itaque observata luce meridiana clariùs demonstrant, Veteres & Recentiores circa usum partium præscriptarum maximoperè errâsse. Dicebant enim illi destinadas esse Glandulas; Primò: *Pro vasorum divisionibus firmandis*, quum tamen in quàm plurimis vasorum divaricationibus nullæ conspiciantur Glandulæ, in quibus etiam multum obessent, san-

Anatomicorum opinionones circa Glandulas Conglobatas & Lymphaticas, an sint aliquas valoris.

guinis motum retardando. *Secundò: Pro humoribus superfluis, præsertim serosis, quia spongiosæ & raræ sunt Glandulæ, imbibendis, & inde vulgò Emunctoria vocârunt.* Sed quis rei absurditatem non concipiet, qui mente attentâ saltem attendat; exigua esse corpuscula Glandulas; multum humoris excipere nescia, & ubi acceperint, eas statim morbosas reddi, hincque tot tumores, scirrhi, bubones, nodi, scrophulæ, cancri &c. *Tertiò: Pro partibus humectandis ad faciliorem motum, vel aliàs ad prohibendam siccitatem.* Motum iis non facilitari, vel ex eo manifestum, quòd variæ corporis partes, in continuo ferè motu constitutæ, nullis ditentur Glandulis, ut Cor, muscoli intercostales, musculi abdominis, &c. Quibus etiam partibus, quia non adsunt, siccitatem inducere non possunt. *Quartò: Ut succum nutritium nervis ministrarent.* Nervis nihil Glandulæ, fed
 hisce:

hisce illi aliquid ministrant, uti ligaturâ manifestum, injectâ enim nervis ad Glandulas tendentibus, tonum earum perire, & usu suo destitui, observabis. Quintò: Nonnulli *Fontes Pinguedinis* voluere Glandulas. Verùm in multis, etiam sanissimis, nulla circa Glandulas occurrit pinguedo; ergo ex ejusmodi fonte pinguedo non erit eruenda.

Denique probabiliter statuunt; *Glandulas cribra esse, hoc modo conformata, ut dum ex arteriis in venas per capillaria transit sanguis; liberatæ à sanguinearum amplexibus serosæ partes, caloris vi, per convenientes sibi poros expellantur in capillaria Lymphaticorum.* Neque horum opinionem veritati esse consonam, vel ex eo probatur, quòd origo Lymphaticorum in Glandulis non sit quærenda, sed ex aliis partibus, quod jam demonstravimus & demonstrandum ulterius in sequentibus.

CAPUT SEXTUM.

De Renum Vasis Lymphaticis.

Expositâ jam Glandularum, vull-
 gò Conglobatarum, nobis *Mu-*
scosarum, Lymphaticorumque do-
 ctinâ; progredimur ad visceris alii-
 cujus, Renis scilicet, vasa lymphaticâ,
 de quibus Anatomici nihil plane
 tradidere, aut obscure admodum
 de iis locuti sunt. Quatuor vaso-
 rum genera jam dudum enumerâ-
 runt, sed de quinto, Lymphatico,
 altum apud Authores est silentium.
 Unicus, quod sciam, *Cl. Th. Bar-*
tholinus Cap. de Renibus eorum
 mentionem facit his verbis: *Lym-*
phatica vasa ad Renes quoque Lym-
pham immediatè, ob vicinia dedu-
cere, in historia vasorum Lympha-
ticorum dubitabam. Mox subjun-
 git hæc verba. *Lymphæ ductus Re-*
nibus assignat Bellinus, accuratiori
manu aliquando ostendendos. Vide-
 mus hîc, *Cl. Bartholinum* dubium
 hæ-

Renum
 Lym-
 phatica
 nova.

hærerere, &, quod planè impossibile, Lympham suam ad Renes deducere. Et *Cl. Bellinus* accuratiorem spectat manum, quæ eadem distinctiùs proponat.

Non hîc proposui, omnium Renis partium Anatomem exhibere, sic enim à scopo longè aberrarem, & Lymphographiæ meæ transcendere metam: verbo dicam, quinque nobis in Renibus occurrere vasorum genera, quorum *duo* sunt *inferentia*, ut arteriæ & nervi, aliaque non admittimus, quæ enim aliqui cæca vocant, liquorem ex ventriculo vel intestinis immediatè in Renes deferentia, hæcce in rerum natura non dari, sed fictitia esse, certò credimus: & *tria efferentia*, ut venæ, ureteres, & vasa Lymphatica; inter quæ tamen tale occurrit commercium, ut uno malè constituto, & reliqua sua patiantur incommoda.

Quadriennium est, ex quo, Renum circa fabricam occupato, inter

ter alia in conspectum veniebant
 furculi duo exigui, aliquando tres,
 quatuorve vascula pellucida, lym-
 phâ turgida, vasis emulgentibus im-
 cumbentia. Hinc præter humanos,
 etiam porcinos, bovinos, leporinos
 & caninos examinare cœpi Renes
 & ubivis vascula observavi lym-
 phatica, ex concava Renis parte
 exeuntia, non tamen eundem cur-
 sum servantia; modò enim supra,
 modò infra venam emulgentem
 viam dirigebant, & diversis in locis
 anastomosi juncta, rectâ, ut tunc
 credebam, in chyli receptaculum
 tendebant. Postmodum rem altiùs
 examinans notavi, illud locum qui-
 dem habere in subjecto canino
 (vide *Fig. xxxi*) sed in humano
 intermediâ glandulâ, lympham in
 saccum deferri chyliferum.

Quis sit
 Lym-
 phati-
 corum
 ortus
 in Re-
 nibus?

Magna autem occurrit difficul-
 tas, circa Ortum vasorum lympha-
 ticorum ex visceribus exeuntium,
 & speciatim ex Renibus, de quibus
 sermo est. Dixi antè, quomodo aë-

riss

ris infusione in vasa sanguinea, aliarum partium detexerim lymphatica, eademque arteriarum esse vasa continua. Hic idem aër viam iterum invenit, & quidem primò in Rene cujusdam apri. Inflatâ enim arteriâ emulgente, aër in lymphatica transiit, eaque distendit: Inflatâ verò ejusdem nominis venâ, aër lymphatica non subiit. Contrâ in subjecti cujusdam juvenilis Rene, flatus per venam immissus, etiam lymphatica distenta reddidit, in arterias verò, non item. Hinc non obscure concluderem, arteriarum emulgentium extremitates, vasorum lymphaticorum constituere principia, quamvis præcisè locum, ubi arteriolæ faciem suam deponunt, & lymphatici vasis formam assument, notare non licuerit.

Postmodum plùs quàm semel observavi, ex iisdem arteriis vasa venosa tubulosque renales originem etiam ducere, talemque inter hæc atque illa vascula esse unionem, ut

Cori-
sensus
inter
vasa
Renalia
singula-
ris,

inflatâ

inflatâ arteriâ venâve, flatu non tam-
 tum distenderentur lymphatica, sed
 aër copiosius etiam in ureterem im-
 missus (ligatis antè venâ & arteriâ
 emulgente) etiam vasa subierit
 lymphatica. Successum hujus vidi-
 mus magis optatum, si primùm va-
 sa illa venosa & arteriosa cerâ fue-
 rint repleta: hoc enim modo ure-
 ter vacuus aërem immissum copio-
 sius admittit & facilius in lymphati-
 ca transmittit.

De quibus sermo est lymphati-
 cis, eadem numerosissimis gaudent
 valvulis, impredientibus ne lymphati-
 ca motu retrogrado versùs Renes, à
 quibus eorum origo, redire possent.
 Hocque ubivis locum habet, ubi
 vasa lymphatica in quavis alia cor-
 poris parte conspiciuntur.

Præter detecta jam lymphatica
 ex sima Renis parte procedunt,
 jam aliquoties, ex gibbosa etiam su-
 perficie exortus vasorum lymphati-
 corum nobis fuit observatus.

Ex
 gibbosa

Exigui enim furculi lymphatici in
 du-

duplicem truncum abibant, quo-
 rum alter superiora versus, alter
 versus inferiora Renis dorsum per-
 reptabat, factoque versus vasa
 emulgentia flexu, glandulam subin-
 grediebatur, ex qua iterum rectà in
 capsulam chyli feram tendebat. Uti
 ex citata *Figura xxxi.* manife-
 stum.

Renum
 parte
 Lym-
 phaticæ
 nova.

Morbosa quædam Renum con-
 stitutio, magis adhuc meum con-
 firmat inventum. Hydatides nam-
 que variæ, in Renum substantia vel
 etiam superficie non rarò conspi-
 cuæ, digito quasi idem demon-
 strant, quales etiam vidit *Theodo-
 rus Zwingerus* *Ephemerid. Ger-
 man. Dec. 2. ann. 6. p. m. 544.*
Ren sinister, inquit, *ex tunicis evo-
 lutus, exterius sex Hydatidibus con-
 situs fuit, quarum una & maxima
 ovum Columbinum æquans, ad la-
 tus vasorum emulgentium appensa,
 coloris lividi, ejusdem cum vena
 emulgente fuit; ceteræ verò turgen-
 tes vesiculæ, hinc inde positæ, nuce
 avel-*

Renum
 Hydati-
 des un-
 de ?

avellanâ majores & minores fuerunt, omnes transparentes & pellucidæ. Eiusdem ferè naturæ Renes malè affectos viderunt Clariss. Willisus Path. Cereb. Cap. ix. p. 417. & Carolus Piso in Tractatu suo, De Colluvie serosa Observ. 94 p. 359.

D. Laurentius Wolfstrigelius Cystin notabilem Reni adnatam, aë magnitudinem pilæ lusoriæ, subflavescente sero turgidam, cujus historia & delineatio videre est, in Æphem. German. Dec. I. ann. I. observ. 43. Et casum haud absimilem notavit ac delineavit D. Gregorius Segerus, ex cadavere quorundam, cujus externa Renis superficies, circa extremitatem superiorem, vesica, pellucido sero repleta apparebat. De quibus vide Dec. I. ann. 2. Observ. 23.

CAPUT SEPTIMUM.

De Ovariorum Uteri Lymphaticis.

Post Renes, etiam Testes Fœmi-
neos, Ovaria dicta, inspicien-
dos habemus; quòd lymphatica
vasa copiosissimè ex iisdem pro-
deant. Summopere aliquando sum-
miratus, ex tam exiguæ molis cor-
pore, adeo copiosos & amplos
exire ductus Lymphaticos, quum
tamen arteriolam obtineant admo-
dum tenuem. Ubi namque simplex
subingreditur ovarium vasculum
arteriosum, ibi quadruplici, aut
quintuplici ramo exeunt lymphati-
ca notabilis magnitudinis. Hinc in-
gratum me facturum non spero, si
& hujus partis structuram paulò
accuratiùs perlustrem.

Notissimum est, Ovarium variæ Ovula
in Ova-
riis quæ
nutri-
antur magnitudinis continere ovula, ea-
demque continuò debere nutriri,
aut succo quodam irrorari. Sed
difficultas est, per quas vias nutri-
E men-

mentum tale ad ovula deferatur ; quum arteriæ visibiles non conspiciantur : quæstio hæc minùs difficilis occurret ; si attendamus , pleaque arteriarum vasa capillaria ; non sanguinem , liquorem illum rubicundum , vehere ; sed lympham potiùs , jam à reliquis sanguinis particulis separatam , transmittere . Crassiuscula enim capillaribus venarum in itinere erant tradenda ; ut eò intimiùs reliqua penetrare ; & ovulorum interiora subire lympham posset : uti Experimentis , Mercurio ritè præparato , Tincturisque coloratis manifestum redditur .

Neque hîc obstare debet arteriæ spermaticæ teneritas , ac si illa lympham tam copiosam non veheret . Hæc enim cum ipsa arteria hypogastrica , tot in ovario componit anastomoses , ut , licet arteriæ spermaticæ non adessent , non tamen partium nutritio aut ovulorum fecundatio cessaret , sed sanguis per arterias hypogastricas tantùm ad-

vectus .

vectus, huic usui inservire posset. Rectius tamen procedit, si à duplici fonte, arteriâ scil. hypogastricâ & spermaticâ, procedat; sic enim duo illi rivuli variis in ovarii locis concurrentes, majorem humori lymphatico imprimunt vim, & intimiùs ad interiora pergunt.

Hæc ut feliciùs procedant, notandum; varias hîc occurrere arteriarum intorsiones (capreolorum vitium instar implicatas) quæ arteriolarum divaricationes ita disponunt, talesque formant poros, ut nonnisi certum aliquod genus particularum transmittant. Partes interea crassiores, vasa venosa; & tenue superfluum Lymphatica subingreditur, relictis iis, quæ, vel pro nutritione, vel ovuli fœcundatione inserviunt. Pro varia tamen sanguinis constitutione, diversimodè ovula illa moventur; speciatim verò, dum post congressum, sanguinea massa, à fermento seminali notabiliter agitatur,

talemque ipsis ovulis introducto motum; ut illa, quæ antè vix conspicua, jam caput exserant, & tota admiranda includant.

Quid autem pororum diversa valeat constitutio, aliàs diximus, & confirmatur Experimento sequenti. Sumatur Charta Emporetica, oleo olivarum madida; huic si affundas miscellam ex aqua & oleo: oleum tantùm trajicitur cum nonnullis ex aquæ particulis tenuioribus. Si verò charta priùs aquâ fuerit madefacta: affusæ miscellæ partes aqueæ citò transibunt, remanentibus omnibus oleosis.

Animal
ex ovo
generari
Experi-
mento
proba-
tur.

Occasione Ovulorum incidit; non obscurè nos antè indicâsse, in iisdem latitare foetus primordia: quam opinionem libenter amplectimur, & eò usque defendimus, donec quispiam aliis ratiociniis & experimentis certioribus contrarium demonstraverit. Experimentum interim, nuper institutum, egregiè hîc pro eo militare videtur.

tur. Cani fœminæ, tertio post congressum institutum die, extraxi, per vulnus abdomini inflictum, sinistri lateris cornu (cujus ovarium jam duobus ovulis majusculis notabiliter conspicuum) inter vaginam & ovarium, medio loco, ligaturâ arctiori constriictum, reposui, vulnusque intra octiduum ad cicatricem perduxi.

Vigesimo primo, post ligaturam injectam, die, canem, cultro Anatomico examinandam, inspicio, & quod ante hariolatus eram, etiam plenè perspexi. Sinistri cornu pars (inter ligaturam & ovarium) duplici fœtu erat obsessum; altera verò portio (ligaturam inter & vaginam) planè vacua nobis visa: quod manifestissimè probat, ovula ulterius, quàm ad ligaturam, propelli non potuisse, & in ipsis ovulis, aurâ seminali fœcundatis, fœtus quærendos esse, non verò in semine virili. Oppositi lateris cornu itidem inspecto, tribus fœtibus (sed

regulariter dispositis) distentum
repperi. Notandum interea, unius
atque alterius lateris foetus jam
consumptos, & in materiam purulen-
tam penè conversos esse; cujus rei
causam hætenus distinctè concipe-
re non potui.

Lym-
phati-
corum
Ovarii
descri-
ptio
nova.

Sed redeamus, unde digressi fu-
mus, ad Vasa scilicet Lymphaticæ
Observavimus modò tribus, modò
quatuor, subinde etiam quinque
ramificationibus ab ovario exire;
cumque iisdem alia, sed minora (&
rarius conspicua) conjungi. Ex
ovariis prodeuntia, illa ampla sunt
& sæpe superant crassitiem in Tab-
cit. delineatorum. Multiplici valvula
là sunt conspicua, & variis in locis
dum vasis spermaticis hederæ instar
eadem amplectuntur, anastomosis
junguntur, donec tandem simplici
aut duplici ductu, sed satis amplo
saccum subintrent chyli ferum. Ut
Fig. xxxii. distinctiùs notabit.

Eorum
insulæ
necessa-
riæ.

Aliquando, medio itinere, insulæ
ex vasis lymphaticis formatas vidi
eodem

eodem ferè modo, quemadmodum in ductu Thoracico frequentes occurrunt.

Propositæ modò anastomoses vel infulæ, summæ erant utilitatis; ne particulæ obstruentes, & mediâ viâ hærentes, lymphæ viam facilè præcluderent, sed lymphæ mobilis per ductus laterales, & vasa lymphatica patentia delata, cursum absolveret.

Præter vasa Lymphatica, tùm Renum, tùm Ovariorum, proposita, alii occurrunt Rivuli lymphatici, quorum nonnulli aortæ & arteriæ Iliacæ incumbunt: alii iterum, in opposita parte, cavæ venæque iliacæ contiguitate juncti. Hi autem atque illi ab inferioribus partibus oriundi, Glandulam ingrediuntur, inde ex priori in secundam, & aliquando in tertiam, & sic porrò in quartam (nam certus Glandularum numerus non ubique occurrit) feruntur, & vel soli, vel aliis anastomosi juncti, lympham

Arteriæ
Iliacæ
& venæ
cavæ
Lymphati-
ca.

suam, in chyli sacco, tanquam
in communem cloacam, evomunt.
De quibus consule *Fig. xxxii.*

Hocque non tantum in homine,
sed & in brutis animantibus (im-
quibus primum illud detexi) lo-
cum habet, cum ea tamen differen-
tia; quod Glandulae hic adeo nu-
merosae, ut in subjecto humano,
non occurrant, verum ordinariè
unica in quovis latere (sed major)
vel duae minores conspiciuntur.

Unde
Lym-
phatica
Iliaca
ortum
ducant?

Unde autem vasa haec lymphati-
ca originem ducant, haud diffi-
cile demonstrarem; sed de iis, Deo
volente, alio in Tractatu, ubi, praeter
haec, etiam de lymphaticis ar-
tuum (à quibus verus illorum or-
tus) agere animus erit.

Quae
mala,
Ovarii
Lym-
phati-
cis, saepe
super-
veni-
ant?

Quum jam summa demonstrato-
rum eluceat utilitas, sic eadem sua
patiuntur incommoda. Longum
nimis foret, omnia enarrare mala
ab his fontibus & fluminibus oriun-
da. Quoties quidem prima lym-
phaticorum principia subtilissima

non

non transmittunt lympham crassiusculam, & ita totam sanguinis diathesin invertendo, cacheticam dispositionem inducunt? quoties partes glandosæ, lymphâ crassiori infarctæ, vel terreâ gypseâve materiâ obstructæ, omnem impediunt lymphæ transitum? quoties lymphatica, ad crepaturam usque obstructa, per poros suos non transmittunt laticem serosum? quoties eadem non crepant, lymphamque pleno gurgite, in abdominis cavum eructant, & ita ascitis incurabilis causæ existunt?

Quid! annon sterilitatis causa sæpe latitat in lymphâ illa crassiuscula, tenellas ovulorum partes obstruente & comprimente, dum subtilissimi sanguinis spiritus, ipsumque fermentum seminale virile, frustra in partes obstructas arceant, vix ullam ipsis inducere mutationem valentia? quoties denique obstructa lymphatica, tubas perreptantia, in magnam molem

assurgentia, & pondere suo laterum eorum prementia, ovulorum in tubos impediunt introitum? talesque casus frequentiores sunt, quàm Medici practici autumant, uti Historiis aliquot, capite sequenti, sumus illustraturi.

Sed notandum hîc venit, utrumcum annexis, Tabulâ citatâ notatum, facie inversâ demonstrari, ut eò distinctiùs, quodvis vas lymphaticum, in conspectum prodiret; cum aliàs eadem nunquam accuratè inspectus incurrant. Et licet naturali magnitudine minor exsculptus conspiciatur, quisque tamen, rerum Anatomicarum studiosus, haud difficulter, partes singulas distinguere poterit.

An uterus ipse Lymphatica obtineat?

Mirabitur fortè aliquis, cur nullas corporis uteri addiderim vasa lymphatica. Nolim hîc credat curiosus, lymphaticis illud esse destitutum. Non certè; statuendum potius, partem hanc, æquè ac aliæ, fuisse exornari canaliculis lymphaticis.

Ideo

Ideo tamen nec addidi, nec delineavi; quòd hæctenus, eâ, quâ par erat, accuratione, illa detegere non potuerim. Nihil autem æri incidendum censui, quod multiplici experientiâ non constaret, & quovis tempore demonstrare valeam.

Ne quis autem de rei hujus veritate dubitaret; Uterus bovinus hoc loco vices supplere debuit: in quo copiosa adeo, & tantæ magnitudinis occurrunt, ut cuivis sedulò inquirenti facili negotio appareant. Et quamvis pars antica suis gaudeat ductibus lymphaticis; posticam tamen (quæ lumbos respicit) repræsentare placuit; utpote vasculis majoribus distinctius exornatam. Dextri occurrunt eadem, & sinistri lateris, exiguis principiis oriunda, numerosissimisque valvulis conspicua, tandem truncum componunt duplicem, notabilis magnitudinis, qui uterum linquens, rectâ pergit in lymphatica iliaca, & inde in chyli cisternam.

Uteri

Uteri hujus delineationem videt

Fig. xxxiii.

Ure-
terum
consti-
tutio, &
calculi
in iis-
dem.

Circa *Ureteres*, quos Authores à renibus ad vesicam, æqualiter (sed malè) extensos delineant, hoc observavi, & perpetuæ veritatis esse jam toties notavi; illos nunquam tam in sexu masculino, quàm foemineo, ubivis esse æquales; sed tribus, quatuorve, & aliquando quinque in locis angustatos conspiciam. Speciatim verò, circa illorum exitum in vesicam, uti *Fig. xxxiii.* monstratum dabit. Hinc ratio jam desumenda; cur calculi nephriticorum, sæpe hæreant, in itinere, per ureteres faciendo, & patientes, potissimum si calculi latera habeant acutiora, tantos percipiant dolores, uti non ita pridem in variis observavimus. Ureteris propterea partem unam & alteram ita præparavimus, ut quisquis, facili negotio, colligere possit, quo modo, hoc casu, ureteres afficiantur. Uti *Figuræ .xxxiv. & xxxv.* demonstrabunt.

bunt. Quæ præter calculos (tam circa primam ureteris angustiam, quàm ultimam ejus coarctationem) hærentes, etiam vasa proponunt renalia, Adducentia; arteriam scilicet & nervum: nec non Abducentia; venam nimirum, ureterem, & vasa lymphatica.

Si fibræ, ureteris membranas componentes, cedere satis nesciant; calculi, incrustationibus novis obducti, incrementum sumunt, ureteremque adeo obturant, ut omnis per hanc viam urinæ transitus denegetur. Ubi verò cedentes fibræ calculos minores transmittunt, & fortiori urinæ pressione, vi sibi viam facientes vesicæ vacuum subeunt, cum urina excludenda, non rarò expelluntur.

Sed observatum sæpius, calculos ejusmodi, mole suâ quidem parvos, sed, ob maternæ unionem compactiorem, in vesica hærere, calculorum futurorum nucleum constituere, cui facilè incrustationes lapidæ,

Quid
calcu-
lum
propel-
lat?

Calculorum
Generatio in
vesica.

pidæ, tanquam stratum super
stratum superveniunt. Hocque ite
rum facilius accidit vitam sedent
tariam agentibus, quorum urina
tardiùs in renibus secreta, diutiùs
in vesica moram nectit; dum part
ticulæ ejus, ex sale volatili urino
so, spiritu lymphidissimo, oleo
foetido, & terrâ fatuâ compositæ
nucleoque dicto junctæ, molem
calculi adaugent.

Nucleus itaque talis, aut aliù
naturæ corpus aliquod terrestre
plerumque adesse debuit, ejusmodi
poris donatum & superficie, cui
particulæ ab ipsa urina secretæ, ad
hærere & calculi incrementum pro
movere possent. Ut autem hæc
certò magis constarent, Experi
rimentum aliquod instituendum
erat. Inciso vivi animalis (canis
v. g.) hypogastrio, per vulnus in
flictum vesica extrahatur, dein per
ejusdem vesicæ membranas, secun
dum ductum fibrarum, instrum
to acutiori, in fundo læsas, globu

Experi-
mento
confir-
matur.

lus immittatur ligneus; mox, con-
 trahentibus se fibris, vesica per vul-
 nus abdomini antè inflictum repel-
 lenda, vulnerisque ratio habenda.
 Animal primo biduo tristiùs qui-
 dem, sed brevi post alacriter vive-
 re & comedere incipit. Globulus
 autem vesicæ jam inclusus, vix
 aliam animali causat molestiam,
 quam quòd vesicam ad excernen-
 dam urinam frequentiùs stimulet.

Hoc in statu animal per aliquot
 septimanas servetur: hinc; inspe-
 cto abdomine & vesicâ, jucundo
 planè aspectu observamus; globu-
 lum dictum exiguis calculis, quasi
 totidem crystallis, esse incrustatum:
 uti hisce diebus, felicissimo cum
 successu in Amphitheatro domesti-
 co D. D. Studiosis fuit propositum,
 demonstratumque. Particulam li-
 gneam ex vesica extractam, vestitu
 calculoso indutam, nobisque inter
 curiosa servatam *Fig. xxxvi.* re-
 præsentabit. Dissimili haud modo
 (si parva magnis comparare liceat)
 quo

quo saccharum tantum album bacillis suis adhærere videmus. E hoc quidem modo calculus in renibus primùm genitus, bacilli instar, nucleum constituit, postmodum verò in vesica, particulis calculeosis, cum urina aliàs excernendis, obducitur, & in monstruosam tractu temporis, non rarò, magnitudinem excrescit.

Ubi verò ejusmodi nuclei deficiunt, rariùs calculi vesicæ formantur, quoniam corpora non adhaerent, quibuscum particulæ hæ heterogeneæ jungi possunt. Hinc non tantùm nucleus talis, aut globulus ligneus, sed varia alia, nucleorum instar, se habentia, calculorum fundamentum constituere valent. Uti casus sequentes egregiè probant.

Historia
rara.

Adolescens, inquit *Nobilissimus Tulpius*, pag. m. 204. temerariuss fretus juvenili robore, ivit, in India Occidentali, venatum Urum sive taurum sylvestrem: ferox profectò, & indomitum animal. Ve

rùm

rùm venatione infeliciter succeden-
te, ictus fuit graviter à tauri cor-
nu; transeunte vulnere, per perito-
næum, usque in vacuum vesicæ
urinariæ.

Cujus dilaceratæ tunicæ, pluri-
mum ubi colligerent puris; immi-
sit illis Chirurgus, detergendi cau-
sâ, ampliorem turundam: concinna-
tam ex complicatis filis. Evenit
autem, sive ægri incuriâ, sive cu-
rantis negligentîâ, ut turundam
hanc in se attraxerit vesica, obdu-
cens eam primùm muco, dein verò
concreto calculo.

Unde occludi paulatim vulnus,
emingi continenter pus; & collum
vesicæ, urgeri tam perenni mejen-
di difficultate; ut inde moveretur
non levis suspicio, latitantis alicu-
jus calculi. Quem etiam tandem
ipsi excidit Lithotomus, æquan-
tem magnitudine pugnum huma-
num: & continentem in se, turun-
dam illam, quam diximus Chirur-
go clanculùm fuisse subductam.

Liberatus hoc modo juvenis ponderosa hac mole, evasit ilico inextricabile illud periculum, quod ipsum alias, miserandum in modum confecisset.

Alia. Alius, citato haud absimilis, casus oblatus *Clarissimo* p. m. Collegæ, *D. Lucæ Schachtio*: cum attentus videret, manu *dexterrimi Lithotomi* nostratis, *D. N. Smaltzii* p. m. per inflictum vulnus, calcoli loco, extrahi duas fistulæ tabacinæ partes, callosâ crustâ notabiliter obductas. Quibus oblatis, referebat examinatus patiens; se antea annos aliquot, post Lithotomiam, tunc temporis etiam institutam, pruritus vulneris, nondum consolidati, sensisse molestum, partemque læsam adeò irritantem, ut fistulâ tabacinâ, quam fortè ad manus habebat, vulneris latera exploraverit, & fricaverit pruriginosa; hancque fistulæ fractæ partem, vesicam urinariam subingressam, in illum usque diem, ibidem hæsisse affirmat. La-

Lapidis Bezoartici generatio, Lapidis Bezoartici generatio.
 hîc lucem adferre poterit : hunc enim eodem ferè modo, principia sua aliquoties duxisse, sæpius observatum. Et qui nuper mihi spectatissimâ quâdam Matronâ fuit oblatus, pro specimine inservire poterit. Hic, figuræ oblongioris, centro suo abscondebat bacillum, rotundum, oblongum, ab una ferè ad alteram lapidis partem extensum, cui variæ incrustationes lapideæ, diverso colore (flavo potissimum, albo & sanguineo) tinctæ adhærebant. Et quæ omnium extrema ; eleganti lævitate conspicua fuit, colore etiam tali, quali ordinariò Lapis Bezoar orientalis donatus esse solet. Lapidis hujus delineationem, unâ cum bacillo, & particulâ, incrustationes repræsentante, videre licet *Fig. xxxvii.*

CAPUT OCTAVUM.

*De Lymphaticis Ovarii, &c.
malè affectis.*

Lym-
phatici
in Ova-
rio ma-
lè affe-
cti hi-
storia.

Virginis, viginti quatuor circū-
ter annorum, hypogastrium,
magis ac magis in tumorem abit,
quo non parum suspecta fuit ha-
bita, & quidem potissimum, quòd
nullum cachexiæ adesset signum,
sed color faciei floridus manerett.
Inexpectatò illa in alium morbum
incidit (cujus historiam hîc referre,
re, nihil ad rem) & brevi diem
obit suum.

Aperto cadavere & abdomine
inspecto, ut reliqua præteream,
gravidam eam fuisse, primâ fronte
credebam, ob corpus uteriforme,
pelvim occupans, nobis oblatum.
Sed oculo propiùs admoto, illud
versus sinistrum magis latus proten-
sum, & ab utero, benè alioquin im-
hoc constituto, planè distinctum

vidi.

vidi. Ovarii quippe sinistri lymphaticum, mirum in modum extensum, saccum formârat, adulti hominis caput æquantem, lymphæ, admodum claræ & tenuis, pintas ad minimum duas, continentem, ipsum ovarium destruentem, & tubæ latera adeo prementem, ut nec styli nec flatûs, per hanc viam, ad uterum daretur aditus. Vide *Fig. xxxviii.* Hæc autem alio morbo ni fuisset extincta, diu adhuc superesse potuisset. Malum interea hocce, quod chronicum esse solet, pro incurabili esse habendum, ex sequentibus fiet manifestum.

Mulier triginta sex annorum benè disposita, à congressu cum marito peracto, ingravidationis percepit indicia, & quæ antè, aliquot jam pepererat liberos, eodem modo se affectam persentit; hac saltem cum differentia, quòd venter solitò magis extenderetur, & jam ad prodigiosam magnitudinem veniret, quodque tamen patienter

Alia
Historia.

tulit, potissimum quum obstetricum
& mulieres vicinæ, prognosticum
facientes, pro certo haberent, eam
si non geminos, fortè tergeminos
in lucem edituram.

Illa interim benè colorata, die
nullo urgente symptomate conque-
ritur, nisi quòd spiritum (ob dia-
phragma nimis pressum) cum diffi-
cultate duceret; & urinæ aliquantulum
incontinentiâ laboraret; quæ tam-
men incommoda alacriter superarret
conata, non immemor, gravidis
haud rarò eadem supervenire.

Elapsis itaque novem mensibus,
partûsque tempore instante, ex im-
proviso dolores parturientem ap-
prehendunt, & modicâ aquarum
mole elapsâ, foetum sanissimum in
lucem edit, foetumque unum aut
alterum adhuc sequuturum, nulla
adstantium dubitabat; quòd ven-
ter in monstrosam ferè magnitudi-
nem elevatus, parum saltem ab ejus
extensione remiserat. Post lochio-
rum fluxum, viribus recuperatis,

ad ordinaria redit munia, ventre non minus elevato, ac si octo vel novem mensium gravida foret.

Decimâ octavâ à partu septimanâ me conveniens, opem meam implorabat, nescia quid mali esset. Quos consuluerat Doctores, alii Asciten, alii Tympanitidem constanter affirmabant. Verùm intelligens, ipsam (bilance examinatam) ponderare centum quinquaginta & quatuor libras: ante conceptionem verò; nonnisi centum & triginta ponderâsse, eamque interea temporis obesioem non fuisse redditam, certò concludere potui; non Tympaniticum, sed Hydropicum esse Affectum, nullo tamen modo Asciten: experienciâ enim didiceram, illas, quarum facies colore grato est rosea, quæ satis benè comedunt, bibunt, alvum deponunt, urinamque sine notabili molestia excernunt; quarum corpora nec purgantibus, nec diureticis, nec diaphoreticis multum auscul-

tant, quemadmodum & hæc: illas, inquam, ordinario affectu Uteri, Tubarum, vel Ovariorum laborare hydropico, lymphamque, peculiari sacculo inclusam, nullâ arte extrahi posse.

Suasi itaque, diætam regularem continuò servandam, malumque hocce incurabile patienter ferendum. Illa, consilium meum negligens, medicum adit circumforaneum, qui certam ipsi pollicetur curam; quamque etiam aggreditur; sed præscripta varii generis medicamina, malè admodum, cedere videns; patienti, viribus haud parum jam attritæ, prudenter valedixit.

Neque hoc satis esse credebat patientis; relicto circumforaneo, Chirurgum quendam adiit sciolum, & de sua encheiresi, ut solet, satis gloriosum. Hic fronte severâ, habito examine, paracenthesin abdominis instituendam suadet: quamque etiam, sine longiore mora, sequenti die instituit, sed infelicissimo cum
 . suc-

successu. Aquæ enim, ex sacco membranaceo exeuntes, parcè admodum prodière, sed abdominis viscera potiùs inundârunt. Accrescentibus sic ilicò symptomatibus, triduum intra fuit extincta. Pluribus Historiam hanc profèqui non potui, quòd cadaver inspicere non licuerit. Manifestè interea docemur, multùm præstare ejusmodi patientes intactas, linquere, quàm, certissimo interitu, mortis horam accelerare.

Plures hujus generis casus referre possem, quos studio prætereo, in praxi mea olim observatos: & hoc ipso tempore nonnullas novi, eodem malo laborantes, nullâ arte restituendas. Notabilis tamen Historia, Clarissimo D. *Drelincurtio*, Collega honorando, communicata, hîc adjungenda erat.

Die vigesimo Junii, 1681, Domi-
micella 35 annorum, vigesimo æta-
tis anno viro nupta, quatuor inter-
ea pepererat filios, & filias totidem.

Tertia
Histo-
ria.

Partûs temporibus prodigiosam a-
 quarum quantitatem excernere so-
 lita, potissimùm partu ultimo, qui
 fuit 27 Februarii 1678.

Quo die, elapsis aquis, filioque
 satis vegeto in lucem edito, gemi-
 num restare creditum fuit; sed eo
 non prodeunte, doloribusque, im-
 modum novorum conatum, con-
 tinuantibus, vocor. Permagnam
 & inæqualem in sinistro inguine
 percipiens tumorem, judicavi testi-
 culum sinistram, tumore scirrroso
 obsessum, & consequenter malum
 esse incurabile. Brevi notabiliter
 adeò venter ejus inflatur, ut exten-
 sus magis, quàm tempore graviditatis
 appareret: & ab eo tempore,
 ad oculum apparuit, tumorem in
 majorem assurrexisse molem; usque
 dum quarto Maji 1681 vitam cum
 morte commutaret.

Ope paracenthesios, quadraginta
 ex abdomine extraximus aquæ pin-
 tas; &, separato testiculi sinistri
 tumore, testis insuper pendeat
 libras

libras decem. Tumor erat tuberosus, inæqualis admodum, & totus compositus infinitâ globulorum quantitate, coloris variegati, & consistentiæ diversæ.

Examine distinctiùs instituto, notatum fuit; testiculum hunc monstrosam, originem sumere, ex vesiculis seminariis, ad illam magnitudinem accretis; quarum aliæ humorem serosum, & lymphidum continebant; aliæ humorem serosum ex flavo nigricantem, sed mobilem, & leviori attactu, exstillantem: aliæ serum glutinosum & mellis non absimilem: aliæ iterum liquorem gelatinosum, crassiusculum, attamen transparentem capiebant. Denique aliæ erant gypsæ & grumosæ, aliæ coriaceæ, & totaliter scirrhosæ, atque ut totidem ganglia conspicuæ, aut ut tot lupi durissimi.

Omnes inter se cohærebant fibris duriusculis, coriaceis, firmiterque peritonæo annexis. Quædam
nuci,

92 ADENOGRAPHIA

nuci, aliæ ovo columbino, nonnullæ Gallinæ ovo æquabantur; sed inter illas ternæ conspicuæ erant, pugni magnitudini non cedentes, & non abfimiles illis, quas *Vesalius* describit *lib. v. cap. ix.* Impossibile visum numerare reliquas, quass comparabam (exceptâ illarum magnitudine differente) cum vaccarum cotyledonibus, partui proximarum.

Lateris hujus affecti tuba flaccidior erat, sed flatum tamen facile admittens. Testiculus dexter, reliquaque uteri sana erant, sed prodigiosæ testiculi sinistri vesiculæ, & potissimum, quæ leviori attactu lympham stillabant, opinionem nostram confirmârunt alicujus hydrophis speciei; quam Magnus noster Hippocrates distinctè notavit *lib. α' ε' εν τῶς παρθῶν*, ubi harum vesicularum, aquâ repletarum, facit mentionem; &, quæ crepantes, originem constituunt, diluvii lethalis, nos inundantis, vitæ que

que nostræ lampada extinguentis.

Notandum hîc ; quadraginta pintas, ex abdomine eductas, componere stopas hollandicas decem, sive quinquaginta libras ponderis mercatorum : junctisque insuper decem libris testiculi sinistri, quis nobiscum non mirabitur? Domicellam potuisse superesse, sexaginta librarum onus in abdomine gestantem, attamen singulis vicibus menses, ut antè, regulares habentem.

Existimamus observationem 44. lib. iv. *D. Tulpii*, & nonnullorum aliorum malè fuisse enarratam; quodque, quum assignarent hydroperem, cornubus uteri affixam, debuissent notâsse id, quod nobis notatum; ovi ductus scilicet ejusmodi in occasionibus fuisse sanos, sed ovarium malè constitutum.

Huc usque *Clarissimus Drelincurtius*. Sed, ut pace ejus hoc addam, distinctiùs adhuc judicâset, si vasa ovarii lymphatica, primùm nobis detecta, ipsi fuissent cognita;

cer-

certò sibi persuasum habuisset, præter vesiculas feminales, alias occurrere vesiculas, ab obstructis lymphaticis oriundas, lympham, secundum aliter constitutam, continentes, quodque etiam haud obscurè apparet ex *Clarissimi J. M. Hoffmanni*, observatione *Dec. 2. ann. 5. obs. 207. Ephem. Germ.* Ubi inter alia hæc habet.

Historia
quarta.

Præter ovula, anno abhinc superiore, in cadavere infanticidæ, foertissimis nostris philiatris demonstravi hydatides, sive vesiculas orbiculares, humore lymphidissimo repletas, numero tres, magnitudine ovula feminalia vera superantes, & à membrana exteriori, testiculum sive ovarium dextrum, quâ parte uteri fundum recipiebat, involvente erumpentes, proximèque sibi invicem accumbentes, quas cum dein aquæ fervidæ immerissem, humorem inclusum non adeò promptè, quemadmodum feminalem ovulorum liquorem, concretum.

tum deprehendi, sed aliquantum
 faltem turbidum factum. Origi-
 nem dictarum vesicularum si quis
 ex me quærat, quantum conjecturâ
 assequi licet, existimo vesiculas ta-
 les evenisse, aut propter ruptas ali-
 quas tunicæ ovarium investientis
 fibrillas, & lympham hinc in vesi-
 cularem formam concretam; aut
 propter lympham interceptam, tu-
 nicamque ovarii distendendo in ve-
 siculas attollentem: non absimili
 modo, ac à fero, quod cutis poros
 permeavit, sub cuticula coërcito,
 hancce in vesiculas elevari sæpius
 cernimus. Huc usque Cl. Author.
 Quocum circa originem vesicula-
 rum harum planè non convenirem;
 quum, detectis jam vasis lymphaticis,
 ab iisdem malè affectis, eas-
 dem deducere, nihil facilius.

Taceo hîc stupendam partis hu-
 jus hydropem, *Clarissimo D. Mun-*
nix, Professore Ultrajectino, ob-
 servatam. Nec non raram eam, in
 cornubus uteri *Nobilissimo Tulpio*
cap.

cap. XLIV. f. 369, notatam; quorum
 rum affectuum causa & origo re
 etiùs manifestabitur, si ad Lym
 phatica nostra tum Ovarii, tum
 Tubæ Fallopiæ recurramus.

Prætereo insuper tot Hydatidum
 genera, variis in abdominis parti
 bus conspicua, & hepatis etiam
 superficiem concavam, non raro
 obsidentia. Vesiculæ autem istæ,
 vasa lymphatica sunt, quorum
 ductus, in quibusdam tractibus
 obstructions patientes, à tergo
 arietante lymphæ, in vesiculas
 primò minores, sed sensim majores,
 res, attolluntur; quæque etiam
 pressio si major fuerit, lymphæ
 acrior, dirumpuntur, lymphæque
 in abdominis cavum eructatâ, per
 ricolosæ Ascitis signa manifestan
 tur.

CAPUT NONUM.

De Lymphaticis Peritonæi, hujusque Hydrope, Historiæ Rariores.

Anatomicos inter curiosiores An Peritonæum Lymphatica habeat? agitur atque controversia: *An Peritonæum Lymphatica obtineat, nec ne?* Plurimi eadem negant, & potissimum ii, qui nulla admittunt lymphatica, præterquam, quæ à glandulis conglobatis oriuntur: & cum nullas in Peritonæo detegerent tales glandulas; certò ipsis conclusum; ejusmodi lymphatica non occurrere.

Alii tamen, inter quos *Clarissimus Rudbeckius*, curiosus sui temporis vasorum lymphaticorum indagator, se eadem inter musculos abdominis, transversos & obliquos, Peritonæum perforantia, & chyli cisternam ingredientia, vidisse affirmant. Nos tamen situm illorum vasorum longè alium ibidem invenimus,

nimus, hincque necessarium duximus in eadem diligentius inquirere, ut Novi illius Morbi (novum voco, quòd antè incognitus fuerit) causam, *Peritonæi Hydoprem* intelligo, rectius perlustrarem: cui rei Experimentum, in canibus institutum, jam proponendum, lucem non mediocrem attulit.

Methodus dicta vasa inveniendi.

Urethrâ ligamine priùs contractâ, per inflictum venæ crurali vullnus, tantam liquoris diuretici infudi quantitatem, quantam animal, ne extingueretur, ferre posset, sanguinemque hinc arteriosum, & consequenter etiam lympham, tincturâ nostrâ gravidam (quo etiam necessario lymphatica distinctius procedunt) conspicua reddidi, & inter illa mihi selegi, quæ venarum, quas musculus superiores Anatomici vocant, consortio gaudent, uti *Figura xxxi.* antè citata, notabit. Qualem autem in cursu, versus chyli cisternam, lymphæ hujus sibi eligat viam eadem *Fig.* monstrabit.

Ligam

Ligatis, hoc modo, circa exitum venarum dictarum, lymphaticis, statim eorum ramificationes, inter musculos abdominis & speciatim ex membranis, dictis musculis propriis, nec non inter duplicaturam Peritonæi, hinc illinc dispersas notavi, aliudque principium, adinvenire non potui: ibidem autem verum esse principium, eò faciliùs credidi, quòd in tot aliis partibus membranaceis, veram detexerim lymphaticorum originem.

Vasa illa, variis ramificationibus in unum truncum abeuntia, iterum in tres quatuorve dividuntur ramulos, per supremam Glandulæ Iliacæ partem dispersos, unde iterum pergunt in vas lymphaticum majus, venæ cavæ aut incumbens, aut latera ejus tangens.

Hæcce autem lymphatica eadem & graviora pati mala perquam necessarium videtur: præterquam enim, quòd, ut reliqua, obstructiones patiantur, in hydatides abeant,

Quo-
modo
malè
affici-
antur
Lym-
phatica
Perito-
næi?

& ita variæ magnitudinis vesiculas
(uti historiæ testantur) forment::
insuper ab abdominis musculis, so-
lito magis extensis, illud periculi
subeunt. Speciatim id in voracibus,
helluonibus, & passim in gravidiss
metuendum. Dum ab una parte
musculi extensi renitentes, ab alte-
ra ventriculus, intestinaque ingestiss
repleta, vel uterus notabiliter gra-
vidus, tanta cum vi premit, ut non
exiguus adsit metus, ne vehementi
illâ pressione dicta vasa lymphati-
ca crepent, lymphaque, uti non rarò
contingit, intra duplicaturam pe-
ritonæi deponatur.

Quid mirum itaque peritonæum
hoc modo sacciforme reddi; con-
tinuo aquæ stillicidio, membra-
nam unam ab altera recedere; ex-
ternè musculos abdominis unà cum
integumentis, internè verò visce-
ra nimium comprimi, indeque
maximas in œconomia animali ex-
citari turbas, uti sequens historia
testificatum dabit.

Anna

Anna K. quinquagenaria, aliquot liberorum mater, quadragésimo ætatis anno, post irregularem menstruorum fluxum, passionibus Hystericis graviter affici cœpit; iisdemque vix liberata, de dolore & tensione in hypogastrio, cum umbilici prominentia, fuit conquesta. Malis hisce indies magis ac magis se extendentibus, quarto miseriarum suarum anno, de alio insuper, à priori distincto tumore, partes magis internas & uterinas occupante, multoties conqueri cœpit. Abdomen interea, præ singulari illa extensione, & ob umbilici prominentiam, pugni magnitudinem facilè superantem, monstrosæ jam magnitudinis conspiciebatur.

De continuis præterea lumborum doloribus, non levium molestiarum suarum causis, non temerè conquerebatur, uti per excretionem multorum, diversæ magnitudinis, calculorum satis fuit manifestum. Et quamvis urgente siti, ut

Historia notabilis Hydro-
pis Peritonæi à lac-
ceris Lym-
phaticis.

plurimum multum biberet, non nisi parum tantum pallidiusculæ, nec sine magno sæpe dolore, excernebat urinæ.

Quadragesimo octavo ætatis anno, cessante jam evacuatione menstruâ, magnam coagulati sanguinis per uterum excrevit quantitatem; appetitus, siti auctâ, minuebatur, & respiratio per intervalla adeo ipsi fuit difficilis, ut sæpe, cervice erectâ, spiritum ducere fuerit coacta. Alimento demum omni, omnibus recusatis remediis, viribusque attritis, tandem miseram cum morte commutavit vitam.

In aperto cadavere, 1680 die 21 Januarii, sequentia observavimus, præsentè *Clarissimo, Experientissimo, Doctore, D. E. Edingio.*

Superiores corporis partes, thorax scil. caput, manusque macie penè consumptæ; pedes tamen notabiliter à naturali non declinabant statu, nisi quòd sinister dextro reperiretur distentior.

• Para-

Paracentesi prope umbilicum institutâ, nonaginta & quinque eduximus aquæ libras, quam fluidam ubivis, & cerevisiæ Roterodamensi, quoad colorem, non dissimilem invenimus. De aliquali eandem participasse salsedine, conjicere licuit, ex particulis scintillantibus, superficiiei aquæ innatantibus.

Factâ musculorum abdominis, macie ferè consumtorum & putrefactorum, cruciali incisione; vitium nobis aliud, primâ fronte non apparuit, quàm in hydrope ascite observare solemus; verùm in hepar inquirentes, attoniti stetimus, quia nullum omnino reperiebatur, adeoque novum morbi genus ibidem manifestatum iri. Pergebamus itaque in omenti, ut & intestinorum, mesenterii, pancreatis, lienis, renum, &c. inquisitione; verùm nihil reperimus, ita ut unanimi consensu jurâssemus, nullum illorum viscerum adfuisse, imò ipfas partes ute-

rinas (notabili tumore pyriformi
conspicuas, infantis primùm nati
caput magnitudine suâ superantes))
distinguere non potuimus. Harum
namque partium tumor materiâ
purulentâ summè distentus, adecò
obscuram reddidit partium harum
faciem externam, ut eo momentò
nihil distinctè dijudicari potue-
rit.

Dictis itaque partibus accuratio-
re manu investigatis, cultri aciem
profundiùs adegimus, & mox
omnia, quæ antè latuerant, sese ma-
nifestârunt viscera; peritonæum
que sacciforme induisse figuram,
intra cujus duplicaturam tanta a-
quarum moles abscondita fuerat,
observatum; internamque mem-
branam ab externa secessisse, & ad-
eò incrassatam fuisse, ut altera tan-
tùm Peritonæi lamina naturalem
hujus membranæ constitutionem
triplo quadruplove crassitie suâ
superaret, & cavitate suâ accura-
tissimè aquam extravasatam serva-
ret,

ret, ut ne guttula quidem abdomi-
nis viscera irroraret.

Separatâ etiam interiore Perito-
næi membranâ, advertēbamus, ne
minimam quidem adesse omenti
portionem, sed intestina flaccida,
vacua & (aquæ pressione) invicem
quasi contracta, serie tamen & or-
dine solito occurrere. Uterus, cu-
jus tubis alisque vesiculæ quædam
exiguæ, aquâ lymphidâ plenæ, adhæ-
rebant, cujusque ovaria varia exor-
nabant ovula, solito se habebat
modo.

Ren dexter flaccidus & ferè con-
sumtus, sinister verò laudabilioris
apparebat aspectûs, cujus tamen
canaliculis, in pelvim hiantibus, va-
rii adhærebant, diversæ magnitudi-
nis, calculi. Hepar naturalis con-
stitutionis, ut & Lien; nisi quòd
naturali minor conspiceretur, cui
tamen, ut & plerisque abdominis
visceribus adèò firmiter adhære-
bat interior Peritonæi membra-
na, ut non nisi summa cum mo-

lestia ab iisdem avelli posset.

Ut reliqua, Morbi hujus historiam spectantia, præteream, & eam tantùm, quæ Peritonæi Hydropem concernunt, proferam; haud absque re futurum putavi, si probaverim morbum hunc adeò rarum non esse, sed frequentius quidem in praxi occurrere, licet omnes tam Veteres quam Neoterici, de vero hujus morbi fonte nec judicare, nec curam convenienti methodo instituere potuerint. Frequentius autem morbum hunc occurrere, haud obscure ex Veterum Neotericorumque scriptis colligere possimus. Consule præ primis egregium p. m. Amstelodamensium Practicum & Virum Consularem *Nicolaum Tulpium*, qui sequentem nobis reliquit Historiam lib. iv. cap. XLIII.

Aliz
Histo-
riæ.

Jugitta, inquit, Pictoris uxor, cui venter ab ineunte ætate fuerat durus ac distentus, sentit eundem mensuris minus convenienter fluentibus, quotidie magis magisque ele-

elevari, paulatimque in eam excre-
 scere molem, ut contineret centum
 & decem aquæ libras, uti post
 ipsius obitum, omnium oculis ex-
 posuit anatome, verus Medicinæ
 oculus. Quod tamen exuberans
 aquarum pondus, sine magna cor-
 poris ac virium jactura, tam aptè
 septem plus minus annis, tulit mu-
 lier animosa; ut potuerit perinde
 atque sanissima, non quocunque
 tantùm deambulare, verùm etiam
 peregrè proficisci, & quod mireris,
 ascendere excelsam Clivensium
 turrim.

Dissecto verò cadavere, apparuit
 omnem hanc aquarum congeriem
 delituisse inter duas Peritonæi tu-
 nicas, quæ induerant crassitiem di-
 giti annularis, sub quarum infima
 parte, conspiciebantur pleraque
 omnia viscera ut facta & tecta, sic
 etiam ab omni omnino incommo-
 do ac detrimento integra & tu-
 ta, &c.

Similem Peritonæi Hydropem
 vidit

vidit *Cl. G. Stratenius* Principi
Arausionensi p. m. à Medicinis.

Viginti novem libras aquarum ;
distentas reddidisse Peritonæum
cujusdam virginis 20. annorum ;
post mortem inspectæ, testatur *Cl.
Blasius* observ. Medic. part. 1.
obs. 18.

Haud absimilem casum refert
Martinus Bogdanus observ. Ana-
tom. Chirurg. obs. 11.

Audi præterea *Marcellum Do-
natum* fol. 340. Quamvis, ait, Ga-
lenus proprium aquæ hydropis lo-
cum, cavitatem magnam abdomi-
nis internam statuat, nihilominus
& intra Peritonæum & reliquas
partes, inferiorem ventrem consti-
tuentes, aquæ portiones sæpe re-
periri sectione comprobatum est.
Et *Jacobus Camenicenus*, Epistolâ
ad *Andr. Mathiolum* lib. 5. Epist.
refert de quodam, cui aqua inter
tunicas Peritonæi adinventâ fue-
rit.

Denique *D. Helwigius* in E-
phem.

phem. Germ. notat, in cadavere
 cujusdam mulieris inter duplicatu-
 ram Peritonæi, aliquot mensuras
 feri foetentis repertas fuisse. Ve-
 rum omnes cum præfato modo
Tulpio incertam morbi causam pro-
 nuntiant, siquidem via, per quam
 lymphæ inter Peritonæi perveniat
 membranam, ipsos lateat: quum
 nobis luce meridianâ clarius appa-
 reat, à vasculis hisce lymphaticis
 laceris hanc hydropis speciem ori-
 ginem traxisse, copiamque humo-
 ris lymphatici eructatam fuisse.

Insolitus hîc aquarum situs, co-
 gitandi ansam dabit Eruditis, quid
 manus Chirurgica, in extrahendis
 hisce aquis, valeat; & quale inde
 ægrotantes* percepturi sint emolu-
 mentum. Quibus propterea in hac
 hydropis specie longè tutiùs expe-
 ditiùsque paracentesin instituere
 licebit, quàm quidem in aliis hujus
 naturæ morbis, in quibus viscera
 naturaliter alioquin disposita, ab
 irrorante & conspurcante hac aqua
 ita

An pa-
 racen-
 thesis
 hîc lo-
 cum
 habeat?

110 ADENOGRAPHIA

ita ordinariò vitiantur; ut, extracta licet aquarum mole, nihilominus ferè semper moriantur ægrotantes in hoc verò casu, abdominis viscera illæsa manent, & planè libera à lymphæ hac extravasata, plerumque malè constituta.

Prudentioris itaque Medici erit vigorem patientis considerare, qui si constans maneat, fluctuationem ferè nullam persentiat ægrotans: gratum & vividum faciei colorem si servet, exercitiis notabiliter non fatigetur, eo in casu encheireffia Chirurgicâ elicere licebit, quam faccus hic Peritonæi continet aquam.

Confir-
matur
exem-
plo.

Quæ sequitur Historia hoc confirmare videtur. Reverendi Pastoris conjugis, tumor adeo ingens in dextro inguine paulatim subnascitur, ut nec corpus erigere, nec progredi sine ligneo adminiculo posset. Vocatus in consilium, tumorem, præmissis universalibus per debita linimenta & emplastrum fati-

C U R I O S A. III

fatis diu applicata, resolvere tento; cæterum dum eundem, neque discuti, neque emolliri, sed indies potiùs augmentum capere cerno, ex tumoris figura circulari, & suppressis menstruis, malum profundius delitescere, & quidem in ipsa uteri tuba persuasus, de Paracensifi cogito, & dum ægram operi faventem intelligo; Chirurgum lanceolam, in declivio rem tumoris partem, satis profundè adigere jubeo; sed cùm nihil, nisi modicum sanguinis, efflueret, turundam longiusculam & duriusculam vulneri intrudere eidem præcipio, quam cùm eodem die iterum extraheret, aqua lymphida & inodora ex vulnere cum impetu profilit, quæ deinceps ad plurium librarum mensuram per vices extracta, præter illam, quæ per vacua musculorum spatia in crus lateris affecti destillaverat, illudque in immensum tumorem substulerat, qui tamen fasciis lineis, phlegmate vitrioli consper-

sperfis, cruri circumpositis, sæpius-
que renovatis, intra paucos dies di-
scussus est, vulnus ultra trimestre
spatium apertum servatum, dein
debitè clausum, matronaque opti-
ma integræ sanitati restituta, &
post iterum imprægnata filiolum
sanam feliciter peperit. Hæc *Clari-
sissimus Th. Bartholinus* habet tom.
1. act. med. p. 140. affectumque
hunc ut Tubæ aut Ovarii Hydro-
pem considerat.

Nos judicaremus potius, Hy-
dropem fuisse Peritonæi; quod in-
ciso tumore externo, unà cum tuba,
aqua in cavum abdominis aliàs se-
se exonerasset, & ita viscera ejus
conspurcasset, non sine præsentia-
neo periculo sanitatis. Si dicas coa-
litum fortè fuisse ovarium tubam-
ne cum peritonæo; neque hoc pro-
babile, quia nemo Anatomicorum
(saltem quantum nobis constat)
coalescentiam harum partium, hoc
modo, unquam observavit. Et
quod iterum fuerit imprægnata
mulier,

mulier, illud ipsum probabiliter indicat, tubas cum ovariis non fuisse affectas. Præterea vulnus, per trimestre spatium, apertum sine noxa potuisse servari, incisis abdominis integumentis, cum musculis peritonæi & tubis, nemo facile mihi persuadebit.

Statuendum itaque, Hydropem fuisse Peritonæi, uti ex loco affecto & tumore circulari, qui se manifestabat, constat; prior autem sanguinis proventus à muscoli obliquè ascendentis incisione facile deducitur. Lymphæ nihil, post primam incisionem, egrediebatur, quod latera membranæ peritonæi crassiora incisa, pressione muscutorum abdominis, adeo arctè fuerint unita, ut nihil aquæ exierit; verùm, ab immissa turunda duriuscula & longiuscula, dilatatum vulnus magis patulum redditum, & hoc modo aquis exituris viam præbuit.

Haud absimilem Historiam Medicus mihi familiaris in fœmina, se-

Aliud
Exem-
plam.

H . . . . . ptem

114 A D E N O G R A P H I A

ptem liberorum matre, notavit. Pater, anno 1666, febre ardenti continuâ, haud parum fatigata, & jam penè ab eadem liberata, abdomen sibi sensim elevari, & ita extendi percipit, ut menstruo spatio, præ nimia aquarum mole, spiritum ducere vix amplius posset. In consilium vocatus medicus, post varia incassum tentata, paracentesin proponit, quam etiam lubenter admittit anhela pater, & undecim dierum spatio, partitis vicibus, Methodo Barbettianâ, viginti quinque libras aquæ eduxit Chirurgus, præsentente Medico.

Interea temporis non desinit pater, ob prægressam febrim, admodum esse languida, liberaliùs licet respirans; sed quæ nihil antè præstârunt medicamenta, per os assumpta, (factâ hâc operatione) haud difficilè reliquam saburram, aut diuresi, aut catharsi expulerunt. Donec tandem feliciter restituta in publicum prodierit, ad munia ordinata.

dinaria redierit, & ab illo tempore fanissima vixerit; quo in statu & hodiè adhuc versatur, annum agens sexagesimum septimum.

Quæritur; Quare utero gerentes præ aliis magis obnoxia Peritonæi Hydropi? quod difficile conceptu non erit, si consideremus tempore graviditatis, & musculos abdominis & peritonæum, mirum in modum ab utero extenso distendi, quâ occasione vascula Lymphatica Peritonæi comprimi necessum erit; compressione illâ, motu lymphæ præpedito, lymphæ hoc modo pressa hydatidem format; quæ tamen multum extendi nequit, ob partium circumjacentium renitentiam; hinc crepant, lymphamque intra duplicaturam peritonæi deponunt.

Factâ jam paracentesi, earundem partium pressio, extremitatem vasis lymphatici, lympham eructantis, disrupti iterum comprimit: vas læsum, fibris circumjacentibus sese contrahentibus, ulteriorem lymphæ

phæ egressum impedit; & in eocurationis fundamentum consistere videtur. In Hydrope Ascite vero, si à vasculis lymphaticis disruptis orta, idem non contingit: vasculum enim semel ibidem disruptum & apertum difficillimè clauditur, quòd liber lymphæ exitus non impediatur; & hæc est ratio, cur adeo periculosus sit Hydrops Ascites, à disruptis vasculis lymphaticis ortus.

Aliquoties operationem in Ascite laborantibus institutam vidimus, sed ubivis eventu infelici. Hocque etiam omnes, quos novi, Practici experientissimi, & in arte sua Chirurghi versatissimi, uno ore testantur. Imò ingenuè mihi confessus est Chirurgus longè celebris, se sæpius quidem paracentesin abdominis, sed nunquam cum successu, instituisse.

Interim fatius aliquando, anceps quàm nullum experiri remedium, quandoquidem non deficient histo-

riæ

riæ variæ, operationis successum confirmantes. Notabilior est casus, *Clarissimo Pechlino* Observ. Medico-physic. ob. LXII, nuper propositus, quàm qui hîc locum non haberet. Inter alia, inquit, remediorum genera & ausus periculosos, meritò referam Rustici Cimbri temeritatem. Hic, cùm ab aliquot inde annis, Hydrope Anasarcâ, tandem & Ascite, laborâisset, mole aqualiculi planè monstrosi offensus, nihil non tentare decreverat, quo à malo tam incommodo & periculoso liberaretur. Igitur oblata à quovis pharmaca, dura quoque & vehementia, animosè hauriebat, neque ipsi Euphorbio parcens: quibus etsi ventrem subinde extenuâset, redibat tamen identidem tumor, ventremque nova colluvies ampliabat. Accidit fortè, ut Chirurgus ibi vicinix haberet quod ageret à Nobili viro evocatus, quo audito, cùm glebæ ejus adscriptus esset, impunè à se Chirurgi operam

Para-
centesis
feliciter
institu-
ta.

implorari posse putat; rogat igitur, & non tantum fatigat, velit desperato morbo consilio suo adesse, & vel ancipiti medelâ curationem experiri. Itaque Chirurgus quærit, quis ille esset morbus, & quamdiu hæssisset, tandem etiam quibus remediis esset vexatus? Ubi Rusticus tantum non omnia à se usurpata refert, ergo aliud expectare quamvis extremum, modò profuturum. Cui Chirurgus unum se ait famâ accepisse, sed crudele remedium, nunquam tamen à se vel visum aut factitatum; movet salivam Rustici experimenti novitas, & quæ demum illa esset medicina, diceret precibus contendit. Narrat igitur Acum esse Argenteam, eamque acutam & excavatam, quæ non percutere tantum ventrem, sed & fluentem excipere aquam possit, eâ tamen lege atque omine, ne simul & semel tota emittatur, ita enim repentinæ mortis inevitabile periculum esse. Ad hæc Rusticus
ani-

animosior paratum se monet, qui
 sævæ manûs experimentum admit-
 tat. Ille autem negare statim, tan-
 tum sibi esse exercitationis, ut hoc,
 absque exemplo à se viso, audeat;
 deesse dein justa & necessaria in-
 strumenta, Acum & alia: videri
 etiam, aquas jam nimis diu hæsisse,
 visceraque fortè corrupta sanatio-
 nem respuere. Cùm igitur Chirur-
 gus se subtraheret operæ quæsitæ,
 & tamen mortem propediem adfu-
 turam crescentes aquæ indicarent;
 ipse Rusticus rem animo versans, &
 tantundem esse cogitans, quâ acie
 foramen paretur, urget Chirurgum
 monetque, dum moriendum sibi
 est, malle tamen se in ante ancipi-
 tis remedii alam experiri, quàm si-
 ne eo mortem oppetere. Anima-
 tus proposito Rustici Chirurgus,
 postridie ejus diei, novaculæ aciem
 in subsidium vocat. Signatumque
 locum lentè, & quâ potest pruden-
 tiâ, pertundit. Sequitur protinus
 aqua, sed fœtida quàm maximè, &

cum illa putida omenti frustilla. Exterritus novâ rei facie Chirurgus, digito, quantum potest, vulnus occludit, suadetque serò institutam operationem, penitus intermittendam. Instat tamen Rusticus, & incœptum opus abrumpi ægrè fert; suadet ergo, vel suo periculo, aquis exitum procuret, cum quibus etiam sic corruptis vivere se posse negat. Sequitur consilium Rustici Chirurgus, fluentisque sed foetidi rivi cantharos quasi duos, jam etiam Vesiculis aliquot, fortè ab omento abrasis, amphorâ excipit, jamque functus officio videbatur, cùm Rusticus plusculum emitti seriò rogat, & Chirurgus durissimi hominis, feri jacturam sine animi deliquio sustinentis, fortunam miratus facilè consentit. Ergo emittitur tertius cantharus, post quem nihil ampliùs, vel renitente Rustico, exire passus Chirurgus vulnus obligat, fatisque hominem permittit, ex foetore illo eventum

tri-

tristiore[m] vicinamque mortem auguratus. Interim se cibis potuque vini erigit Rusticus, & ad novam missionem præparat; quod cum post triduum præstare se velle negat Chirurgus, tandem bonis verbis, certaque valetudinis melioris spe adigit: itaque referatur vulnus, duoque interim canthari extrahuntur, dum labascere Rusticus cœpit, vinoque refici opus haberet. Verùm & hæc præteriit tempestas, & identidem ad novas missiones Chirurgum impulit Rusticus, eâ fortunâ, ut evocatis cum tempore xv cantharis, vulnus ex arte tractatum cœalesceret, & solius Absinthii frequentato Decocto valetudinem & vires reciperet, certè levioribus operis rusticis peragendis sufficeret. Adeò, quos consilium non sanat, temeritas adjuvat.

Eventum haud minus felicem, anno superiori, observavit *Experientissimus Dusseldorpiensium Pra-*

H 5 *eticus,*

Alia hi-
storia
Para-
cente-
sios suc-
cessum
confir-
mans.

eticus, D. Hoffstad. Uti Filius ejus, paternarum virtutum dignissimus hæres, mihi retulit. Mulieri (ita loquitur Parens) cuidam, 22 circiter annorum, in Pago Homberg, Ducatus Montensis, sextâ, post primum foetum enixum, septimanâ, infimus venter sensim & sensim intumescere cœpit: qui tumor, duorum mensium spatio, summo cum dolore & cruciatu, unde reliqua membra macie consumpta, cum pulsu frequentiori, febrim hecticam prognosticante, ita accrevit; ut consilium meum petierit. Satisfacturus quodammodo petitioni, præscripsi Cataplasma aliquod anodynum & emolliens, quamvis nullam restitutionis spem, sine sectione, superesse, marito ejus indicaverim. Hic propterea, octiduo elapso, cum dolores continuos tolerare patiens amplius non poterat, à me incisionis administrationem petiit.

In latere itaque dextro, prope umbi-

umbilicum, (loco atramento prius notato) manu Chirurgi, & acie scalpelli ordinarii, operatione feliciter peractâ; mox materiam liquidam, feri lactis crassiusculi instar, ad mensuram unam eduximus. Hinc, doloribus haud parum mitigatis, singulis diebus mensura circiter una, sed interpolatis vicibus, extracta. Hocque modo paucis diebus, decem circiter mensuræ, ex cavitate abdominis evacuata, cum totali ventris subsidentia. Vulnus inflictum, per trimestre circiter, cannulâ plumbeâ (quâ materia adhuc superflua sensim exiret) apertum servatum. Ita tandem convaleuit, & in perfecta sanitate adhuc superstes vitam degit.

Lympham, paracentesi, felici itidem successu fuisse extractam, notabili casu probat *Clarissimus Brunnerus* Eph. Germ. Dec. 2. ann. VIII. Observ. c. Sed rarissimæ hæ sunt in terris aves. Neque propterea Practicis, potissimum junioribus, simili-

milibus in casibus, si famæ suæ consulere velint: operationem hanc temerè commendare licebit; ne experimento malè cedente, uti ferè semper solet, malè apud vulgus audiant.

Peritonæi Hydatides Ascitem mentiuntur aliquando.

Non tamen ubivis in hoc affectu crepant antè memorata lymphatica, sed notabilem aliquando, absque dilaceratione, ferunt distensionem, & in vesiculas aquâ limpidâ turgidulas, quas Hydatides vocant, attolluntur: & speciatim iis quidem vasorum lymphaticorum in partibus, quæ binas inter vasorum valvulas occurrunt: quia jam aqua nec prorsum propter obstructionem, nec retrorsum fluere potest, ob valvularum interceptionem, interstitia intumescunt in figuram orbicularem aut ovalem, qualis in Hydatidibus vulgò cernitur.

Historiæ Hydatides mesenterii proponentes variæ.

De tali Hydrope Peritonæi vesiculari, mentionem facit *Solenand.* Consil. 15. ubi plures ducentis vesiculas, ovorum instar gallinaceorum,

rum, sed molli & putidâ aquâ repletas, eductas se vidisse affirmat.

Laz. Riverius Observ. commun. ultimâ, de tali Hydropico quodam hæc narrat. Rusticus quidam Hydropicus factus, abscessum passus est in dextra parte abdominis, eoque aperto infinitus propemodum vesicularum numerus egressus est, ut ducentarum numerum excederet, idque per plurium dierum spatium, & sic omnino curatus est.

Non ita pridem Experientissimus quidam Practicus, & amicus mihi familiarissimus, innumeris similibus vesiculis sive hydatidibus peritonæum obsessum vidit in cadavere cultro anatomico subjecto. Et qui plures hujus naturæ Casus legere cupit, Practicorum scripta consulere poterit. In quibus haud rarò occurrunt.

Ejusmodi autem Hydatides, non tantum generantur in parte Perito-
næi

næi jam proposita, sed & in omnibus aliis, ubi Lymphatica Peritonæum percurrunt. Hinc Hydatides illæ saccoformes redduntur, & non malè propterea *Cl. Mercklinus*, Eph. Germ. Dec. 2. ann. VIII. ob. XXIII. hanc Hydropis speciem, *Asciten* vocat *Saccatum*. Uti peculiari Exemplo comprobatur; stupendæ magnitudinis intumescentiæ proponendo, cum interveniente partu felici. Mulier, inquit, bono aliàs corporis habitu prædita, jam ante hoc circiter quadriennium, de præternaturali totius abdominis, eâque inæquali intumescentiâ, conqueri cœpit; hincque omnis generis salutaria medicamenta, cathartica, diuretica, &c. ad *Asciten* proficua, sed sine ullo levamine adhibuit. Tantùm namque abfuit, ut venter inde resederit, sed potiùs majus subinde sumpsit incrementum. Quare suspicio de imprægnatione incidebat; nec ea vana. Felici enim celerique par-

partu, omnium cum admiratione enititur prolem, optimè quoad omnia membra conformatum sanum atque vegetum, spe plenissimâ fore, ut jam abdomen, deposita in cunas sarcinâ, detumescat; sed quæ iterum decollavit, quandoquidem inflatio illa, non solum nihil quicquam à partu remisit, sed potius successu temporis, indies magis magisque stupendum in modum succrevit, cum Fœminæ doloribus tensivis continuis. Quæ cum immedicabili hoc malo, ultra integros quatuor annos laborasset, accedente extremâ respirandi difficultate, obiit 26 Jun. 1689. Quo ipso deprehendimus, monstruosum hunc ventrem suo ambitu secundum latitudinem tres integras ulnas complevisse; factoque in eo foramine continuè mensuras octoginta octo, sive libras medicas ducentas sexaginta quatuor aquæ turbidæ, subcruentæ ac putrilaginosæ effluxisse, inaudito certè exemplo, & omnem
 faci-

facile fidem superante, ni varii, qui adfuerunt, & fide dignissimi viri, id mecum attestarentur.

Nunc quid monstri venter iste intus aluerit, paucis exponam; nempe eo cultelli vi aperto compertum, aquam illam ibidem contentam, peculiari sacco, sive utrius amplissimo inclusam fuisse, qui subtus Peritonæo adeò leviter adhæsit, ut ab eo digitis interpositis facili negotio separari potuerit; cætera superius sterno, inferius offe pubis & utroque latere vertebris lumbaribus ipsisque renibus per membranarum congressus tenaciter annexus; ut, ubi ortum sumpserit, liquidò sciri nequeat; nisi fortassis in dextro hypochondrio ideo credere velimus, quia ibi maximus, duosque pugnos magnitudine superans tumor, ex multis conglomeratis glandulis ac hydatidibus constans, quales etiam in eadem regione, plurimas limpidissimâ aquâ plenas vidimus, ex eodem utre succrevit.

motu, dilacerari, lymphamque in abdominis cavum deponi.

Lym-
phatica
Meso-
coli.

Eadem consideratio hîc locum habet in Lymphaticis Mesocoli, in quo propè Coli terminum, non longè ab intestino recto, duplex itidem occurrit Glandula, Lympham ab intestino colo excipiens, eandemque versùs viam, modò propositam, vehens: hoc tamen cum discrimine, quòd alterum vas lymphaticum Iliacam dextri, alterum Glandulam Iliacam sinistri lateris subeat; uti eadem *Fig. xxxi* suprà citata notabit.

CAPUT DECIMUM.

De Peritonæi Diverticulis Novis.

Nihil quidem vulgatius inter Medicos Practicos; quàm in Herniis, Intestinali vel Omentali, Peritonæi processus, ut vias nimium patulas, easque aut laceras aut relaxatas, quæ intestini aut omenti partem excipiant, culpare: verùm
 sciant

sciant illi, ejusmodi processus, in
 quadrupedibus, maribus quidem,
 nullatenus verò in sexu masculino
 humano occurrere, omnesque in
 hoc sexu hernias, quotquot mihi
 examinare licuit, semper à violen-
 ta Peritonæi extensione fuisse pro-
 ductas, non verò à processibus di-
 latatis, sed à corrugata Peritonæi Diver-
 parte, in regione inguinali abdomi- riculi
 nis conspicua, lateraliter vasa sper- à Pro-
 matica (sub Peritonæo sita) tan- cessibus
 gente, & à prementibus intestinis, diversi.
 vel omento, sacciformem figuram
 induente, magis minusve extensa,
 prout major minorve intestinorum
 portio eandem premendo subeat;
 salvis manentibus vasis spermati-
 cis, quæ intestina aut omentum
 prolapsum non tangunt, nihilque
 incommodi sentiunt, præterquam
 quod à sacco Peritonæi formato
 premantur, & ita circularem, hac
 in parte, sanguinis motum tur-
 bent. Quæ, datâ occasione, pluribus
 sumus descripturi.

Hernia
Fœmi-
narum
Ingui-
nalis
unde?

Hæcce, præter alias Herniarum Species, in utroque sexu obvias, auditoribus meis anno superiori demonstranti, difficile visum fuit explicare, quâ *Herniæ fœminarum inguinales orientur?* Experimentiâ quidem jam aliquoties didiceram, à motu corporis animique vehementiore, graviditate, &c. non rarò, vel subitò, vel sensim ab intestinis aut omento illabentibus, inguen in tumorem attolli, idque sæpe non sine summo patientis discrimine. Sed in eo nostra fuit difficultas, quòd Peritonæum, hac in parte, nullâ viâ sit pervium, tendinosæque musculorum abdominis partes cedere nesciant omento aut intestinis prementibus.

Autho-
rum in-
certa
opinio.

Primò quidem Authores quosdam Anatomicos & Chirurgos consului, verùm tot inter eos inveni opiniones discrepantes, ut nihil certi ex illorum scriptis concludere licuerit. Eapropter manus operi applicavi, & in Subjecto, quod præ
mani-

manibus habebam, Canino, utriusque cornu simbriam inguina versus extensam, Peritonæi aliquot foramen subingredi, observavi. Nesciens quid rei esset, tubulo in foramen immisso aërem infudi, statimque vesiculam quandam à Peritonæo oriundam, obliquè per abdominis tendinosas musculorum partes, versus pubem extensam detexi. Hocque postmodum toties in uno & altero observavi latere, quoties canes foeminae cultro Anatomico nostro fuere examinatae. Naturalem horum Diverticulorum formam & magnitudinem dabit *Fig. xxxix.*

Capulis hisce in brutis jam detectis, summâ curâ laboravi, ut in cadaveribus foemineis humanis eadem invenirem, neque etiam convenientissima defuit occasio diverticulum (eodem modo, ut in brutis à Peritonæo oriundum) in utroque latere detegendi. Distinctè enim observavi, ligamenta rotunda, ab uteri fundo ortum ducen-

Diverticula, in Canibus Foeminae, Nova.

Eadem in Humano Subiecto inventa.

tia, ad inguina ascendere, foramen quoddam subingredi, firmiterque lateri hujus foraminis, ut & totius Diverticuli annecti. Ex cujus præterea fundo pars prædicti ligamenti exiens, obliquè per tendines musculorum extenditur, & supra pubis ossa in fibrillas divisa, prope clytoridem evanescebat.

Diverticulorum
vasa unde?

Et licet Diverticulum hocce continuam cum Peritonæo componat membranam, non tamen ab eodem sua sortitur vasa sanguinea; sed à prædicto ligamento, numerosissimis vasculis sanguineis donato, subtiliores prodeunt ramificationes, quaquaversum per dictum Diverticulum dispersæ; uti manifestè constabit, si quis tincturam coloratam in vas ligamenti sanguineum injecerit, statim Diverticuli membranam de eadem participare observabit.

Diverticulorum
Forma qualis?

Capsularum harum Formas quod spectat; non ubivis æqualiter eadem extensas invenimus, sed earum-

rumdem orificia, quæ ligamenta ingrediuntur arctiora esse, & cum calami scriptorii ostio ferè convenientia; capsulas verò ipsas paulò ampliores, & digiti minimi apicem non rarò admittentes, observavimus. Uti ex *Figur. XL.* manifestum.

Et hinc ratio peti potest, cur intestinum, semel in hocce Diverticulum illapsum, difficilè adeo iterum egrediatur, sed laqueo quasi constrictum, intestino inflammationem, grangrænam & patienti mortem inducat.

Aliquando tamen, temporis tractu, in quibusdam sensim & sensim adeo extenditur Diverticuli non tantùm orificium, sed & capsula ipsa, ut mulieres sine notabili incommodo herniâ inguinali laborantes, tumorem inguinalem premendo, intestinum prolapsum expellant ex diverticulo in abdominis cavitatem: sed brevi post, potissimum si vehementiori exercitio, corpora sua solitò magis moveant, de

Diverticulo-
rum ex-
tensio
nimia.

novo in eundem affectum incidant. Ex improvise tamen easdem male aliquando affici observavi, præsertim plebejas, dum aëri frigido diutiùs sese exponentes, & laboribus gravioribus, idque sub dio, intentæ, intestinum persentiant dolorificum, ob sanguinem, aëris injuriis magis incrassatum, intestinumque inflammatum; quod amplius quidem requirebat diverticuli orificium, sed frigore jam magis constrictum, molestissima solet causare symptomata, imò mortem ipsam, ni citissimè manus chirurgica opem ferat.

Diverticulum cum intestini ilei parte ali-quando connascitur.

Speciatim verò illud locum habet in iis, in quibus intestini prolapsi membrana exterior cum dicti orificii margine connascitur; tum enim intestinum, hac in parte, excrementis fortè repletum, si à motu nimio, aëre frigido, aliisve inflammetur, actum ferè semper erit de patientis vita; manuum namque opificio nihil præstabit Chirurgus.

rurgus, licet in arte versatissimus.

Rei hujus veritatem confirma-
 tam dabit Historia notabilis. Mu-
 lier quadragenaria, jam ab aliquot
 annis herniâ laborans inguinali, di-
 versisque temporibus magis minus
 ve affecta, tandem (nescio qua de
 causa) gravius se affici, tumoremque
 magis elevatum & dolorificum per-
 sentit. Prescriptis Fomentationibus,
 Cataplasmatibus, aliisque exter-
 nis, quum non tantum nil levaminis
 sentiret, sed continuo majores per-
 ciperet dolores, accedentibus febris
 continuâ, convulsionibus & vomitu,
 quatrimum intra exspiravit.

Inspecturi cadaver unâ cum Cl.
 Viro, Domino *Petro Cossou*, *Prac-*
tico hujus Civitatis *Experientis-*
simo, periculum facere voluimus,
 utrum intestinum prolapsum, hoc
 in casu artificiosâ manuum operâ
 posset restitui. Factâ itaque cutis
 leviori incisione (lentè enim &
 prudenter procedendi erat animus)
 statim, quasi cum impetu, excre-

Obfer-
 vatio
 notan-
 da.

menta prorupere, vestimenta astantium conspurcantia. Mirabamur *primò*, tenuitatem summam cutis, reliquorumque integumentorum; simul enim juncta, ipsa cute naturaliter disposita, erant tenuiora & ab excrementis latitantibus maximo-pere tensa. *Secundò*; cur excrementa hæc adeò liquida, non potuerint repelli versus reliqua abdominis intestina, & hoc modo patienti levamen adferre. Sed re propius examinata, notavimus diverticuli orificium constrinxisse, laqueo quasi, intestinum prolapsum, partemque hanc intestini inflammata, firmiter adeò, cum dicto orificio fuisse connata, ut sine dilaceratione ab eodem separare non potuerimus.

Cauti itaque sint similibus in casibus Chirurghi audaculi, ne repone-re cupientes intestinum prolapsum inviti videant vulnus inflictum excrementa evomere, non sine præsentaneo patientis periculo, & maxima Chirurghi infamia.

ANTONII NUCK,
DE
INVENTIS NOVIS,
EPISTOLA
ANATOMICA.

AD

D. D. B. G. Med. Doct.

*Anatomes & Philosophiæ Cultorem
Egregium.*

 I unquam verum, *Seneca* illud effatum;
Multum quidem egerunt, qui ante nos fuerunt, sed multum adhuc restat operis, restabitque multum. Nuspiam manifestum magis, quàm in Studio Anatomico; quàm enim latè illud se extendat, nulli
re-

rectiùs notum, quàm qui operâ fe-
dulâ manus applicat operi; singu-
latim verò Tibi, in Anatomicis adeò
desudanti, ut nocturnâ pariter ac
diurnâ Anatomem pertractare soleas
manu. Vehementer interea doleo,
unitis viribus Microcosmi contex-
tum inspicere ampliùs licitum no-
bis non esse, & ut antè solebamus,
inventa nostra, certissimo experi-
mentorum eventu, confirmare. Ab-
sentiam vestram eò dolui magis,
quòd tales inter vitam agere neces-
se habeas, qui non rarò in Nova
Inventa acriter insurgere, aut ea-
dem irrisui habere solent, nihilque
recti qui putant, nisi quod ipsi fa-
ciant: sed æquo ferendum est ani-
mo, quod corrigi non potest: non,
si malè nunc, & olim sic erit.

Expetis, quid ultimis hisce men-
sibus egerim, quæ Nova detexe-
rim, & quibus potissimùm fuerim
occupatus. Petitioni tuæ æquissi-
mæ ut fiat satis, breviter enarrabo,
quî Microcosmi Rivulos Aquosos,
Lym-

Lymphaticos intelligo, labore & studio prosequar indefesso, quî Mercurius noster eadem aggredia-
tur, vix partem relinquat intactam,
& accuratè adeò ob oculos ponat,
ut Anatomici, etiam Recentiores,
parum aut nihil hac in re præstitif-
se videantur.

Ut à *partibus Capitis externis*
incipiam; varios aliquando notavi
canaliculos lymphaticos sub cute
genas exornantes, & rectà ponè au-
res in Glandulas Muscosas lym-
pham suam evomentes, ut inde in
lymphatica jugularia, & sic porrò
in subclaviam unam & alteram lym-
pham deponant.

Capitis Collique postica suis su-
perbire lymphaticis, Glandulæ
Novæ sub occipitis & cervicis cu-
te delitescentes (quasque propterea
Occipitales & Cervicales voco
Glandulas) distinctè demonstra-
bunt.

Pulmonalem Tunicam, stupendo
planè modo Lymphaticis obsessam
obser-

observavi; hæc verò, variis compositis insulis anastomosibusque, ductum respiciunt thoracicum, quemque etiam, glandulæ unius atque alterius interventu, ingrediuntur.

Neque suis destituuntur lymphaticis spatia *intercostalia*, metam tamen eandem, quam pulmonalia, non attingentibus, sed semper ferè, intermediis glandulis, lympham in jugulares venas deponentibus. Vascula hæc, occasione aliâ, *Lymphatica Thoracica* vocabo.

Præter hæc & alia in thorace: occurrunt lymphatica, musculosæ lumborum regioni incumbentia, saccum chyli ferum (in quem, sed intermediâ iterum glandulâ lympham evomunt) respicientia; & *Lymphaticorum Lumbalium* nomine venientia.

Diaphragmatis pars convexa plurimos emittit ductus lymphaticos, qui coëuntes simplicem & aliquando duplicem in quovis latere componunt ramum ascendentem,

tem, & sub sterni musculo triangulari extensi, Glandulas subingrediuntur ad suprema sterni locatas, ut inde in eandem venam jugularem, lympham suam expuant.

Cordis superficiem externam jam dudum frequenti Lymphaticorum numero stipatam vidi; vasculaque minora, ex tunica Cor ambiente prodeuntia, ductus componere majusculos vidi: quorum alios sub auricula dextra, alios principium arteriæ magnæ lateraliter tangere, & in itinere, glandulâ unâ aut alterâ salutatâ, venas subingredi, aut subclavias, aut jugulares, aliquoties observavi. Hæcque Lymphatica non tantum in parte Cordis antica, sed & postica, quæ dorsum respicit, conspiciuntur; illam *Fig. XLI.* delineatam vides, hanc verò aliâ occasione lubens tecum communicabo.

Lymphaticorum *Lienalium* numerus in subjectis humanis rarus admodum occurrit, &, singulari licet

licet adhibitâ diligentîâ , nonnisi vasculum unum aut alterum invenire potui. In brutis verò nonnullis numerosissima occurrunt, speciatim in Liene vitulino aut bovino, in quibus aliquot centena inquirenti haud difficilè obveniunt: quæ tamen, compositis tribus quatuorve ductibus, interjectâ glandulâ unâ aut alterâ, chyli vesiculam ingrediuntur.

Utraque *Hepatis* superficies, tam concava, quàm convexa, tot exornata conspicitur Ductibus Lymphaticis, ut visum penè fugiant, & in tali, quam servo, parte convexa ad minimum trecentos numerare possim. Qui partis convexæ sunt Lymphæ ductus, prope ligamentum suspensorium uniti, decem vel duodecim ramificationibus illud perreptant, lymphamque suam versus chyli cystin amandant. Quæ verò partis convexæ sunt, eadem variis ductibus, ex hepatis interioribus prodeuntibus, venam exornant

nant portæ, unde in Glandulas terminantur Muscosas, ut illarum interventu facilius eandem chyli cystin subingrediantur.

Vesicam felleam itidem aliquot ramulis lymphaticis ornatam videmus, eandem viam (quam modo proposita ex concava hepatis) eligentibus. Hæcce iterum, intermediâ glandulâ exiguâ, ad latus colli vesicæ locatâ, cum præcedentibus, anastomosibus junctis, eundem cursum sibi servant.

Non tamen eadem Lymphatica ex Cysti Fellea ipsa prodeunt, sed ex hepate. Cysti illa incumbere tantum vel ex eo manifestum: quòd, compressis & ita evacuatis cystidis lymphaticis, postmodum lymphæ iterum non repleantur, nisi hepar ipsum prematur, ex quo statim lymphæ prodiens *Lymphatica Cystica* ingreditur, eademque turgidula reddit.

Ex *Ventriculi* parte superiori, jam aliquoties oriunda vidi Lym-

K

pha-

phatica, lympham suam tribus
 quatuorve Glandulis minoribus
 (medio loco inter orificium supe-
 rius & inferius locatis) tradentia,
 ut ex iisdem, aut in Ductum Thora-
 cicum, aut in Saccum Chyliferum
 transferatur. Ventriculi fundum
 non minori glandularum numero
 obsitum vidi, quarum tamen rivu-
 los aquosos haecenus nondum de-
 tegere potui, licet nullatenus dubi-
 tem, quin, ut modo proposita,
 lympham à fundi ventriculi parti-
 bus acceptam, in chyli capsulam
 exspuant.

Mesenterium etiam suos habet
 Lymphæ Ductus, eandem ferè fa-
 bricam, ac vasa lactea, componen-
 tes; hi à partibus intestinorum
 membranaceis oriundi, lympham
 primò in glandulas aliquot mesen-
 terii, & mox in chyli receptaculum
 deponunt. Verùm aliquoties nota-
 vi, vasa mesenterii lactea, non tan-
 tum chylo, sed & cum eo lymphæ
 transitum præbere, imò peractâ
 chyli-

chylicatione, chyloque jam in sanguinem advecto, humori lymphatico tantum eadem patere; namque præterquam, quòd lympham aliquoties in lacteis viderimus, etiam conceptu difficile non erit, si succi pancreatici portionem majorem, nec non in intestinorum glandulis lympham secretam, alias vias, præter has, nusquam invenire, per quas ductui thoracico, & ita sanguini, accedere posset.

Ex *Testium* tunica albuginea numerosi adeo prodeunt Lymphæ Ductus, ut numerum facile superent quadragenarium; quorum plurimi, ubi testiculum relinquunt, in tres, quatuor aut quinque ramos, vasa spermatica concomitantes, abeunt, lympham suam in Chyli Saccum deponentes. Ab eadem insuper tunica prodeunt, qui vas componunt lymphaticum peculiare, vas deferens eò usque associans, donec prope ureterem, factò flexu, dictum vas deferens linquat, &

versus ureterem ascendendo, eundem non longè à renibus iterum deferens, lympham suam in saccum chyliferum etiam deponat.

Pedes, imò quilibet eorum digitus, sua obtinent Lymphatica, quæ, compositis duabus, tribus, quatuorve ramificationibus, variisque insulis, rectà sursum tendunt, vasa venosa, sub integumentis associantia. Hæc porro, salutatis in itinere glandulis aliquot muscosis, glandes subintrant Iliacas, ex quibus porro in chyli saccum, uti in Anatome uteri monstravimus, cursum absolvunt.

Eodem ferè modo *Manus* sese habent, ex quarum digitis lymphatica prodeuntia, ramos componunt, variis insulis conspicuos, sub cutè extensos, lymphamque, intermediâ tamen glandulâ, in venam subclaviam exspuentes.

Ita ut multiplici experientiâ, & variis partium præparationibus, cò usque pervenerim; ut *integrum*
Lym-

Lymphaticorum Systema à capite ad calcem mihi composuerim, cujus delineationem libenter tecum communicabo, ubi partium nonnullarum, hætenus nondum satis examinatarum, Lymphographiam abfolverimus.

Sed rogare videris; *utrum in cerebro etiam Vasa occurrant Lymphatica?* Quamvis ex Recentioribus, nonnulli in eorum descriptione satis liberales, eadem concedant, & facile admittant: verum, quod passim observo, systemata in proprio cerebro formant, & viscera ex suo placito componunt: ad experimenta enim provocati nil egregii præstare valent. Nunquam, hac in parte, ut ingenuè loquar, hætenus scopum attingere potui. Interim non negandum censeo, aliquando cerebri lymphatica in una aut altera parte fuisse visa; & non ita pridem, Anatomicus quidam mihi amicissimus, inter alia inventa, hæc nobiscum communicat. *Vidi,* in-

K 3

quit,

quit, *lymphaticum in cerebro bovi-*
no, quod examine tuo (ut originem
scias & insertionem) erit dignissi-
mum. Non longè à glandula pi-
neali, à qua ramos fortè habet, in-
cumbit plexui choroidæo, ad infun-
dibuli latera sese extendens. Antee-
biennium ductum lymphaticum ex
Pini Glandula, eodem modo ut
aliis glandulis, exeuntem vidi.
 Ita ut quidem certissimum, &
 cerebrum suos habere rivulos aquo-
 sos, sed nondum distinctè in lucem
 protractos.

Quod *Glandulam* spectat, *Pi-*
nealem vulgò dictam, eadem non
 semper pyriformis mihi occurrit,
 aliquando enim oblongior est, non
 rarò ad ovalem, & sæpe ad sphæ-
 ricam accedit figuram.

Eandem hanc *Glandulam*, dubio
 procul, putidam nobiscum vidisti,
 & penè consumptam, aliquando
 partibus lateralibus firmiter an-
 nexam; nervis exiguis aut adeo te-
 nuibus donatam, ut visum plerum-
 que:

que fugiant. Nihil dicam de materia viscosa tenaci, glandulæ hujus superficiem non rarò tegente; nec non calculis, toties in eadem reperi- tis, quibus Glandulæ mobilitas (si mobilis unquam) fuit sublata. Im- memor esse non potes, quî semel eandem totam calculosam, & qua- tuordecim, diversæ magnitudinis & formæ, calculis imò duriusculis, obsessam viderim, & multis curio- sis demonstraverim, quemadmo- dum & hodie adhuc, cuivis peten- ti eosdem examinandos concedo. Interim, quod forsan mirabere, pa- tientes ejusmodi, dum viverent, non minus ingeniosos observavi, ac alios, quorum Glandula natu- raliter erat disposita. Et quid mi- rum; Glandulam hanc, ut reliquæ, eodem modo, malè interdum af- fici?

Quod statuunt nervosum genus Glandulam Pinealem respicere, fal- sissimum illud esse, experimentis constat: imò plus cum eadem com-

mercii non habet, quàm cum Glandula Pituitaria.

Rogas denique quid de spirituum promptuario, ut Communium Sensorio sentiam? Illud quidem nulli distinctiùs mihi, quàm in centro ovali, occurrit, ibi enim omnium ferè nervorum est concursus, quorumque sanguinis particulæ subtilissimæ, in corticali cerebri substantia separatæ, amandantur; ut inde continuò, per infinitos nervulorum fasciculos (qui numerosissimi in corporibus striatis occurrunt) nervos ipsos ingrediantur.

Hisce itaque positis, quid de Pini Glandula, quam multi Sensorium Commune volunt, sit sentiendum, acuto Tuo relinquo iudicio: me quod spectat, jam dudum constanter affirmavi, Glandulam hanc præ reliquis prærogativam nullam habere, & summo propterea jure exequias ejus esse canendas, cum inscriptione quadam, pro Epitaphio inserviente; hoc modo.

VIA-

VIATOR.

Gradum. Siste.

Omniq̄ue. Conatu. Conarium.

Respice. Sepultum.

Partem. Tui. Corporis. Primam.

Ut. Olim. Volebant.

Animæ. Sedem.

GLANDULAM. PINEALEM.

Hoc. Seculo. Natam. Et. Extinctam.

Cujus. Majestatem. Splendoremq̄ue.

Fama. Firmarat.

Opinio. Conservarat.

Tamdiu. Vixit.

Donec. Divinæ. Particulæ. Auræ.

Avolaverit. Tota.

Lymphaque. Limpida.

Locum. Suppleret.

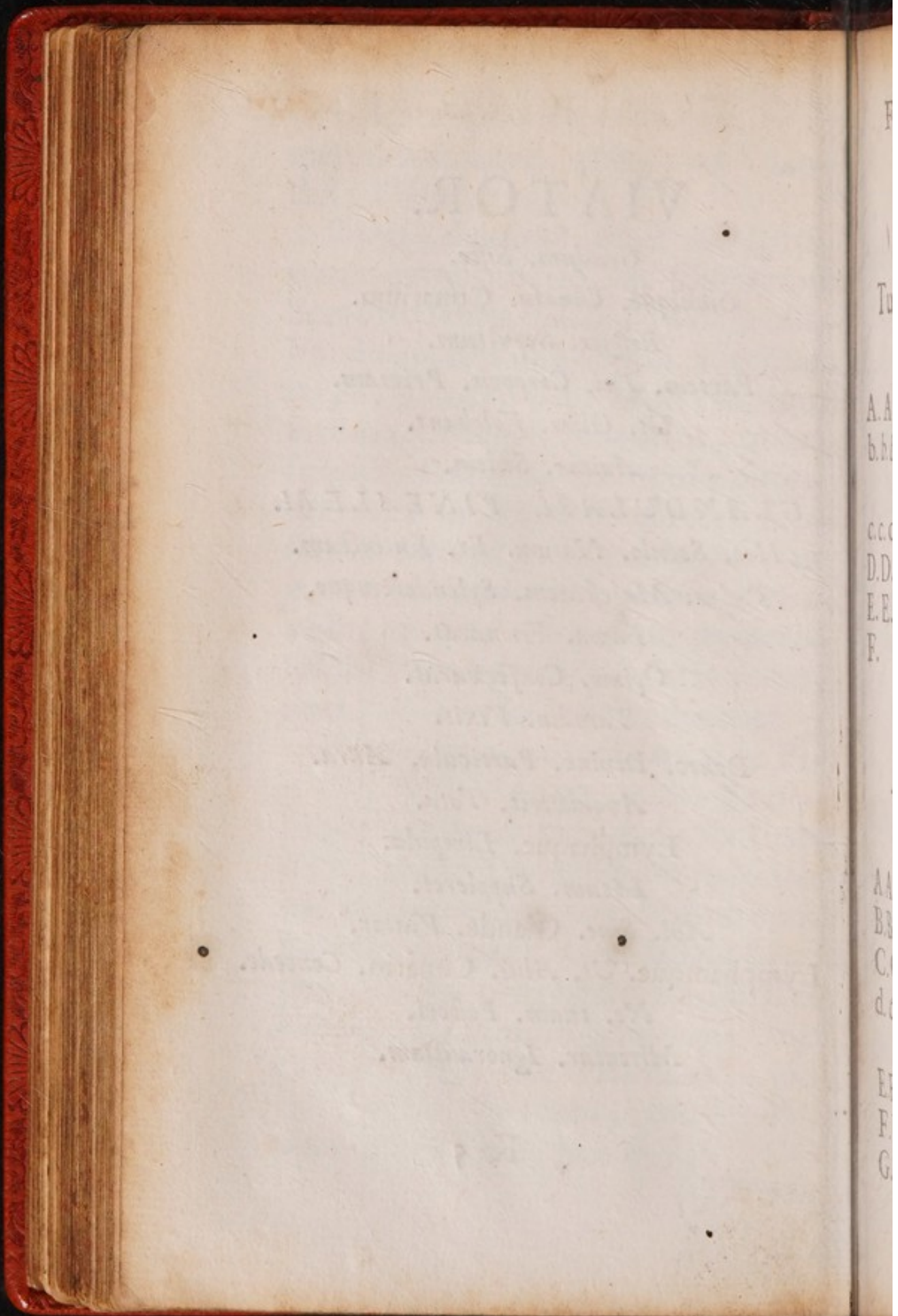
Abi. Sine. Glande. Viator.

Lymphamq̄ue. Ut. Aliis. Conario. Concede.

Ne. tuam. Posteris.

Mirentur. Ignorantiam.

FIGURARUM
EXPLICATIO.

Figur. I.

Tubulum Lactiferum exhibet
ex Cane.

- A. A. *Mammæ caninæ portio.*
b. b. b. *Varia corpuscula glandosa ex
quibus*
c. c. c. c. *Tubulorum Lactiferorum ortus.*
D. D. *Truncus.*
E. E. *Papilla incisa, ut*
F. *Trunci terminus videri posset.*

Fig. II.

Mammæ Fœminæ partem
delineat.

- A. A. *Mammæ pars.*
B. B. *Cutis incisa.*
C. C. C. *Glandosa mammæ substantia.*
d. d. d. d. *Tubulorum Lactiferorum ca-
pillaria.*
E. E. E. *Tres eorum trunci.*
F. F. *Tubulorum inter se anastomoses.*
G. . *Papilla variis foraminibus per-
tusa.*

Figurarum Explicatio.

• Fig. III. IV. & V.

Papillas diversimodè perforatas
demonstrant.

- A. *Papilla sex foraminibus pervia.*
- B. *Alia novem ductibus perforata.*
- C. *Tertia septem poris pertusa.*

Fig. VI.

Papillæ fibrosam texturam
repræsentat.

- A. *Papillæ lamina resecta.*
- B. *Fibrosa ejus structura, quatenus oculo nudo inspicienti occurrit.*

Figurarum Explicatio.

Fig. VII. & VIII.

Papillam microscopio examinatam
notat.

- A. *Papillæ lamina duplici fibrarum genere instructa.*
- B. *Fibræ majores minoribus hîc destituta.*
- C. *Fibræ minores majorum lateribus firmiter annexæ.*
- D. *Alterâ papillæ lamina, partim fibris majoribus, partim minoribus, distinctè hîc conspicua.*

Fig. IX.

Vasa Lactea ex Subjecto Humano
monstrat.

- A. A. *Intestini jejuni portio.*
- B. *Ramus arteriæ mesentericæ superioris.*
- c. c. c. *Vasa lactea nodulis suis conspicua.*
- d. *Vasorum lacteorum insula.*
- E. *Glandula mesenterii chylum ex dictis vasis recipiens.*

Figurarum Explicatio.

Fig. X. XI. & XII.

Glandulas diversimodè figuratas
unà cum suis Vasis Lymphaticis
Inferentibus exprimunt.

- A. *Glandula oblonga cum simplici vase inferente lymphatico.*
- B. *Alia, formæ ferè quadrangularis, cum triplici vase adferente lymphatico.*
- C. *Tertia, superficiei inæqualis, sex septemve ductibus lymphaticis inferentibus donata.*

Fig. XIII. & XIV.

Glandularum fibrosam texturam
proponunt.

- A. *Lamella glandulæ fibrosæ, oculo nudo inspecta.*
- B. *Eadem particula microscopio examinata.*

Figurarum Explicatio.

Fig. xv. xvi. & xvii.

Glandulas lapideas delineatas
offerunt.

- A. *Glandula angulosa in lapideam substantiam conversa.*
- B. *Alia, formæ incertæ, superficiem tuberosam distinctè exprimens.*
- C. *Tertia, itidem naturæ calculosæ & tartareæ, minus tamen dura.*

Fig. xviii.

Glandulæ arteriolas delineatas
exhibet.

- A. *Arteriæ Truncus.*
- B. *Ramificationes arteriolarum variæ per glandulam dispersæ.*

Figurarum Explicatio.

Fig. XIX.

Membranulam vas lymphaticum
componentem ostendit, microscopio
inspectam.

- A. A. *Vasis lymphatici membrana.*
- b. b. b. *Globuli exigui hinc illinc per
membranam dispersi.*
- c. c. c. *Fibræ sive striæ exiguæ vascu-
lorum formam imitantes.*

Fig. XX. & XXI.

Ductûs Thoracici tunicas, vitro
inspectas, oculis subjiciunt.

- A. *Exterior Ductûs Thoracici tunica,
globulis majoribus, racematim in-
ter se junctis.*
- B. *Interior tunica similibus globulis,
sed minoribus conspicua.*

Figurarum Explicatio.

Fig. XXII. & XXIII.

Lymphaticorum valvulae, oculo armato inspectae repraesentantur.

- A. *Valvula semilunaris cum suis fibris & corpusculis orbicularibus.*
- B. *Altera, priori opposita, ejusdem naturae & constitutionis.*

Fig. XXIV. & XXV.

Ductus Thoracici valvulas exponunt microscopio visas.

- A. *Valvula Ductus Thoracici, cum lymphaticorum valvulis conveniens, excepto, quod corpuscula orbicularia non ita hic appareant.*
- B. *Ejusdem Ductus alia valvula, fibris variis, constrictioni dicatis, conspicua.*

Figurarum Explicatio.

Fig. XXVI. XXVII. & XXVIII.

Duûm generum lymphatica
demonstrant.

- A. *Glandula.*
- B. *Lymphatica adducentia.*
- C. *Lymphatica abducentia.*
- D. *Alia glandula.*
- E. *Vas ejus lymphaticum adducens.*
- F. *Surculi adducentes.*
- G. *Lymphaticum glandulæ incumbens.*
- H. *Surculi abducentes.*
- I. *Lymphaticum abducens.*
- K. *Tertia glandula.*
- L. *Lymphaticum adducens.*
- M. *Ramificationes variæ adducentes.*
- N. *Ramificationes variæ abducentes.*
- O. *Truncus easdem excipiens.*

Figurarum Explicatio.

Fig. XXIX.

Trium generum lymphatica
exhibet.

- A. *Glandula.*
- B. *Lymphatica adducentia.*
- C. *Alia adducentia.*
- D. *Lymphatica abducentia.*

Fig. XXX.

Lymphaticorum in glandulas
infertionem variam ob oculos
ponit.

- A. A. *Glandula.*
- B. B. B. *Lymphatica minora inferentia.*
- C. C. *Lymphaticum simplex, sed ma-
jus, efferens.*

Figurarum Explicatio.

Fig. xxxi.

Lymphatica Renum, &c. repræ-
sentat ex subjecto canino.

- A. A. *Renes.*
B. *Vena cava.*
D. D. *Venæ iliacæ.*
E. E. *Saccus chyliferus.*
F. *Ductûs thoracici principium.*
G. G. *Glandulæ iliacæ.*
H. H. *Glandulæ cavæ.*
I. I. *Glandulæ mesocoli.*
K. *Lymphatica renalia superiora ex-
terna, dextri lateris, post venam
emulgentem descendentiâ, in lym-
phaticum cavæ L. inserta.*
L. L. L. L. *Lymphatica cavæ.*
M. *Lymphatica renalia inferiora ex-
terna, dextri lateris, in sulis do-
nata, in glandulam cavæ H. &
inde in lymphaticum cavæ L.
implantata.*
N. N. *Lymphatica renalia interna,
lympham in chyli saccum e-
ructantia.*

O. O.

Figurarum Explicatio.

O. O. *Lymphatica renalia superiora, externa sinistri lateris, lympham, intermediâ glandulâ P. in saccum chyli deponentia.*

Q. Q. *Vasa lymphatica glandularum Mesocoli, quorum alterum in glandulam iliacam G, alterum in lymphaticum cavæ lympham suam propellit.*

R. R. *Lymphatica peritonæi, venis musculis superioribus inhaerentia, lympham suam in glandulas iliacas, & hinc, per lymphatica cavæ, in chyli cisternam ducentia.*

S. S. *Alia peritonæi lymphatica in glandulas T. T. (quas sacras voco) inserta, quæ itidem ut jam citata, per lymphatica sacra lympham suam in glandulas iliacas, & sic porro ad chyli vesicam deferunt.*

T. T. *Glandulæ sacrae.*

V. V. *Lymphatica sacra.*

Figurarum Explicatio.

Fig. xxxii.

Uterum foemineum (sed facie inversa) unà cum lymphæ ductibus depingit.

- A. *Vena cava.*
B. *Arteria magna.*
C. C. *Venæ emulgentes.*
D. D. *Arteriæ emulgentes.*
E. E. *Venæ spermaticæ resectæ.*
e. e. *Arteriæ spermaticæ resectæ.*
F. F. *Renes.*
G. G. *Vasa lymphatica renum externa & superiora, intermediis glandulis, in chyli cisternam H. tendentia.*
I. *Ductus thoracici principium hic resectum.*
K. K. K. *Glandulæ exiguæ vasis lymphaticis renum transitum præbentes.*
L. L. L. L. *Vasa lymphatica renum externa & inferiora, mediis glandulis K. K. in chyli cystin terminantia.*

m, m, m, m,

Figurarum Explicatio:

m.m.m.m. *Utriusque lateris vasa lymphatica renum interna, interjectis glandulis, itidem lympham suam in chyli sacculum deponentia.*

N.N.N.N. *Ureteres.*

O.O. *Venæ iliacæ.*

p.p. *Arteriæ iliacæ.*

Q.Q.Q.Q. *Glandulæ iliacæ, lympham ab extremis pedibus excipientes, & per vasa lymphatica cavæ & aortæ adsita in chyli vesicam ducentia.*

R. *Lymphaticum cavæ.*

S. *Lymphaticum aortæ.*

T.T.T.T. *Vasa lymphatica spermatica, utriusque ovarii lympham vehentia in chyli sacculum.*

V.V. *Vasa spermatica sanguifera hic resecta, ut eò distinctiùs lymphatica conspectui se darent.*

w.w. *Ovaria variæ magnitudinis ovulis conspicua.*

x.x. *Ovula.*

y.y. *Ornamentum foliaceum.*

z.z. *Tubæ Fallopiæ.*

Figurarum Explicatio.

1. 1. *Uterus.*
2. *Fundi uterini portio resecta, utero adhuc adhaerens, ut uteri cavum*
3. *conspici posset.*
3. *Uteri cavitas.*
4. 4. *Ligamenta uteri rotunda.*
5. *Uteri osculum externum.*
6. 6. *Vagina incisa.*
7. *Vagina integra.*
8. 8. *Arteria hypogastrica, uterum partesque vicinas serpentinis suis vasculis egregiè exornantes.*
9. 9. *Vesica urinaria post vaginam hìc locata.*
10. 10. *Labia pudendi.*
11. *Clytoris.*
12. 12. *Nymphæ.*
13. *Meatus urinarius.*
14. *Membrana Hymen.*
15. *Vaginæ ostium.*

Figurarum Explicatio.

Fig. XXXIII.

Uteri lymphatica examinans
ex subjecto bovino.

A. A. Uterus.

B. B. Cornua ejus.

c. c. Tubæ.

D. D. Tubarum extrema.

e. e. Tubarum ostiola.

f. f. f. f. Earum expansio membranacea.

g. g. g. g. Ligamenta uteri lata, alæ vesperilionum vulgò dicta.

h. h. h. h. Lymphatica uteri dextri ac sinistri lateris, & quidem partis posticæ. Qualia etiam, sed minora in antica uteri parte occurrunt, hîc non delineata.

i. i. i. i. Lymphatica cervicis sæpius in suo itinere insulas formantia.

K. Uteri cervix.

L. Vaginæ pars.

Figurarum Explicatio.

Fig. xxxiv.

Renem humanum, cum vasis adducentibus, & abducentibus, nec non calculo, in pelvi hærente monstrans.

- A. *Ren dextri lateris.*
- B. *Arteria emulgens dicta, sive, vas adducens primum.*
- C. *Nervus renalis, in ramos divisus, sive vas adducens alterum.*
- D. *Vena emulgens dicta, sive, vas abducentis primum.*
- E. E. *Vasa lymphatica renis, sive, vas abducentis secundum.*
- F. *Ureter, sive, vas abducentis tertium.*
- G. *Pelvis dilatatus.*
- H. *Ureteris coarctio prima.*
- J. *Calculus circa illam ureteris coarctationem hærens.*
- K. *Vasa sanguinea ureterem perreptantia.*

Figurarum Explicatio.

Fig. xxxv.

Ureteris partem aliam, calculis
minoribus obsessam, exhibens.

- A. *Ureteris portio, sinistri lateris.*
- B. *Ultima ureteris angustatio.*
- C. *Vesicæ particula.*
- D. *Ureteris terminus, obliquo ductu,
intra duplicaturam vesicæ conspi-
cuus.*
- E. *Varie magnitudinis calculi, circa
angustiam ultimam hærentes.*

Fig. xxxvi.

Bacillum offert, lapideâ incrusta-
tione, obductum.

- A. *Bacillus.*
- B. *Ejus basis.*
- C. *Mucro.*
- D. D. *Calculi exigui, bacillum undique
tegentes.*

Figurarum Explicatio.

Fig. xxxvii.

Lapidem bezoarticum proponit,
in varias partes divisum.

- A. *Lapidis pars rotunda & illaesa.*
- B. *Particula ab eadem separata, sed, mediante bacillo, parti A. adhuc annexa.*
- C. C. *Bacillus, cui massa lapidea undique adheret.*
- D. *Alia lapidis ejusdem particula separata, ut incrustationes, varios, hoc loco, circulos representantes, appareant.*

Fig. xxxviii.

Lymphaticum ovarii monstrosum
& vesiculare delineans.

- A. *Uterus.*
- B. *Uteri osculum.*
- C. C. *Tubæ Fallopiæ.*
- D. D. *Ovaria.*
- E. E. *Lymphaticum monstrosum sacchi-forme.*

Figurarum Explicatio.

Fig. xxxix.

Peritonæi diverticulum novum
ostendens ex cane fœmina.

- A. A. *Peritonæi pars resecta.*
B. B. *Diverticulum novum naturalis
magnitudinis.*
C. *Ligamenti rotundi portio.*
D. *Ejusdem ligamenti terminus.*

Fig. xl.

Diverticulum novum oculis
subjiciens, ex subjecto
humano.

- A. A. *Peritonæi particula.*
B. *Ligamenti uteri rotundi pars.*
c. c. c. c. *Vasa sanguinea ligamentum &
diverticulum perreptantia.*
D. D. *Diverticulum.*
E. *Ligamenti rotundi extremitas.*

Figurarum Explicatio.

Fig. XL I.

Cordis vasa lymphatica
proponens.

- A. *Cordis latus dextrum.*
- B. *Latus sinistrum.*
- C. *Auricula dextra.*
- D. *Auricula sinistra.*
- E. *Vena cava.*
- F. *Arteria magna.*
- g. g. g. g. *Origines vasorum lymphaticorum dextri lateris.*
- H. *Truncus horum vasculorum.*
- i. i. i. i. *Ortus vasculorum lymphaticorum sinistri lateris.*
- K. *Ejusdem lateris lymphaticorum truncus.*

INDEX

RERUM

MEMORABILIMUM.

G landule quid sint?	Pag. 1
Earum differentia.	2
S tructura Glandularum Veteribus fuit inco- gnita.	2
Qui primi Glandulas examinare cœperint?	3
Glandularum totius corporis series.	4
Nova Glandularum divisio.	7
Glandula Conglomerata quid sint?	8
Experimenta Glandularum Conglobatarum structu- ram detegentia.	9
Mammarum mulierum constitutio.	10
Ductuum Galactosiferorum Anatome.	12
Spirituum necessitas in lactis secretionem.	14
Lac secernitur à sanguine chylo gravido.	17
Ductus Thoracicus an cum mammis habeat commer- cium?	19
Sanguinis vitiosa constitutio malè afficit mammas.	21
Papillarum Anatome nova.	22
Earum substantia interior.	23
Unde flaccescant & erigantur Papilla in Lactan- tibus?	25
	Papil-

INDEX RERUM

<i>Papillarum mala unde?</i>	:
<i>Membranarum, Glandulas Conglobatas ambientium inspectio anatomica.</i>	:
<i>Membranarum varietas unde?</i>	ibi
<i>Glandularum structura interna, ut nova, detegitur.</i>	:
<i>Glandularum mesenterii examen novum.</i>	:
<i>Glandularum Conglobatarum examen in brutis institutum.</i>	3
<i>Ex diversis corporis partibus Glandulae examinatae.</i>	i
<i>Aliud Glandulas examinandi experimentum.</i>	3
<i>Qualis Fibrosa sit Glandularum structura?</i>	3
<i>Texturae Fibrosae diversa constitutio.</i>	ibi
<i>Glandularum Conglobatarum morbi.</i>	3
<i>Lymphaticorum examen.</i>	4
<i>Ductus Thoracicus ope microscopii examinatus.</i>	4
<i>An Bilsi Muscus inter Lymphaticorum tunicas inveniat?</i>	4
<i>Quales sint Lymphaticorum Valvulae?</i>	ibi
<i>Valvulae quid agant?</i>	4
<i>Vasa Lymphatica an Glandularum sint excretoria?</i>	4
<i>Lymphae transitus per Glandulas cur necessarius?</i>	4
<i>An unquam Lymphatica originem ex Glandulis habeant?</i>	4
<i>Glandularum utilitas singularis.</i>	4
<i>Vas Lymphaticum notabile ad hepatis concava.</i>	ibi
<i>Lymphaticorum Origo.</i>	5
<i>Anatomicorum sententia de Origine Vasorum Lymphaticorum.</i>	5
	Expe

MEMORABILIUM.

<i>Experimenta, quibus deteguntur Lymphaticorum origines.</i>	52
<i>Cur sanguinem non admittant Lymphatica?</i>	53
<i>Lympha sanguinea unde?</i>	54
<i>Anatomicorum opiniones circa Glandulas Conglobatas, an sint alicujus valoris?</i>	55
<i>Renum Lymphatica Nova.</i>	58
<i>Quis sit Lymphaticorum Ortus in Renibus.</i>	60
<i>Consensus inter vasa renalia singularis.</i>	61
<i>Ex gibbosa renum parte Lymphatica Nova.</i>	63
<i>Renum Hydatides unde?</i>	ibid.
<i>Ovula in ovaris quæ nutriantur?</i>	65
<i>Animal ex ovo generari experimento comprobatur.</i>	68
<i>Lymphaticorum ovarii Descriptio Nova.</i>	70
<i>Lymphaticorum Insulae necessariae.</i>	ibid.
<i>Arteria Iliaca & vena Cavæ Lymphatica.</i>	71
<i>Unde Lymphatica Iliaca ortum ducant?</i>	72
<i>Quæ mala Ovarii Lymphaticis sepe superveniant?</i>	ibid.
<i>An Uterus ipse Lymphatica obtineat?</i>	74
<i>Ureterum constitutio & calculi in iisdem.</i>	76
<i>Quid calculum propellat?</i>	77
<i>Calculorum generatio in vesica.</i>	ibid.
<i>Experimento confirmatur calculorum generatio.</i>	78
<i>Historia rarior.</i>	80
<i>Altera Historia.</i>	82
<i>Lapidis Bezoartici generatio.</i>	83
<i>Lymphatici in ovario male affecti Historia.</i>	84
<i>Alia Historia.</i>	85
<i>Historia tertia.</i>	89

INDEX RERUM

<i>Historia quarta.</i>	94
<i>Methodus Lymphatica Vasa Peritonæi inveniendi.</i>	98
<i>Quomodo malè afficiantur Lymphatica Peritonæi?</i>	100
<i>Historia notabilis Hydropis Peritonæi à laceris lymphaticis.</i>	106
<i>Alia Historia.</i>	109
<i>An Paracentesis hîc locum habeat ?</i>	110
<i>Confirmatur Exemplo.</i>	113
<i>Aliud Exemplum.</i>	117
<i>Paracentesis feliciter instituta.</i>	122
<i>Alia Historia Paracentesios successum confirmans, Peritonæi Hydatides aliquando Asciten mentiuntur.</i>	124
<i>Historia, Hydatides mesenterii proponentes, varia.</i>	ibid.
<i>Lymphatica Sacra quænam sint ?</i>	129
<i>Lymphatica Mesocoli.</i>	130
<i>Diverticula Peritonæi Nova.</i>	131
<i>Hernia inguinalis Fœminarum unde ?</i>	132
<i>Authorum, de Herniis, incerta opinio.</i>	ibid.
<i>Diverticula in canibus fœminis Nova.</i>	133
<i>Eadem in humano Subjecto inventa.</i>	ibid.
<i>Diverticulorum vasa unde ?</i>	134
<i>Eorum extensio nimia.</i>	135
<i>Diverticulum cum intestini ilei parte aliquando connascitur.</i>	136
<i>Observatio notanda.</i>	137
<i>Epistola Anatomica.</i>	139
<i>Vasa Lymphatica partium capitis externarum.</i>	141
<i>Cervicis.</i>	ibid.
<i>Lym</i>	

MEMORABILIVM.

<i>Vasa Lymphatica Pulmonum.</i>	141
<i>Intercostalia.</i>	142
<i>Lumbalia.</i>	ibid.
<i>Diaphragmatica.</i>	ibid.
<i>Cordis.</i>	143
<i>Lienalia.</i>	ibid.
<i>Hepatica.</i>	144
<i>Vesica fellea.</i>	145
<i>Ventriculi.</i>	146
<i>Mesenterii.</i>	ibid.
<i>Testium.</i>	147
<i>Pedum.</i>	148
<i>Manuum.</i>	ibid.
<i>Cerebri.</i>	149
<i>Glandula pinealis.</i>	150
<i>Glandula Pinealis Epitaphium.</i>	152

F I N I S.

MEMORABILIA

141	141
142	142
143	143
144	144
145	145
146	146
147	147
148	148
149	149
150	150
151	151
152	152
153	153
154	154
155	155
156	156
157	157
158	158
159	159
160	160
161	161

T H I S

Fig. I. fol. 15.

Fig. II. fol. 15.

Fig. III. f. 23.

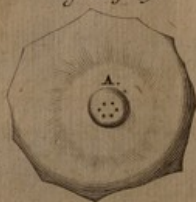

Fig. IV. f. 23.

Fig. V. f. 23.

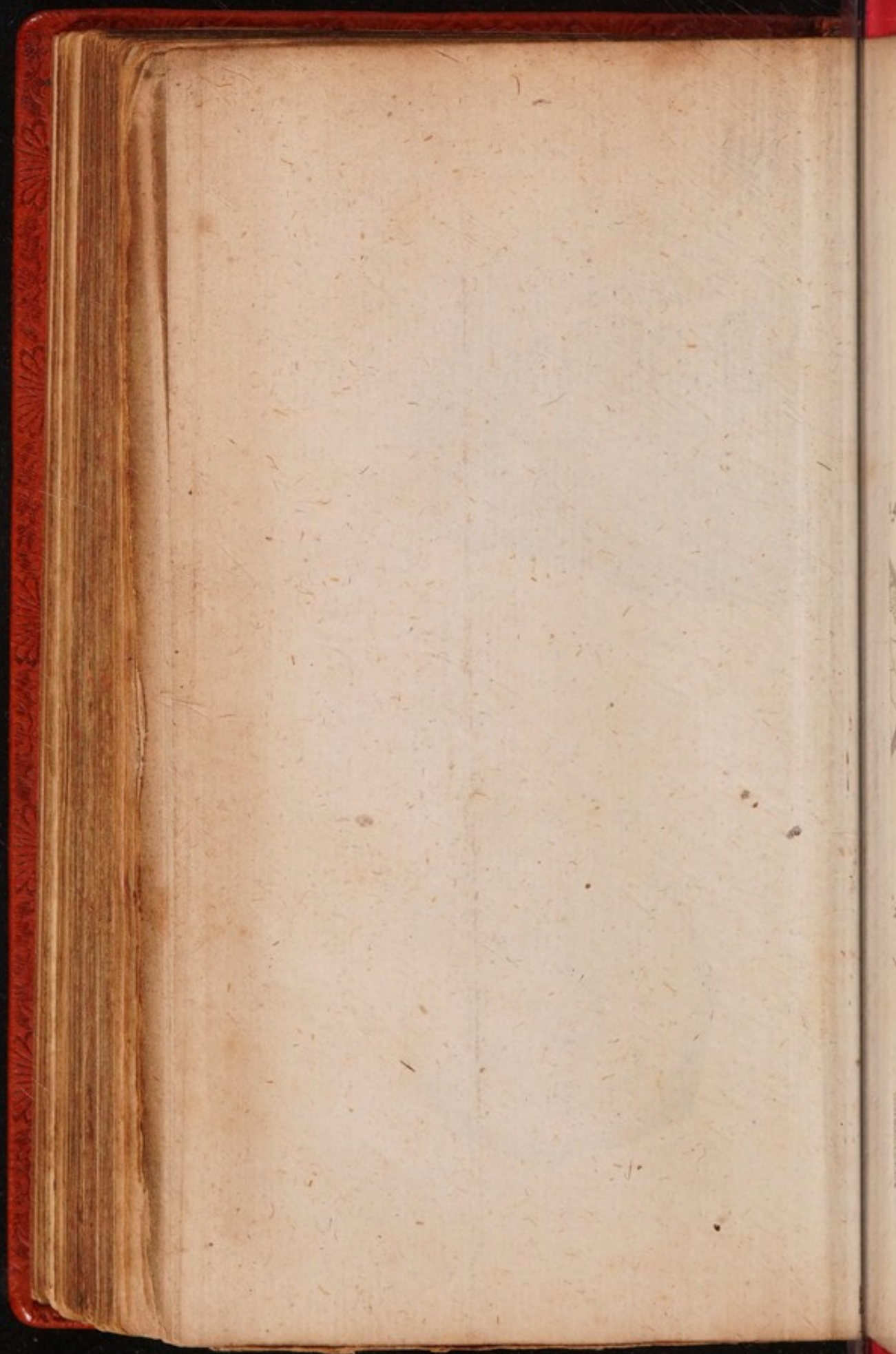

Fig. VI. f. 22.

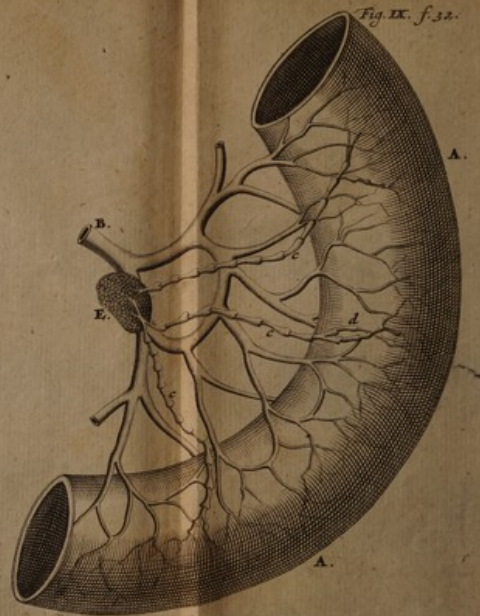
Fig. VII. f. 22.

Fig. VIII. f. 22.

Fig. IX. f. 32.

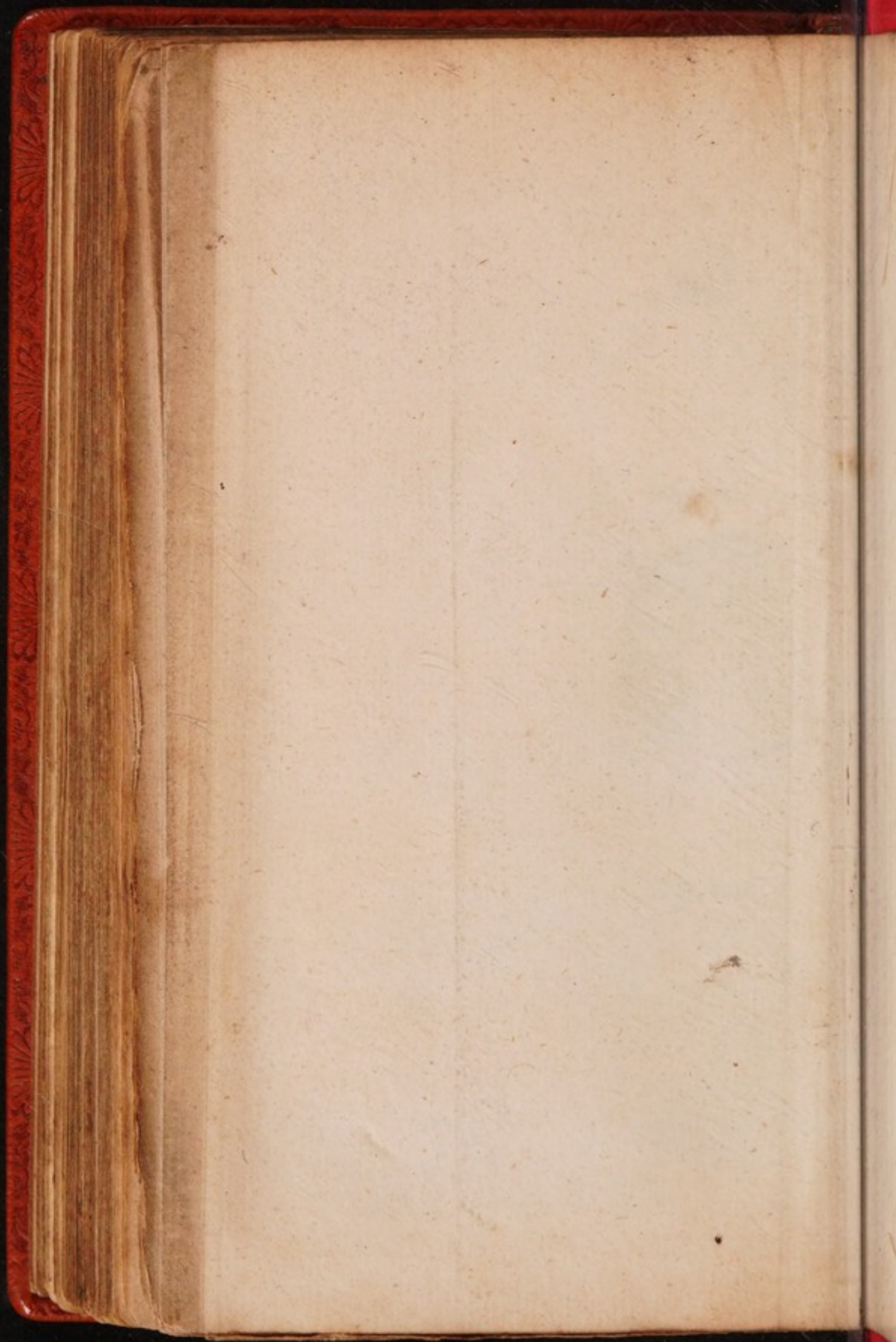

Fig. X. f. 35.

Fig. XI. f. 35.

Fig. XIII. f. 37.

Fig. XII. f. 35.

Fig. XIV. f. 37.

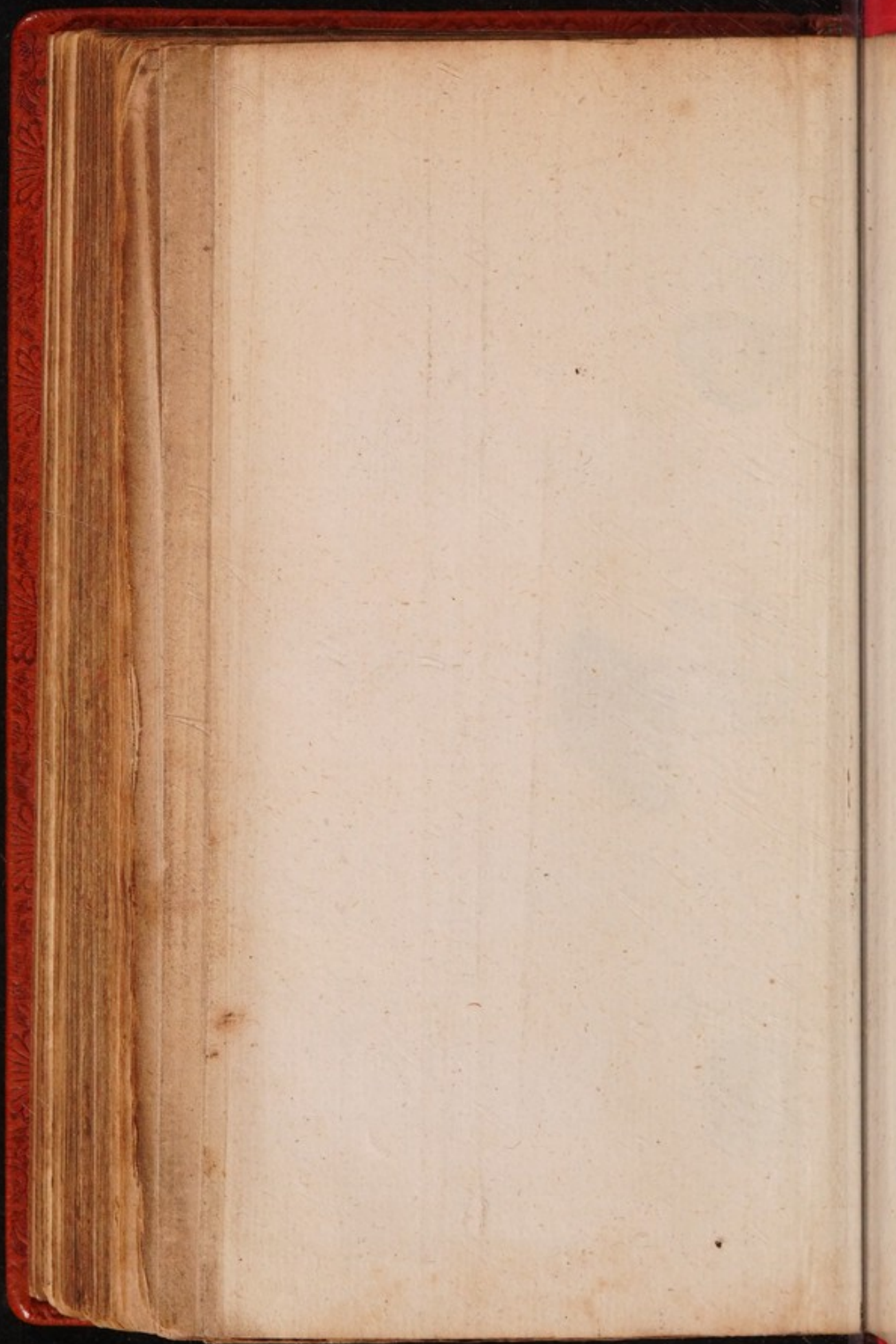

Fig. XV. f. 39.

Fig. XVI. f. 39.

Fig. XVII. f. 39.

Fig. XIX. f. 41.

Fig. XVIII. f. 40.

Fig. XX. f. 43.

Fig. XXI. f. 43.

Fig. XXII. f. 44.

Fig. XXIII. f. 44.

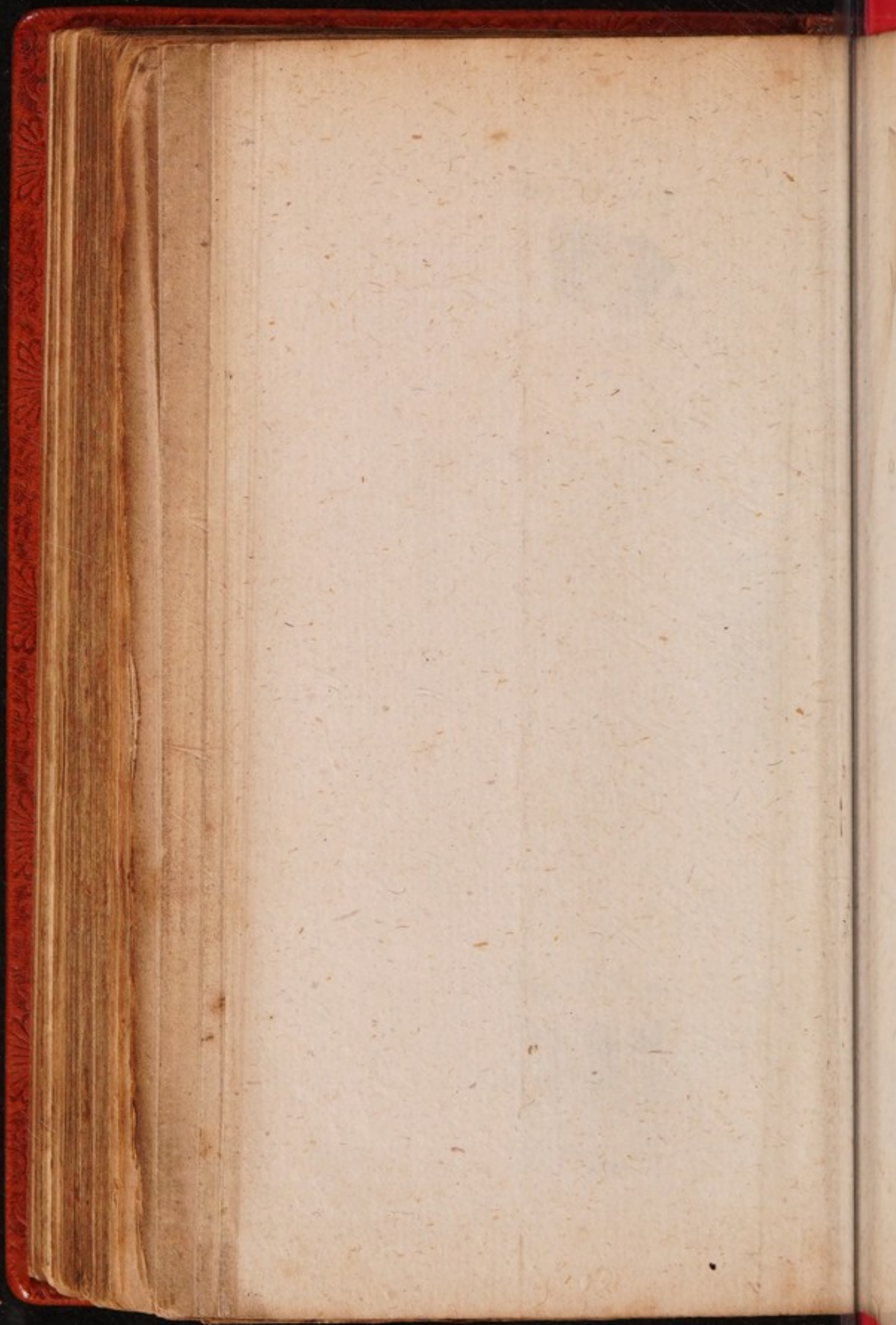

Fig. XXIV. f. 25.

Fig. XXV. f. 25.

Fig. XXVIII. f. 28.

Fig. XXVI. f. 26.

Fig. XXVII. f. 28.

Fig. XXIX. f. 29.

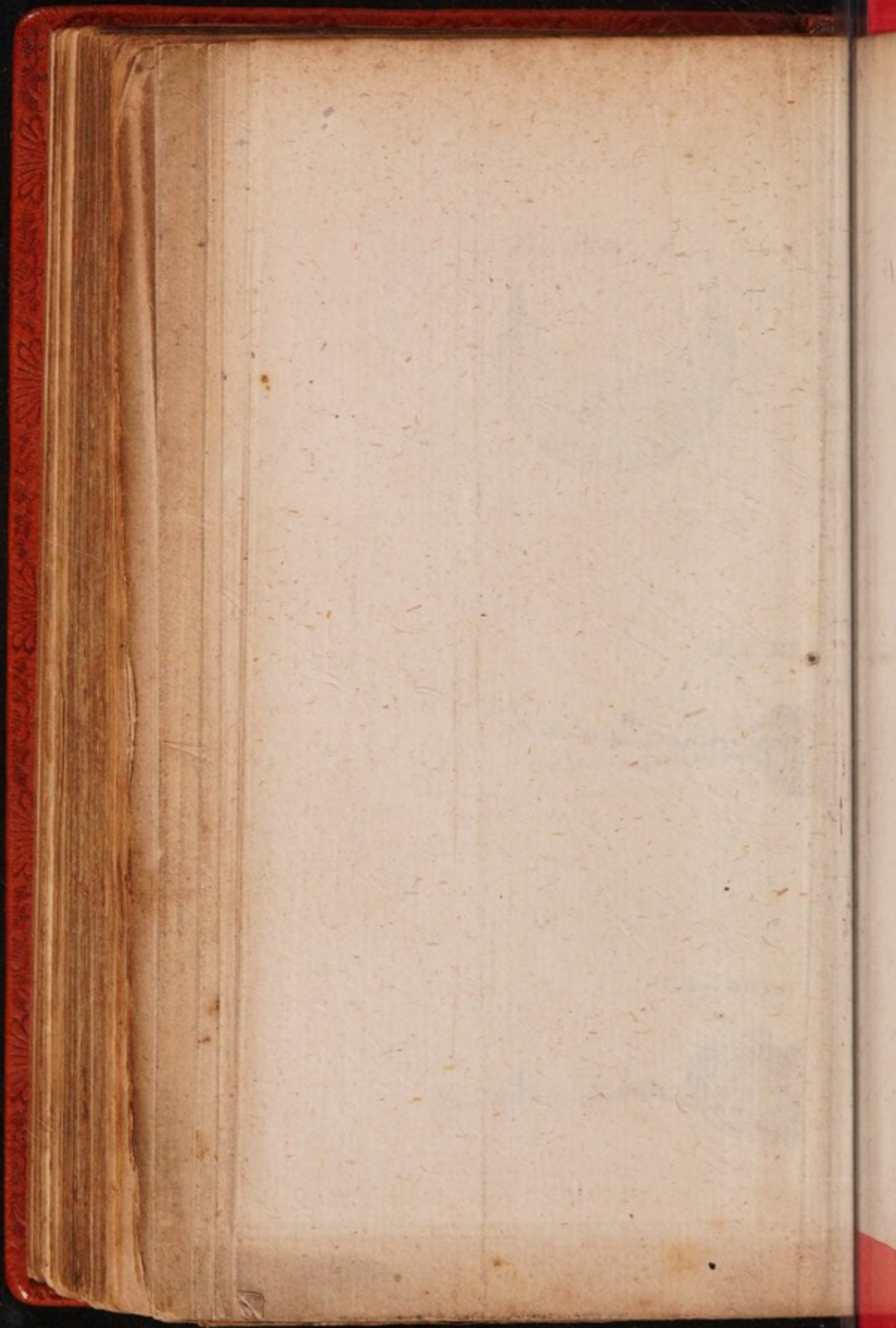

Fig. XXX. f. 50.

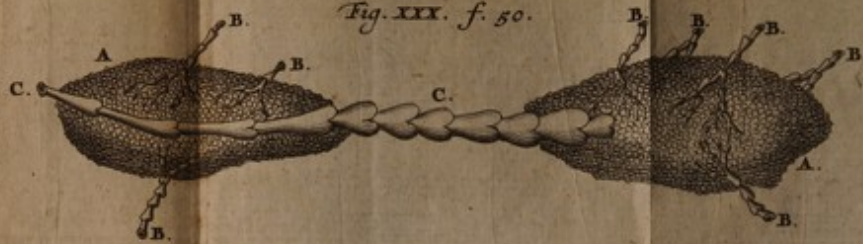
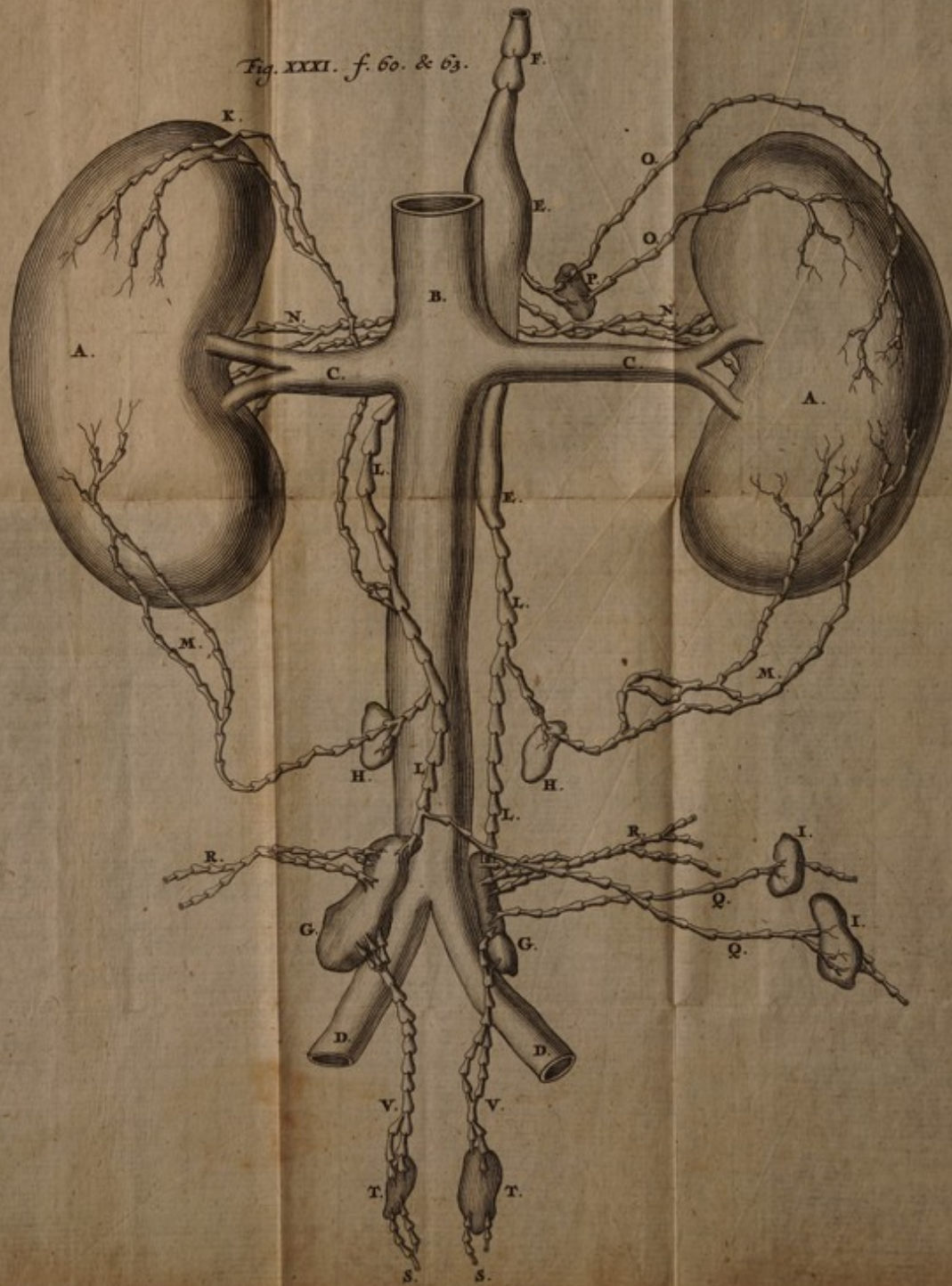

Fig. XXXI. f. 60. & 63.

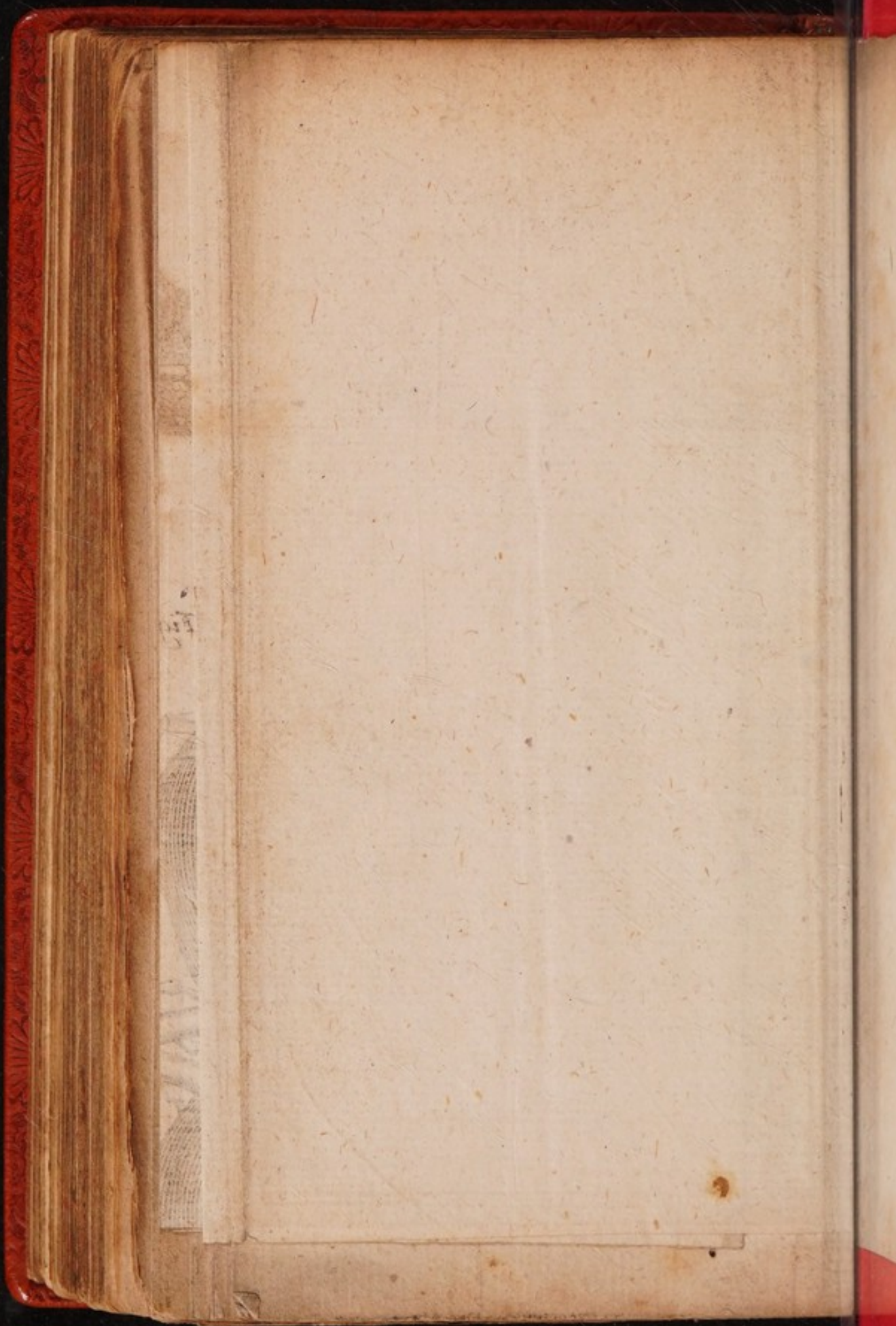
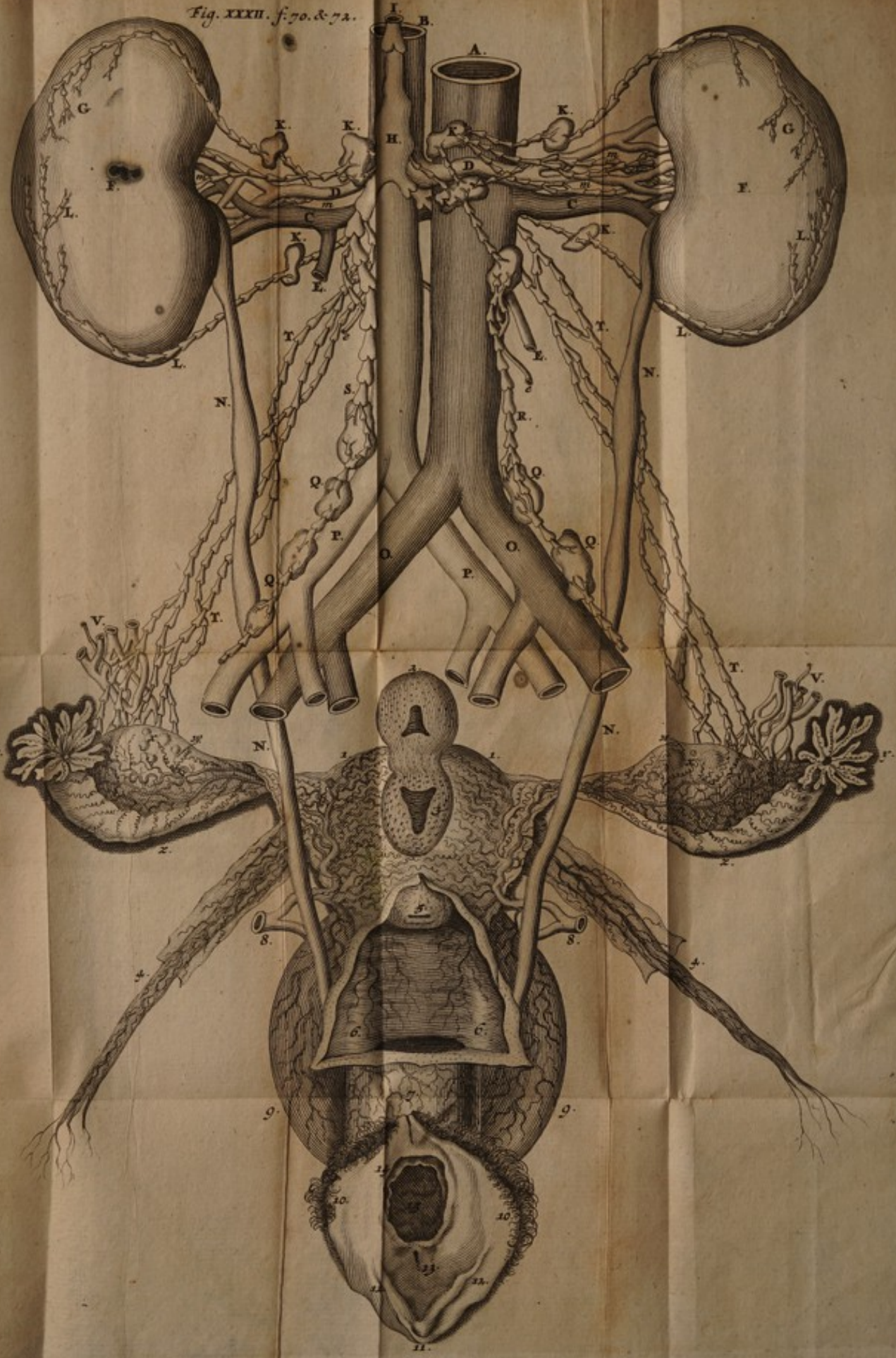

Fig. XXXII. f. 70. & 71.

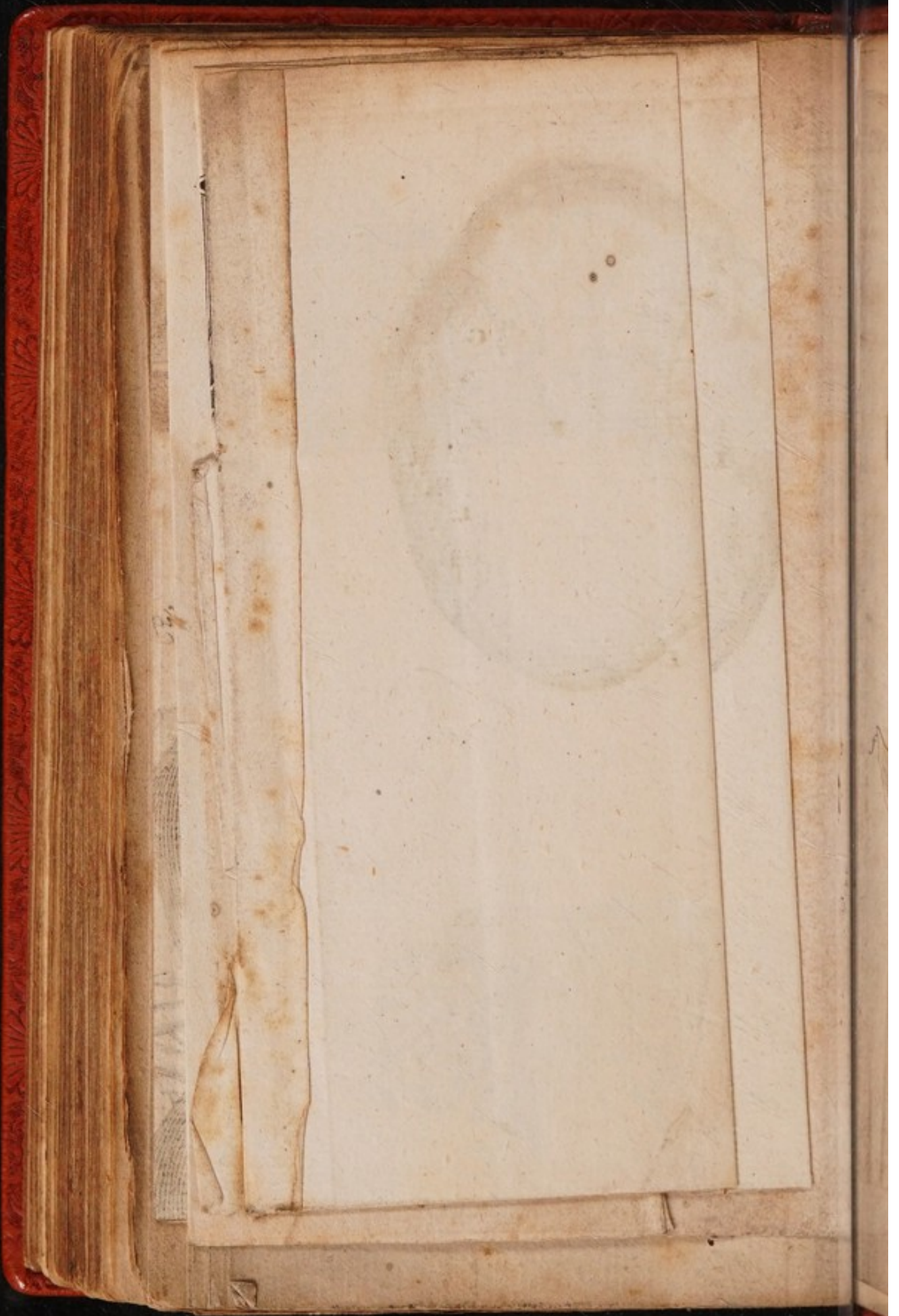

Fig. XXXIII. f. 75.

